2026

Ramy Zarządzania Interesariuszami

Wersja 2

1 Spis treści

2 Wykaz skrótów 4
3 Definicje 5
4 Streszczenie 7
5 Wprowadzenie 8
5.1 Cele Projektu 8
5.2 Komponenty Projektu 9
5.2.1 Komponent 1: Zwiększenie odporności na zmiany klimatyczne w dorzeczu Górnej i Środkowej Wisły 10
5.2.2 Komponent 2 : Zwiększenie odporności na zmiany klimatyczne w dorzeczu Środkowej Odry 16
5.2.3 Komponent 3: Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych w ograniczaniu zagrożenia powodzą i suszą 20
5.2.4 Komponent 4: Zarządzanie Projektem, monitoring i ewaluacja 28
5.3 Cel i zakres Ram Zaangażowania Interesariuszy (RZI) 28
5.4 Podmioty zaangażowane w realizację projektu RZI 29
5.5 Powiązania między RZI a innymi dokumentami projektowymi dotyczącymi kwestii środowiskowych i społecznych 32
6 Podstawa prawna i standardy 33
6.1 Zasady zaangażowania interesariuszy 33
6.2 Wymogi Banku Światowego 34
6.3 Prawo polskie i przepisy UE 36
7 Konsultacje RZI 40
8 Identyfikacja i analiza interesariuszy 41
8.1 Macierz zaangażowania interesariuszy 41
8.2 Grupy szczególnie wrażliwe 45
9 Program zaangażowania interesariuszy 46
9.1 Etapy zaangażowania w całym cyklu życia projektu 46
9.2 Potrzeby interesariuszy, metody zaangażowania i kanały komunikacji 50
9.3 Strategia zaangażowania grup wrażliwych 53
9.4 Upublicznienie informacji 54
10 Mechanizm rozpatrywania skarg (MRS) 56
10.1 Definicja i cel mechanizmu rozpatrywania skarg (MRS) 56
10.2 Struktura MRS w ramach Projektu 57
10.3 Zasady ogólne 58

10.4 Zakres działania MRS 59
10.5 Minimalne wymagania organizacyjne 60
10.6 Dostępność i kanały zgłaszania skarg 61
10.7 Terminy rozpatrywania skarg 62
10.8 Specjalna procedura dotycząca SEA/SH 62
10.9 Monitoring i raportowanie w zakresie MRS 64
11 Monitoring i raportowanie 65
11.1 Wskaźniki monitorowania zaangażowania interesariuszy 65
11.2 Harmonogram i format sprawozdawczości 66
12 Załączniki 67
12.1 Załącznik 1 – Formularz skargi 67
12.2 Zarys planu zaangażowania interesariuszy (PZI) 68

2 Wykaz skrótów

Skrót	Pełna nazwa
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BKP	Biuro Koordynacji Projektu
CLO	Specjalista ds. zaangażowania społecznego
C-PZŚS	Plan zarządzania środowiskowego i społecznego wykonawcy (ang.: C-ESMP)
DŚU	Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach
EFRG	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EPP	Plan gotowości na wypadek sytuacji kryzysowych
ESCP	Plan Zobowiązań Środowiskowych i Społecznych (ang.: Environmental and Social Commitment Plan)
ESF	Ramy środowiskowe i społeczne Banku Światowego
ESS	Standardy środowiskowe i społeczne (ang: ESS)
ESS1	Standard Środowiskowy i Społeczny 1: Ocena i Zarządzanie Ryzykami i Oddziaływaniami Środowiskowymi i Społecznymi
ESS10	Standard Środowiskowy i Społeczny 10: Zaangażowanie Interesariuszy i Ujawnianie Informacji
ESS2	Standard Środowiskowy i Społeczny 2: Praca i Warunki Pracy
ESS4	Standard Środowiskowy i Społeczny 4: Zdrowie i Bezpieczeństwo Społeczności
ESS5	Standard Środowiskowy i Społeczny 5: Nabycie Ziemi, Ograniczenia w Korzystaniu z Ziemi i Przymusowe Przesiedlenia
Inwestor	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
JRP	Jednostka Realizacji Projektu / Jednostki Realizacji Projektu – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Regionalne Dyrekcje Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Krakowie, Rzeszowie i Warszawie
KOWR	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
KPA	Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego
KRUS	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
KWT	Konsultanci wsparcia technicznego
KZN	Krajowy Zasób Nieruchomości
MRS	Mechanizm Rozpatrywania Skarg (ang: GRM)
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
OOŚ	Ocena oddziaływania na środowisko
OOŚS	Ocena oddziaływania na środowisko i społeczeństwo (ang. ESIA)
OPS	Obowiązek przebudowy sieci
OTH	Inne zainteresowane strony
PAP	Project Affected Persons (Osoby Dotknięte Projektem)
PGW WP	Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie” (PGW)
PNRI	Pozwolenie na Realizację Inwestycji (decyzja wydawana na podstawie specustawy przeciwpowodziowej)
PPNiP	Plan Pozyskania Nieruchomości i Przesiedleń (ang.: LARAP)
PZI	Plan Zaangażowania Interesariuszy (ang. SEP)
PZŚS	Plan zarządzania środowiskowego i społecznego (ang: ESMP)
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RODO	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)
Rozporządzenie MRiT 2023	Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 5 września 2023 r. w sprawie wyceny nieruchomości
RP	Rzeczpospolita Polska
RPNiP	Ramy Pozyskania Nieruchomości i Przesiedleń (ang.: LARAF)
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
RZI	Ramy Zaangażowania Interesariuszy (ang. SEF)
RZŚS	Ramy Zarządzania Środowiskowego i Społecznego (ang. ESMF**)**
SEA/SH	Wykorzystywanie i przemoc seksualna / molestowanie seksualne
SN	Sąd Najwyższy
SOOŚ	Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Skrót	Pełna nazwa
SP	Skarb Państwa
Specustawa drogowa	Ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych
Specustawa przeciwpowodziowa	Ustawa z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych
TO	Trwałe Ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości
TSUE	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
UE	Unia Europejska
UGN	Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami
UOOŚ	Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko
WE	Wspólnota Europejska (w oznaczeniach dyrektyw sprzed Traktatu Lizbońskiego)
WPR	Wspólna Polityka Rolna
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny
ZRID	Zezwolenie na Realizację Inwestycji Drogowej

3 Definicje

Pojęcie	Definicja
Data graniczna kwalifikowalności (cut-off date)	Data ostateczności decyzji PNRI lub ZRID, stosownie do właściwego trybu realizacji Zadania. W przypadku nadania decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności za datę graniczną uznaje się datę nadania tego rygoru. Z upływem tej daty lista PAP uprawnionych do odszkodowania i pomocy ulega zamknięciu. Data graniczna ma na celu zidentyfikowanie i spis wszystkich osób przebywających na obszarze objętym realizacją Zadania wraz z ich mieniem, sposobem użytkowania nieruchomości oraz prawami – niezależnie od tego, czy posiadają formalne tytuły prawne – a także zapewnienie, że osoby dotknięte skutkami Zadania otrzymają odszkodowanie zgodnie z zasadą kosztu odtworzenia. Z dniem daty granicznej lista osób uprawnionych do odszkodowania i wsparcia zostaje zamknięta. Spadkobiercy i inni następcy prawni osób posiadających prawa przed datą graniczną zachowują uprawnienia. Osoby, które osiedlą się na obszarze Zadania, wybudują na nim konstrukcje lub rozpoczną użytkowanie gruntu po dacie granicznej, nie kwalifikują się do odszkodowania. Badania niezbędne do sfinalizowania spisu osób dotkniętych (PAP) zostaną zakończone przed datą graniczną, z możliwością aktualizacji przed rozpoczęciem prac budowlanych. Data graniczna zostanie podana do publicznej wiadomości oraz przekazana bezpośrednio społeczności, której dotyczy ta kwestia, podczas konsultacji społecznych zgodnie z odpowiednimi procedurami.
Inne zainteresowane strony	Podmioty, które mogą być zainteresowane Projektem, wywierać wpływ na jego przebieg lub na które mogą oddziaływać jego szersze, pośrednie skutki, ale nie należą do żadnej z powyższych kategorii osób dotkniętych Projektem.
Koszt odtworzenia	Wartość aktywów pozwalająca na odtworzenie utraconego mienia oraz pokrycie związanych z tym kosztów transakcyjnych. **Nieruchomości gruntowe:** wartość rynkowa przed wywłaszczeniem, powiększona o koszty transakcyjne. **Budynki i budowle:** koszt budowy obiektu o równoważnym standardzie (bez potrącania zużycia technicznego). W przypadkach, gdy wartość rynkowa ustalona zgodnie z obowiązującą w Polsce zasadą korzyści odpowiada pełnemu kosztowi odtworzenia, za podstawę odszkodowania przyjmuje się wartość rynkową nieruchomości. Jeżeli w okresie między wyceną a wypłatą środków wystąpi wysoka inflacja lub znaczny upływ czasu, stawki odszkodowań podlegają waloryzacji, aby wypłacane kwoty w pełni odzwierciedlały koszt odtworzenia.
Macierz uprawnień	Zestawienie środków obejmujących odszkodowania, wsparcie w przywróceniu dochodów, pomoc przejściową, zastępcze źródła dochodu oraz relokację. Świadczenia te przysługują osobom dotkniętym inwestycją (PAP) odpowiednio do charakteru poniesionych strat, w celu odbudowy ich podstaw ekonomicznych i społecznych.
Oddziaływanie istotne	Skutek zaklasyfikowany do co najmniej jednej z następujących kategorii:1) przesiedlenie fizyczne,2) przesiedlenie ekonomiczne,3) utrata dostępu do zasobów o znaczeniu strategicznym. Klasyfikacja ta nie wpływa na podstawowe prawo osoby dotkniętej inwestycją (PAP) do odszkodowania i pomocy na mocy ESS5. Pełni ona funkcję kategorii operacyjnej, służącej do ustalenia uprawnień do rozszerzonego wsparcia oraz środków przywrócenia

Pojęcie	Definicja
	źródeł utrzymania – powiększających odszkodowanie i pomoc przysługujące PAP niezależnie od tej kwalifikacji.
Osoba dotknięta skutkami projektu	Osoby fizyczne, gospodarstwa domowe i podmioty bezpośrednio dotknięte skutkami projektu. Obejmuje to: (a) osoby dotknięte skutkami wywłaszczenia gruntów, przesiedlenia, utraty środków do życia lub utraty dostępu do zasobów, zgodnie z definicją zawartą w ESS5, oraz (b) osoby dotknięte skutkami związanymi z budową (np. hałas, pył, utrudnienia w ruchu drogowym, tymczasowe ograniczenia dostępu), zgodnie z szerszą definicją stron dotkniętych skutkami zawartą w ESS10.
Osoby lub grupy szczególnie narażone	Osoby, które mogą być bardziej narażone na negatywne skutki projektu i/lub mają bardziej ograniczoną niż inne osoby możliwość czerpania korzyści z projektu. Takie osoby lub grupy są również bardziej narażone na wykluczenie z głównego procesu konsultacji lub nie są w stanie w pełni w nim uczestniczyć, a zatem mogą wymagać szczególnych środków i/lub pomocy. Istotne czynniki to między innymi wiek (osoby starsze i małoletnie, w tym w sytuacjach, gdy mogą być oddzielone od rodziny lub innych osób pozostających na ich utrzymaniu), niepełnosprawność, wykluczenie cyfrowe oraz inne czynniki zidentyfikowane w trakcie analizy przesiewowej i dialogu ze społecznością.
Podzadanie	Konkretna inwestycja realizowana w ramach Projektu, stanowiąca odrębną jednostkę organizacyjną i merytoryczną w strukturze komponentu i/lub zadania. Podzadanie obejmuje projekt budowlany lub inną interwencję środowiskową, w tym przekształcenie terenu lub zmianę przeznaczenia gruntu, realizowaną przez konkretnego wykonawcę na wyznaczonym obszarze. Zgodnie z niniejszym SEF poszczególne podzadania stanowią podstawową jednostkę odniesienia dla planowania i realizacji działań związanych z nabywaniem nieruchomości oraz przesiedleniami.
Projekt	Projekt budowania odporności na zmiany klimatu w gospodarce wodnej (CRWMP), finansowany przez Bank Światowy i realizowany przez PGW Wody Polskie, obejmuje szereg komponentów i zadań, w ramach których realizowane są konkretne projekty inwestycyjne związane z ochroną przeciwpowodziową i zwiększaniem odporności na zmiany klimatu.
Przesiedlenie ekonomiczne	Utrata dostępu do zasobów produkcyjnych, źródeł dochodu lub środków utrzymania, nawet jeśli dana osoba nie musi fizycznie zmieniać miejsca zamieszkania.Za znaczący wpływ uznaje się w szczególności: • utratę nieruchomości rolnych stanowiącą co najmniej 10% powierzchni generującej dochód, • zakłócenie działalności gospodarczej powodujące spadek przychodów o co najmniej 20% lub przestój trwający dłużej niż 3 miesiące. Progi te odzwierciedlają praktyczne ograniczenia zdolności osób dotkniętych inwestycją (PAP) do samodzielnego pokrycia strat: utratę nieruchomości rolnych poniżej 10% można zazwyczaj zrównoważyć poprzez intensywniejszą uprawę pozostałego obszaru lub dodatkową pracę najemną, natomiast straty powyżej tego poziomu powodują strukturalne zakłócenie podstawy produkcyjnej gospodarstwa domowego. Spadek przychodów o 20% zazwyczaj eliminuje marżę netto małych i średnich przedsiębiorstw, zmuszając właściciela do pokrywania kosztów stałych z rezerw osobistych. Zakłócenie trwające dłużej niż 3 miesiące odpowiada minimalnemu czasowi niezbędnemu do pełnej relokacji działalności – demontażu i transportu sprzętu, dostosowania nowych pomieszczeń, uzyskania zezwoleń technicznych oraz poinformowania klientów – po upływie którego ryzyko trwałej utraty bazy klientów na rzecz konkurencji staje się znaczące. Klasyfikacja jako „znaczący wpływ" nie wpływa na uprawnienia osób dotkniętych inwestycją (PAP) do odszkodowania i pomocy w ramach ESS5; służy ona jako kategoria operacyjna do określenia uprawnień do wzmocnionej pomocy i środków przywracających źródła utrzymania, oprócz odszkodowania i wsparcia, do których PAP są uprawnione niezależnie od tej klasyfikacji.
Przesiedlenie fizyczne	Sytuacja, w której osoby muszą opuścić swoje obecne miejsce zamieszkania w wyniku realizacji Zadania.
Rejestr MRS	Baza danych zawierająca wszystkie zgłoszenia dotyczące skarg i opinii przekazanych za pośrednictwem kanałów MRS projektu, wraz z informacjami o podmiotach zgłaszających, statusie rozpatrzenia, podjętych działaniach i wynikach.
Rygor natychmiastowej wykonalności	Klauzula dołączona do decyzji PNRI przez organ pierwszej instancji, w wyniku której decyzja staje się wykonalna, zanim nabierze mocy prawomocnej – tj. przed rozpatrzeniem wszelkich odwołań. Jeżeli decyzja zostanie uznana za natychmiast wykonalną, inwestor może przeprowadzić wywłaszczenie gruntu przed rozstrzygnięciem jakiegokolwiek odwołania. Wykonawca nie może jednak wejść na żadną działkę, dopóki osoba objęta programem (PAP) nie otrzyma co najmniej 70% zaliczki z kwoty odszkodowania określonej w raporcie z wyceny. Fizyczne wysiedlenie osoby objętej programem (PAP) musi zostać zakończone, zanim wykonawca fizycznie przejmie działkę, a pełne odszkodowanie zostanie wypłacone lub udostępnione tej osobie.

Pojęcie	Definicja
Skarga	Każde ustne lub pisemne zgłoszenie, imienne lub anonimowe – w formie skargi, pytania, sugestii, prośby, opinii lub zażalenia dotyczącego przygotowania lub realizacji zadania, które wymaga odpowiedzi, wyjaśnienia lub podjęcia działań naprawczych przez zespół projektowy.
Zainteresowane strony	Osoby fizyczne, grupy lub instytucje, które: (a) są lub mogą być dotknięte skutkami projektu (strony dotknięte skutkami projektu), w tym osoby dotknięte skutkami projektu (PAP), społeczności lokalne oraz grupy szczególnie wrażliwe; lub (b) mogą być zainteresowane projektem (inne zainteresowane strony), w tym organy publiczne, organizacje pozarządowe oraz ogół społeczeństwa.
Znaczące konsultacje	Dwustronny proces wymiany informacji, który rozpoczyna się na wczesnym etapie projektu i jest prowadzony w sposób ciągły, bez manipulacji lub przymusu, zapewniający zainteresowanym stronom możliwość wyrażenia swoich opinii i wywarcia wpływu na decyzje dotyczące projektu, w tym na wybór lokalizacji i projekt.

4 Streszczenie

Niniejsze ramy zaangażowania interesariuszy (RZI) na poziomie projektu określają zasady, strukturę oraz procedury regulujące zaangażowanie interesariuszy w całym cyklu życia projektu „Odporność na zmiany klimatu w gospodarce wodnej", realizowanego przez Państwowy Zarząd Gospodarki Wodnej „Wody Polskie" (PGW WP) przy współfinansowaniu Banku Światowego. Celem projektu jest zmniejszenie ryzyka powodziowego i suszy w całej Polsce, co ostatecznie zapewni ochronę nawet 5 milionom ludzi, poprzez działania strukturalne i oparte na przyrodzie w górnym i środkowym biegu dorzeczy Wisły i Odry, wzmocnienie instytucjonalne w zakresie prognozowania i gospodarki wodnej oraz modernizację krajowych systemów gospodarki wodnej.

Działania i przedsięwzięcia, dla których po 1 października 2018 r. ubiega się o finansowanie projektów inwestycyjnych (IPF) z Banku Światowego, podlegają zastosowaniu Ram Środowiskowych i Społecznych (ESF). ESF obejmują między innymi 10 standardów środowiskowych i społecznych, które określają obowiązkowe wymagania dla kredytobiorcy i projektu.

Biorąc pod uwagę skalę Projektu oraz ryzyko związane z przemieszczeniami ludności i przesiedleniami ekonomicznymi na dużą skalę w ramach kilku zadań, RZI ustanawia instrument ramowy zgodny z wytycznymi ESS10 Banku Światowego oraz polskim prawem. RZI określa rozwiązania instytucjonalne dotyczące zaangażowania interesariuszy poprzez zdefiniowanie ról i obowiązków BKP, Jednostek Realizujących Projekt (PIU) oraz konsultantów ds. pomocy technicznej (TA) w całym procesie zaangażowania interesariuszy. Obowiązki są przypisane w ramach następujących kluczowych funkcji:

- Identyfikacja i analiza interesariuszy, w tym identyfikacja grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji i grup szczególnie wrażliwych,Terminowe ujawnianie dotyczących projektuinformacji ; oraz
- prowadzenie konstruktywnych konsultacji, zapewniających, że zaangażowanie ma charakter inkluzywny, jest dostosowane do uwarunkowań kulturowych oraz odbywa się w sposób wolny od manipulacji, ingerencji, przymusu, dyskryminacji lub zastraszania
- Dokumentowanie, raportowanie oraz uwzględnianie opinii interesariuszy w planowaniu projektu i podejmowaniu decyzji, w tym w funkcjonowaniu mechanizmu rozpatrywania skarg w ramach projektu.

W dokumencie RZI projektu „ ” ( ) ustanowiono ponadto metodologię identyfikacji i analizy interesariuszy, w tym matrycę zaangażowania interesariuszy odróżniającą osoby dotknięte projektem (PAP) od innych zainteresowanych stron, a także specjalną strategię angażowania grup szczególnie wrażliwych, niezależnie od przyczyn tej wrażliwości, w tym osób napotykających bariery w uczestnictwie. Ponadto ustanowiono na poziomie projektu Mechanizm Rozpatrywania Skarg (MRS) dostępny dla wszystkich interesariuszy, z określonymi terminami rozstrzygania spraw. Uczestnicy zostaną zapoznani z ścieżką sprawozdawczości w zakresie SEA/SH opartą na podejściu skoncentrowanym na osobach, które doświadczyły przemocy, oraz z ustaleniami dotyczącymi monitoringu i raportowania w celu śledzenia realizacji. W sekcji 9.8 określono specjalne ramy odpowiedzialności i reagowania oraz konkretne protokoły dotyczące konsultacji związanych z SEA/SH.

RZI zostanie podane do wiadomości publicznej w języku polskim i angielskim przed oceną projektu . Będzie ono aktualizowane w miarę rozwoju projektu lub pojawiania się nowych zagrożeń społecznych, a wszelkie istotne zmiany będą podlegały zatwierdzeniu przez Bank.

5 Wprowadzenie

5.1 Cele Projektu

Polska należy do krajów europejskich najbardziej narażonych na skutki zmian klimatu w obszarze gospodarki wodnej. Od 1951 r. średnia temperatura w Polsce wzrosła o ponad 2°C, co przekłada się na zwiększoną częstotliwość i intensywność gwałtownych wezbrań powodziowych oraz coraz dłużej utrzymujące się okresy suszy. Jednocześnie pojemność retencyjna polskich zbiorników wodnych wynosi mniej niż 6% rocznego przepływu rzek, co stanowi jeden z najniższych wskaźników w Europie. W okresach suszy dostępność wody spada do poziomu około 1100 m^3 na osobę, co sprawia, że stabilne i niezawodne zaopatrzenie w wodę na potrzeby rolnictwa, sektora energetycznego i ludności staje się coraz bardziej niepewne. Z drugiej strony, katastrofalne wezbrania generują straty sięgające miliardów dolarów, czego wyrazem była m.in. powódź wywołana przez układ niskiego ciśnienia „Borys” we wrześniu 2024 r.

Nadrzędnym celem Projektu jest ograniczenie ryzyka powodziowego i suszy w Polsce. Projekt ma docelowo objąć ochroną do 5 milionów osób. Cel ten Projekt realizuje poprzez następujące cele szczegółowe:

- ograniczenie ryzyka powodziowego w górnej i środkowej zlewni Wisły oraz w zlewni Białej Lądeckiej w dorzeczu Nysy Kłodzkiej poprzez budowę suchych polderów chroniących główne obszary miejskie;
- ograniczenie ryzyka suszy w skali kraju poprzez zwiększenie pojemności retencyjnej, w tym budowę wielofunkcyjnych zbiorników retencyjnych i wdrożenie zielonych środków retencji wody;
- wzmocnienie instytucjonalne w zakresie prognozowania i wczesnego ostrzegania przed powodziami i suszami, zarządzania zasobami wodnymi oraz monitoringu jakości wód;
- poprawę gotowości instytucjonalnej na poziomie krajowym poprzez modernizację systemów zarządzania wodą z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych.

5.2 Komponenty Projektu

Projekt budowania odporności na zmiany klimatu w gospodarce wodnej składa się z czterech Komponentów realizowanych przez PGW WP jako beneficjenta. Wykaz komponentów wraz z zadaniami realizowanymi w ramach każdego z nich przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1 Podział Projektu na komponenty i zadania

Lista zadań		
Kod	Nazwa Komponentu / Zadania	
I	**Komponent 1: Zwiększenie odporności na zmiany klimatyczne w dorzeczu Górnej i Środkowej Wisły**	
I.1	Redukcja ryzyka powodziowego w dorzeczu Górnej Wisły powyżej Krakowa	
I.2	Redukcja ryzyka powodziowego w dorzeczu Wisły od Krakowa do Zawichostu	
I.3	Modernizacja zbiornika Sulejów	
I.4	Zwiększenie retencji opartej o błękitno-zieloną infrastrukturę w dorzeczu Górnej Wisły (zlewnie Skawinki i Prądnika)	
II	**Komponent 2: Zwiększenie odporności na zmiany klimatyczne w dorzeczu Środkowej Odry**	
II.1	Budowa wielofunkcyjnego zbiornika Kamieniec Ząbkowicki	
II.2	Redukcja ryzyka powodziowego dla Białej Lądeckiej w zlewni Nysy Kłodzkiej	
II.3	Zwiększenie retencji opartej o błękitno-zieloną infrastrukturę w zlewni Nysy Kłodzkiej	
II.4	Rozwój retencji leśnej w górnej części zlewni Nysy Kłodzkiej	
III	**Komponent 3: Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych w ograniczaniu zagrożenia powodzą i suszą**	
III.1	Redukcja ryzyka powodziowego w zlewni Nysy Kłodzkiej poprzez działania niestrukturalne	
	III.1.1	Wzmocnienie systemu prognozowania i wczesnego ostrzegania (FEWS) oraz alarmowania w zlewni Nysy Kłodzkiej
	III.1.2	Pilotażowy program floodproofingu – zabezpieczania budynków przed powodzią w zlewni Nysy Kłodzkiej
	III.1.3	Studium przeciwpowodziowego przekształcenia urbanistycznego Gminy Stronie Śląskie
	III.1.4	Studium przeciwpowodziowego przekształcenia urbanistycznego Gminy Lądek - Zdrój
III.2	Wzmocnienie systemu prognozowania, ostrzegania i alarmowania w zlewni Iłownicy i Białej (region wodny Małej Wisły)	
III.3	Integracja monitoringu ilościowego i jakościowego wody	
III.4	Modernizacja i rozwój Centrów Operacyjnych RZGW w dorzeczach Wisły i Odry	
III.5	Utworzenie Systemu Informatycznego Gospodarki Wodnej - ewidencja urządzeń melioracji wodnych i gruntów zmeliorowanych	
III.6	Przygotowanie master planów dla kolejnych części dorzeczy Wisły i Odry, integrujących ochronę przeciwpowodziową i przeciwdziałanie suszy z celami gospodarczymi	
III.7	Utworzenie Centrum Monitoringu Hydroklimatycznego w IMGW-PIB	
III.8	Rozwój Centrów Zarządzania Kryzysowego	
IV	**Komponent 4: Zarządzanie Projektem, monitoring i ewaluacja**	
IV.1	Zarządzanie Projektem, monitoring i ewaluacja (Biuro Koordynacji Projektu i inne koszty administracyjne)	

Na obszarze objętym Projektem realizowane będą inwestycje związane z jego poszczególnymi Zadaniami. Mogą one obejmować w szczególności regulację koryta rzeki, przełożenie infrastruktury technicznej kolidującej z obiektami hydrotechnicznymi oraz budowę dróg wewnętrznych i dojazdowych. Inwestycje te będą finansowane w ramach Projektu i jako takie nie stanowią obiektów powiązanych.

5.2.1 Komponent 1: Zwiększenie odporności na zmiany klimatyczne w dorzeczu Górnej i Środkowej Wisły

Komponent 1 obejmuje działania techniczne (infrastrukturalne) oraz nietechniczne, mające na celu redukcję ryzyka powodziowego w dorzeczu Górnej i Środkowej Wisły.

Działania techniczne obejmują budowę rozproszonych systemów retencji powodziowej – w tym suchych zbiorników retencyjnych oraz polderów – które poprzez czasowe przetrzymanie fali powodziowej i jej kontrolowany odpływ redukują przepływy szczytowe na newralgicznych odcinkach Wisły, chroniąc Kraków oraz ograniczając przenoszenie zagrożenia powodziowego w dół rzeki w kierunku Warszawy.

Komponent ten uzupełniają: modernizacja istniejącego zbiornika Sulejów, działania nietechniczne oraz działania oparte na rozwiązaniach bliskich naturze (nature-based solutions) w zakresie retencji w dorzeczu Górnej Wisły, a także wzmocnienie systemu prognozowania, ostrzegania i alarmowania w zlewni Iłownicy i Białej.

5.2.1.1 Zadanie I.1 Redukcja ryzyka powodziowego w dorzeczu Górnej Wisły powyżej Krakowa

Podstawowy zakres Zadania I.1 obejmuje budowę rozproszonego systemu retencji powodziowej w zlewni Wisły powyżej Krakowa. System ten będzie składał się z kontrolowanych polderów bocznych położonych w dolinie Wisły oraz dwóch zbiorników retencyjnych na dopływach Małej Wisły. Zadaniem funkcjonalnym tych obiektów jest przechwycenie części objętości fali powodziowej, jej czasowe przetrzymanie oraz kontrolowany odpływ po przejściu szczytu fali.

Obecny system ochrony przeciwpowodziowej Krakowa składa się z istniejących zbiorników retencyjnych oraz obwałowań, jednak nie zapewnia jeszcze wystarczającego poziomu redukcji przepływów szczytowych w warunkach zdarzeń ekstremalnych. Przeprowadzone analizy wskazują, że sama optymalizacja instrukcji gospodarowania wodą na istniejących zbiornikach oraz poleganie wyłącznie na ochronie biernej są niewystarczające do osiągnięcia wymaganego efektu hydraulicznego. W związku z tym konieczne jest uzupełnienie systemu poprzez budowę dodatkowych, rozproszonych obiektów retencyjnych w dolinie Wisły oraz wdrożenie działań ograniczających gwałtowny spływ z dopływów miejskich i podmiejskich.

W aktualnym wariancie Zadanie I.1 obejmuje 8 polderów oraz 2 zbiorniki (suche), w tym poldery: Czernichów, Rusocice–Kłokoczyn, Kamień–Rusocice, Jankowice–Rozkochów, Mętków, Gromiec, Smolice i Wiśnicz, a także dwa suche zbiorniki przeciwpowodziowe: Gostyń i Mizerów. Obiekty te mają funkcjonować jako zintegrowany system retencji powodziowej – podczas wezbrania będą przechwytywać część objętości fali powodziowej, czasowo ją przetrzymywać, a następnie w sposób kontrolowany odprowadzać wodę po przejściu szczytu fali. Efekt ochronny będzie odczuwalny bezpośrednio poniżej poszczególnych polderów i zbiorników, a przede wszystkim w Krakowie i na odcinku poniżej miasta.

Realizacja Zadania I.1 będzie wiązała się z nabywaniem nieruchomości oraz wywłaszczeniami obejmującymi nieruchomości prywatne położone w granicach terenu przeznaczonego pod planowane obiekty hydrotechniczne. Na podstawie szacunków dostępnych na etapie opracowywania RPNiP oraz w oparciu o aktualną koncepcję projektową przewiduje się, że realizacja Zadania I.1 spowoduje przesiedlenie fizyczne około 15 gospodarstw domowych.

Liczba członków tych gospodarstw domowych, liczba właścicieli oraz dokładny podział na budynki mieszkalne i gospodarcze przeznaczone do przejęcia nie są na tym etapie znane – dane te zostaną szczegółowo ustalone na podstawie spisu z natury (*census*) oraz badania społeczno-gospodarczego, przeprowadzonych na potrzeby opracowania Planu Pozyskiwania Nieruchomości i Przesiedleń (PPNiP) dla tego Zadania. Biorąc pod uwagę wiejski charakter obszarów doliny Wisły objętych oddziaływaniem planowanych obiektów, pewna liczba gospodarstw rolnych oraz podmiotów gospodarczych może również doświadczyć przesiedlenia ekonomicznego.

Właściciele nieruchomości położonych w czaszach polderów będą mogli kontynuować dotychczasową działalność rolniczą lub – na swój wniosek – ich nieruchomości zostaną wykupione. W przypadku zalania polderu podczas powodzi i powstania szkód w uprawach lub plonach, właścicielom oraz użytkownikom tych nieruchomości przysługiwać będzie odszkodowanie na zasadach określonych w ustawie – Prawo wodne (zgodnie z art. 222 ust. 4)

Mapa 1 Lokalizacja planowanych obiektów hydrotechnicznych w ramach Zadania I.1.

5.2.1.2 Zadanie I.2 Redukcja ryzyka powodziowego w dorzeczu Wisły od Krakowa do Zawichostu

Zadanie I.2 obejmuje przygotowanie i etapową realizację działań służących zwiększeniu retencji powodziowej w dolinie Wisły od Krakowa do Zawichostu. Jego celem jest wzmocnienie ochrony przeciwpowodziowej terenów położonych poniżej Krakowa, ograniczenie przenoszenia ryzyka w dół Wisły oraz poprawa warunków przejścia fali powodziowej.

Podstawę dalszych prac stanowią Studium Wykonalności, strategiczna ocena oddziaływania na środowisko oraz strategiczna ocena oddziaływania społecznego, opracowane w ramach Kontraktu 5.7.2 poprzedniego projektu Banku Światowego – Projektu ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu Odry i Wisły (POPDOW).

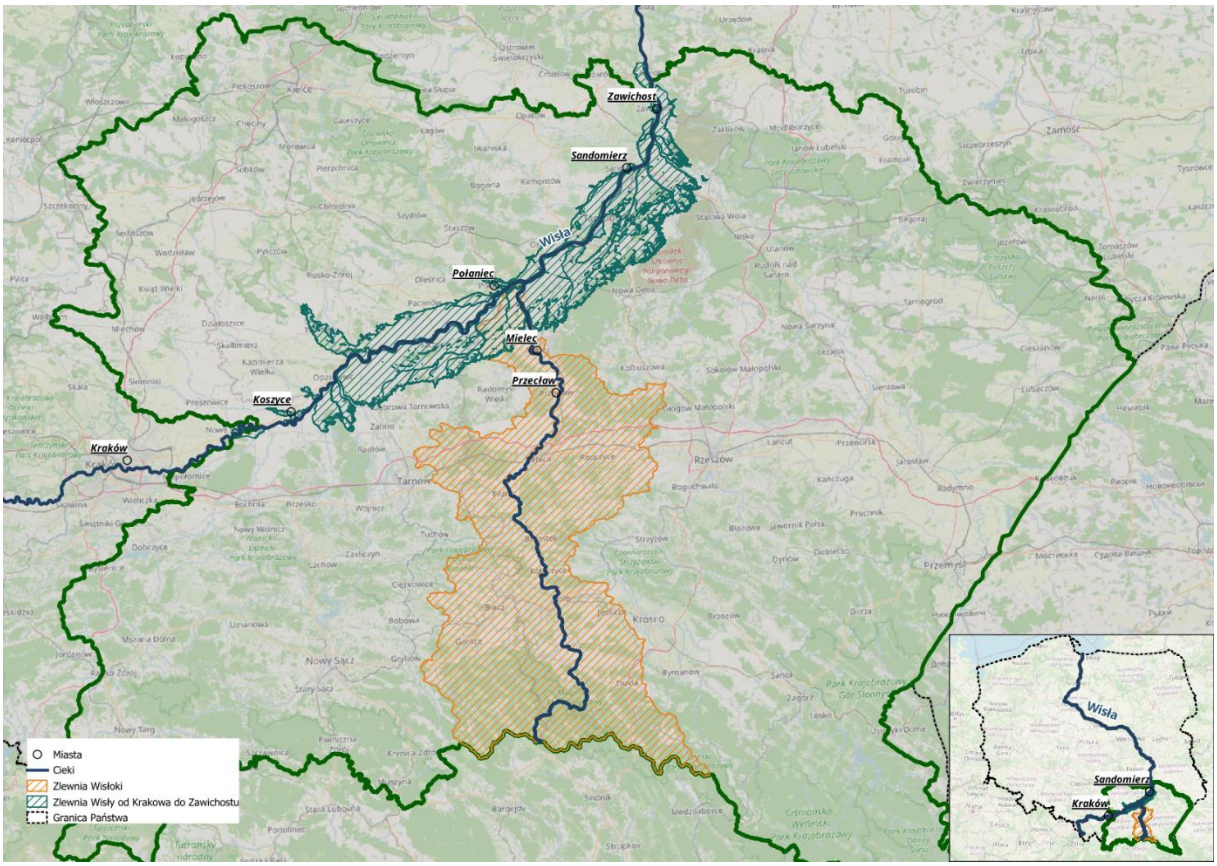
W ramach Projektu przewiduje się przeprowadzenie dodatkowych analiz hydraulicznych, technicznych, ekonomicznych, środowiskowych i społecznych oraz, w razie potrzeby, aktualizację dotychczasowych opracowań. Analizy będą służyły weryfikacji możliwych wariantów zwiększenia retencji powodziowej, ocenie ich zasadności, wykonalności i oddziaływań, a także określeniu optymalnego zestawu działań pozwalających osiągnąć zakładany efekt ochrony przeciwpowodziowej. Przy wyborze rozwiązań uwzględniane będą w szczególności możliwości unikania, a następnie minimalizowania oddziaływań środowiskowych i społecznych.

Na podstawie wyników analiz możliwe będzie wytypowanie inwestycji do dalszego przygotowania. W zależności od stopnia ich rozpoznania oraz wyników ocen prace te mogą obejmować opracowanie koncepcji, dokumentacji projektowej i środowiskowo-społecznej, a także wykonanie innych czynności przygotowawczych. Prowadzenie takich prac nie będzie samo w sobie oznaczało podjęcia decyzji o realizacji danej inwestycji. Zakres przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji będzie określany etapowo, z uwzględnieniem wyników analiz, wymaganych decyzji administracyjnych, dostępności finansowania oraz przeprowadzonych konsultacji z zainteresowanymi stronami.

Na obecnym etapie w ramach Projektu planuje się przygotowanie i realizację polderu bocznego Przykop na Wiśle. Zgodnie z aktualnymi założeniami przedsięwzięcie to będzie realizowane w formule „zaprojektuj i wybuduj”. Przewidywany zakres oddziaływań społecznych jest ograniczony. Według obecnych założeń konieczne będzie przeniesienie trzech budynków mieszkalnych.

Pozostałe potencjalne działania inwestycyjne będą mogły zostać objęte dalszym przygotowaniem lub realizacją wyłącznie po zakończeniu odpowiednich analiz i ocen. Na obecnym etapie nie został przesądzony ich ostateczny zakres, lokalizacja ani sposób realizacji. Zadania 1.2 będą realizowane w lokalizacjach przedstawionych na mapce poniżej.

Mapa 2 Lokalizacja planowanych obiektów hydrotechnicznych w ramach zadania I.2

5.2.1.3 Zadanie I.3 Modernizacja wielofunkcyjnego Zbiornika Sulejów

Modernizacja wielofunkcyjnego zbiornika Sulejów na rzece Pilicy jest strategiczną inwestycją mającą na celu utrzymanie oraz wzmocnienie jego funkcji retencyjnych, ochrony przeciwpowodziowej, przeciwdziałania skutkom suszy, ochrony środowiska oraz bieżącej eksploatacji jako jednego z kluczowych obiektów hydrotechnicznych w zlewni Pilicy (dopływu Wisły).

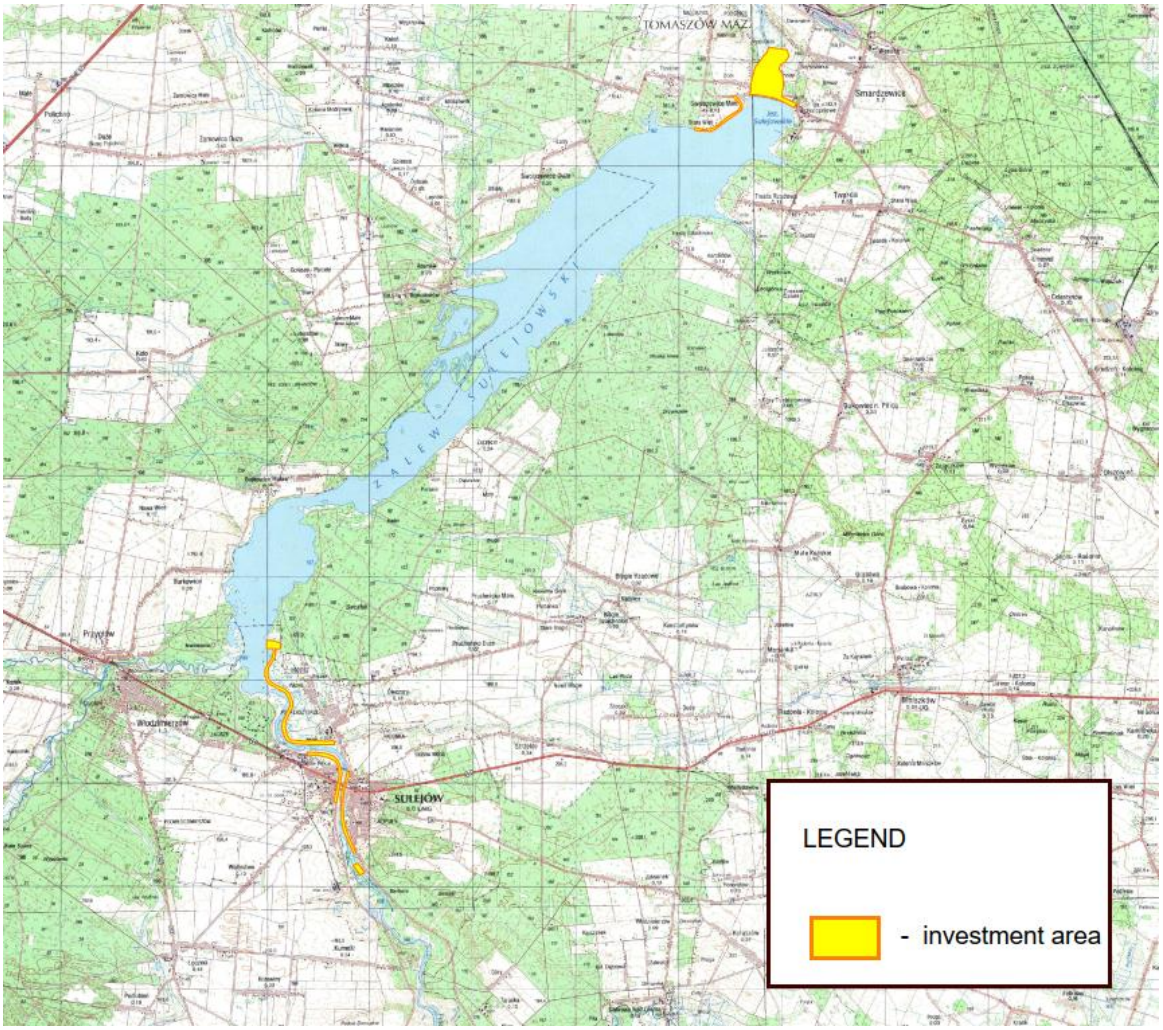
Zbiornik ten został wybudowany w latach 1969–1974. Pierwotnie jego głównym zadaniem było zaopatrzenie w wodę pitną aglomeracji łódzkiej oraz Tomaszowa Mazowieckiego. Z biegiem czasu obiekt zaczął pełnić również funkcje związane z przeciwdziałaniem skutkom suszy, ochroną przeciwpowodziową, hydroenergetyką, rekreacją oraz retencją na potrzeby rolnictwa. Po ponad półwieczu eksploatacji zbiornik wymaga kompleksowej modernizacji budowli hydrotechnicznych oraz infrastruktury towarzyszącej, co pozwoli na dalsze bezpieczne i niezawodne prowadzenie gospodarki wodnej.

Modernizacja zbiornika Sulejów w ramach Zadania I.3 jest projektem adaptacyjnym o istotnym znaczeniu publicznym. Jego celem nie jest utworzenie nowej pojemności retencyjnej, lecz utrzymanie oraz wzmocnienie zdolności istniejącej budowli hydrotechnicznej do pełnienia jej kluczowych funkcji, takich jak retencja wody, ochrona przeciwpowodziowa, przeciwdziałanie skutkom suszy, wyrównywanie przepływów, ochrona środowiska oraz prowadzenie gospodarki wodnej.

Zadanie I.3 zwiększy niezawodność oraz zrównoważony charakter infrastruktury, umożliwiając zachowanie pojemności użytkowej na poziomie 84,33 mln m^3, utrzymanie rezerwy powodziowej na poziomie około 7,03 mln m^3, zapewnienie przepływu nienaruszalnego (ekologicznego) w okresach suszy, a także bardziej efektywne zarządzanie eksploatacją zbiornika w warunkach zmiennej hydrologii i nasilających się zmian klimatu.

Roboty budowlane planowane są na nieruchomościach stanowiących własność Skarbu Państwa w trwałym zarządzie PGW Wody Polskie (RZGW) lub należących do innych podmiotów publicznych. Wyjątkiem jest planowana zapora przeciwrumowiskowa, która ze względu na swoje parametry i lokalizację będzie wymagała uzyskania praw do nieruchomości – w drodze przeniesienia prawa własności, użytkowania wieczystego lub ustanowienia służebności – w zakresie niezbędnym do jej realizacji i późniejszej eksploatacji. Na obecnym etapie nie można całkowicie wykluczyć, że w czasowe zajęcie lub trwałe ograniczenia w korzystaniu z nieruchomości będą dotyczyć również nieruchomości prywatnych.

Mapa3 Schematyczna mapa lokalizacji Zbiornika Sulejowskiego.

5.2.1.4 Zadanie I.4 Zwiększenie retencji opartej o błękitno-zieloną infrastrukturę w dorzeczu Górnej Wisły (zlewnie Skawinki i Prądnika)

Zadanie I.4 obejmuje wdrożenie środków mających na celu retencjonowanie wody oraz spowolnienie jej odpływu ze zlewni Górnej Wisły, ze szczególnym uwzględnieniem zlewni rzeki Prądnik jako obszaru, dla którego przeprowadzono już oceny techniczne, środowiskowe i społeczne. Istotą Zadania I.4 nie jest budowa nowych, wielkich obiektów hydrotechnicznych, lecz renaturyzacja oraz wykorzystanie potencjału naturalnych dolin rzecznych zdolnych do czasowego przetrzymania wód opadowych i wezbraniowych.

Głównym celem planowanych interwencji – realizowanych w oparciu o rozwiązania oparte na naturze (nature-based solutions, NBS) oraz błękitno-zieloną infrastrukturę – jest przywrócenie ciągłości ekologicznej cieków, zwiększenie powierzchni obszarów podmokłych i terenów zielonych, a także wzmocnienie zdolności retencyjnej zlewni poprzez przechwytywanie opadów atmosferycznych i spowolnienie spływu powierzchniowego.

Zakres Zadania I.4 obejmuje również zlewnię rzeki Skawinki. W odniesieniu do tego obszaru dostępne są wcześniejsze opracowania koncepcyjne z lat 2013–2014, które wskazywały na potrzebę budowy czterech suchych polderów oraz lokalnych obwałowań, murów oporowych i mobilnych systemów ochrony przeciwpowodziowej.

Zakłada się, że odpowiednio zlokalizowane i zwymiarowane rozwiązania NBS spowolnią spływ powierzchniowy, zwiększą retencję krajobrazową oraz zapewnią dodatkowe korzyści – niemożliwe do osiągnięcia przy zastosowaniu wyłącznie tradycyjnej infrastruktury jednofunkcyjnej – w tym ochronę siedlisk, poprawę jakości wód, ograniczenie efektu miejskiej wyspy ciepła oraz zwiększenie walorów przyrodniczych i rekreacyjnych dolin rzecznych dla społeczności lokalnych.

Działania te będą realizowane na nieruchomościach stanowiących własność publiczną lub na nieruchomościach prywatnych na podstawie polubownych porozumień z ich właścicielami, bez stosowania procedur przymusowego wywłaszczenia.

5.2.1.5 Zadanie I.5 Wzmocnienie systemu prognozowania, ostrzegania i alarmowania w zlewni Iłownicy i Białej (region wodny Małej Wisły)

Celem Zadania III.2 jest zwiększenie efektywności krajowego systemu osłony hydrologicznej poprzez rozwój infrastruktury pomiarowo-kontrolnej, poprawę jakości danych i prognoz oraz wzmocnienie odporności systemu na awarie zasilania i łączności. Działania zostaną zrealizowane w zlewniach Iłownicy i Białej (region wodny Małej Wisły) jako obszar pilotażowy, przy czym przyjęte rozwiązania techniczne i organizacyjne zostaną zaprojektowane w sposób umożliwiający ich replikację w innych zlewniach narażonych na powodzie błyskawiczne.

Zakres fizyczny obejmuje instalację około 6 nowych stacji hydrologicznych wyposażonych w czujniki poziomu wody i systemy telemetryczne, uzupełnioną kampanią pomiarów przekrojowych rzek w celu wsparcia modelowania hydraulicznego. W zakresie meteorologii zadanie przewiduje instalację około 2 nowych automatycznych stacji pogodowych i opadowych, czujników środowiskowych (wilgotność gleby i ekwiwalent wodny śniegu) oraz dwóch radarów pogodowych pasma X dostarczających dane o opadach o wysokiej rozdzielczości w górzystej części zlewni, zintegrowanych z polską siecią radarów meteorologicznych POLRAD oraz modelami hydrologicznymi IMGW (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut

Badawczy). Ponadto około 23 istniejących stacji monitorujących zostanie zmodernizowanych poprzez wyposażenie w autonomiczne źródła zasilania (w tym systemy fotowoltaiczne) oraz redundantne kanały transmisji danych, aby zapewnić ciągłość działania w przypadku awarii zasilania lub łączności telekomunikacyjnej, typowych dla sytuacji kryzysowych.

Zadanie III.2 nie wiąże się z przymusowym nabywaniem nieruchomości. Instalacja oraz modernizacja aparatury pomiarowej może wymagać jedynie ograniczonego, czasowego dostępu do nieruchomości prywatnych, który zostanie zabezpieczony na podstawie polubownych porozumień z ich właścicielami. Gdyby jakikolwiek element Zadania III.2 wymagał trwałego ograniczenia praw do nieruchomości lub zastosowania procedur przymusowych (w tym nabycia w trybie polubownym w drodze rokowań), zastosowanie mieć będą odpowiednie wymogi RPNiP oraz ESS5.

5.2.2 Komponent 2 : Zwiększenie odporności na zmiany klimatyczne w dorzeczu Środkowej Odry

Komponent 2 obejmuje inwestycje i działania mające na celu zmniejszenie ryzyka suszy oraz poprawę bilansu wodnego w dorzeczu Nysy Kłodzkiej, a w szerszym ujęciu – w skali krajowej. Projekty realizowane w ramach tego komponentu łączą funkcje retencji wody, regulacji przepływu, ochrony przeciwpowodziowej oraz wdrażania rozwiązań opartych na naturze. Komponent 2 dotyczy rosnącego zagrożenia niedoborem wody wynikającego ze zmian klimatu, w tym przedłużających się okresów niskiego przepływu oraz coraz poważniejszych susz hydrologicznych i rolniczych.

5.2.2.1 Zadanie II.1. Budowa wielofunkcyjnego zbiornika Kamieniec Ząbkowicki

Budowa zbiornika Kamieniec Ząbkowicki stanowi strategiczną inwestycję mającą na celu zwiększenie odporności gospodarki wodnej na skutki zmian klimatu. W świetle rosnącej częstotliwości i intensywności zdarzeń ekstremalnych – obejmujących zarówno powodzie, jak i długotrwałe okresy niskiego przepływu – potrzebne są zintegrowane rozwiązania łączące funkcje ochronne, retencyjne, regulacyjne, środowiskowe i eksploatacyjne.

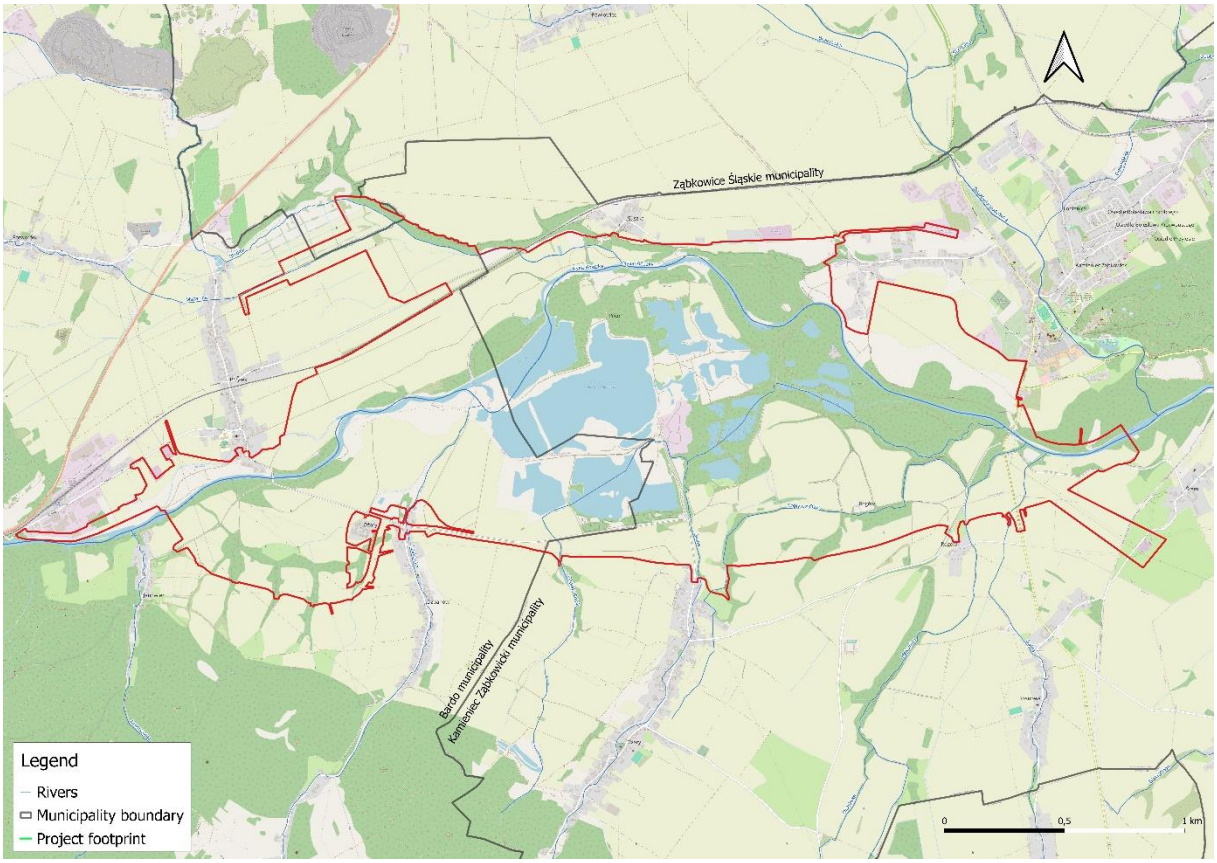
Przy normalnym poziomie piętrzenia pojemność zbiornika wynosi 54,0 mln m^3, z czego 23,0 mln m^3 stanowi pojemność użytkowa. Rezerwa przeciwpowodziowa obejmuje 49,0 mln m^3 pojemności stałej oraz 10,0 mln m^3 pojemności dodatkowej (wymuszonej). Taki układ godzi funkcję retencyjną, energetyczną i regulacyjną z ochroną przeciwpowodziową, zapewniając elastyczność w zmiennych warunkach hydrologicznych.

Główną funkcją zbiornika będzie zapewnienie ochrony przeciwpowodziowej dla obszarów położonych bezpośrednio poniżej obiektu, ale także (w połączeniu z pozostałymi zbiornikami w kaskadzie) dla obszarów położonych dalej w dół rzeki, wzdłuż dolnego biegu Nysy Kłodzkiej. Jednocześnie zbiornik będzie pełnił ważne funkcje dodatkowe, w tym tworzenie rezerw wodnych, uzupełnianie niskich przepływów, wspieranie zrzutów uzupełniających do Odry, wytwarzanie energii elektrycznej w elektrowni wodnej, a także wykorzystanie rekreacyjne i turystyczne. Istnieje również na możliwość wykorzystania zbiornika do celów rybackich oraz do zaopatrzenia w wodę na potrzeby komunalne i rolnicze. Potwierdza to wielofunkcyjny charakter projektu oraz jego znaczenie dla długoterminowego bezpieczeństwa wodnego i rozwoju regionu.

Zakres zadania obejmuje kompletny zestaw obiektów i urządzeń niezbędnych do bezpiecznej i wydajnej eksploatacji zbiornika. W zakresie budownictwa wodnego przewidziano budowę zapory głównej i zapór bocznych, głównych urządzeń odpływowych i przelewowych, elektrowni wodnej, przepławki dla ryb, przełożenie koryta Nysy Kłodzkiej oraz ukształtowanie dna zbiornika. Ponadto projekt obejmuje przepompownie dla dopływów, przebudowę dróg publicznych, budowę dróg dojazdowych i obiektów mostowych, infrastrukturę eksploatacyjno-konserwacyjną, pochylnię i nabrzeże, budowę ujęcia wody pitnej, przebudowę infrastruktury komunalnej, a także zagospodarowanie terenu na potrzeby ochrony środowiska i rekreacji. Oznacza to, że inwestycja ma charakter kompleksowy – łączy cele związane z bezpieczeństwem, eksploatacją, ochroną środowiska oraz dostępnością transportową.

Dane wyjściowe dla zadania Kamieniec Ząbkowicki wskazują, że pozyskiwanie nieruchomości obejmie ponad 1 300 działek o łącznej powierzchni około 1 558 ha i dotknie około 250 osób oraz podmiotów (w tym właścicieli prywatnych, osoby prawne oraz gminę). Przesiedlenia fizyczne obejmą ograniczoną liczbę gospodarstw domowych; przewiduje się również niewielką skalę przesiedleń ekonomicznych.

Mapa 4 Schematyczna mapa lokalizacji zbiornika Kamieniec Ząbkowicki – opracowanie własne.

5.2.2.2 Zadanie II.2 Redukcja ryzyka powodziowego dla Białej Lądeckiej w zlewni Nysy Kłodzkiej

Zakres niniejszego zadania obejmuje opracowanie i budowę systemu suchych zbiorników w zlewni Białej Lądecki jako podstawowego elementu ograniczania ryzyka powodziowego dla Stronia Śląskiego i Lądka-Zdroju, a także dla miejscowości położonych w środkowym i dolnym biegu rzeki Białej Lądecki.

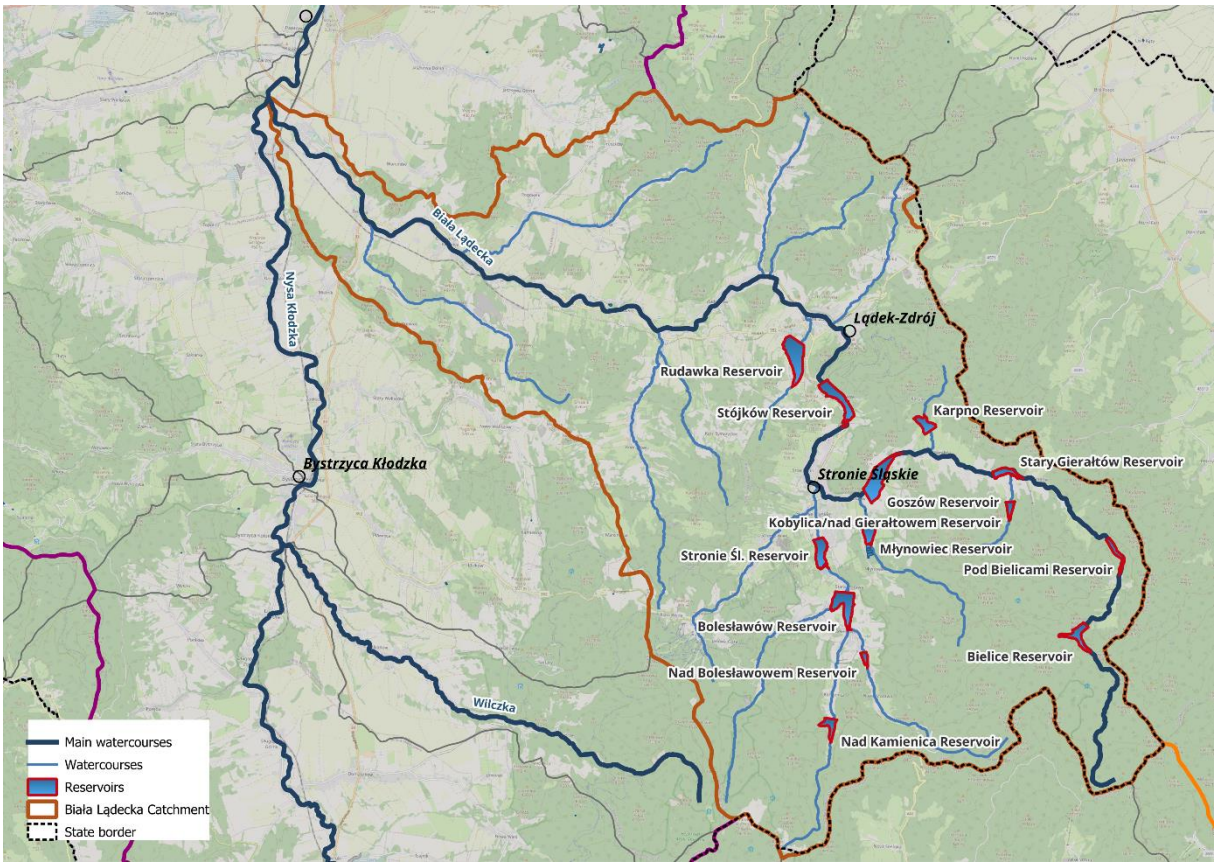
Uzasadnienie dla budowy systemu polderów wynikających z zadania II.2 opiera się na specyfice zlewni Białej Lądeckiej. Charakter górski i podgórski przekłada się na krótki czas koncentracji odpływu, znaczne spadki terenu, dużą energię przepływu oraz intensywny transport rumowiska wleczonego i drewna dryfującego w warunkach wezbrań. Obszary zagrożone skupiają się w dolinach rzecznych, gdzie gęsta zabudowa oraz infrastruktura – drogi, obiekty mostowe, mury oporowe i ubezpieczenia brzegów – zwężają rozlewiska. W efekcie zagrożenie powodziowe obejmuje nie tylko zalania, ale również erozję, zatory z rumowiska i uszkodzenia infrastruktury.

Celem zadania jest budowa systemu suchych zbiorników, których zadaniem będzie spłaszczenie fali powodziowej przed jej dotarciem do najbardziej wrażliwych odcinków doliny rzeki. Obiekty te pozwolą na czasowe przechwycenie części objętości fali, redukcję przepływów szczytowych, obniżenie poziomu wody w profilach kontrolnych oraz zmniejszenie energii przepływu na odcinkach miejskich i w miejscach o ograniczonej przepustowości koryta.

Obecnie analizowane są cztery warianty budowy suchych zbiorników. Ostateczny wybór zostanie dokonany w ramach studium wykonalności na podstawie zintegrowanej oceny następujących czynników: redukcja przepływów i poziomów wody w profilach Stronie Śląskie, Lądek-Zdrój, Radochów, Trzebieszowice, Ołdrzychowice Kłodzkie i Żelazno; liczba osób oraz obiektów wyłączonych ze strefy zagrożenia powodziowego; zakres niezbędnego pozyskania nieruchomości i przesiedleń; wpływ na obszary o wysokich walorach przyrodniczych (w tym obszary Natura 2000); koszty inwestycyjne i utrzymaniowe oraz możliwość etapowania realizacji. Wszystkie warianty zakładają, że ochronę przed powodzią o skali zbliżonej do wezbrania z września 2024 r. uzupełnią działania nietechniczne – w tym planowanie przestrzenne, zabezpieczanie budynków przed powodzią (floodproofing), systemy ostrzegawcze i procedury ewakuacyjne, a także zwiększenie retencji leśnej.

Oddziaływania społeczne tego zadania wynikają z gęstej zabudowy doliny Białej Lądeckiej, gdzie na obszarach przeznaczonych pod infrastrukturę przeciwpowodziową tereny mieszkalne i rolnicze przeplatają się z korytem rzeki. Dokładna skala przesiedleń fizycznych będzie zależała od lokalizacji wybranej w ramach studium wykonalności. Ograniczona liczba przedsiębiorstw i gospodarstw rolnych może również doświadczyć skutków ekonomicznych, w tym przesiedleń ekonomicznych.

Mapa 5 Lokalizacja potencjalnych zbiorników

5.2.2.3 *Zadanie II.3 Zwiększenie retencji opartej o błękitno-zieloną infrastrukturę w zlewni Nysy Kłodzkiej*

Zadanie to obejmuje planowanie, przygotowanie i realizację określonych działań w zlewni Nysy Kłodzkiej (ze szczególnym uwzględnieniem części objętej zlewnią Białej Lądecki), wykorzystujących rozwiązania oparte na naturze (NbS). Ich celem jest zwiększenie zdolności do zatrzymywania i retencjonowania wód opadowych w miejscu opadu poprzez spowolnienie spływu opadów i wód roztopowych do dolin rzecznych.

Oczekiwany efekt obejmuje zarówno realizację prac w terenie, jak i przygotowanie dokumentacji dotyczącej zwiększenia zdolności retencyjnej zlewni Białej Lądeckiej z wykorzystaniem infrastruktury niebiesko-zielonej, szczególnie w górnym biegu rzeki i dolinach górskich.

Rozważane działania obejmują małą retencję (zbiorniki retencyjne, suche zbiorniki, obiekty bezodpływowe i przepływowe), odbudowę małej infrastruktury retencyjnej uszkodzonej podczas wezbrania we wrześniu 2024 r., przeciwdziałanie erozji wodnej (naturalne przegrody przeciwosadowe, biologiczną stabilizację skarp, przebudowę przepustów leśnych na brody) oraz budowę pływających barier i czaszy przechwytujących rumowisko.

Rozwiązania oparte na naturze (NbS) wykazały najwyższą skuteczność w skali lokalnej oraz przy mniejszych wezbraniach. W przypadku powodzi o dużej skali ich efektywność maleje, dlatego stanowią one uzupełnienie, a nie alternatywę dla strukturalnych środków ochrony przeciwpowodziowej realizowanych w ramach Komponentu 2. Zadanie to będzie wdrażane w spójności z Zadaniem II.4 (Rozwój retencji leśnej w górnej części zlewni Nysy Kłodzkiej).

Realizacja niniejszego zadania będzie prowadzona albo na gruntach publicznych, albo na gruntach prywatnych na podstawie dobrowolnych transakcji rynkowych z zainteresowanymi właścicielami nieruchomości; nie będzie miało miejsca przymusowe wywłaszczenie.

5.2.2.4 Zadanie II.4 Rozwój retencji leśnej w górnej części zlewni Nysy Kłodzkiej

Zadanie obejmuje planowanie, przygotowanie i wdrożenie działań mających na celu spowolnienie spływu wód opadowych oraz zwiększenie retencji na obszarach leśnych w górnej części zlewni Nysy Kłodzkiej. Kompleksy leśne i ekosystemy półnaturalne stanowią około 24,45% powierzchni tej zlewni; usytuowane są głównie w partiach górskich i znajdują się w zarządzie PGL „Lasy Państwowe" oraz innych podmiotów (gmin, właścicieli prywatnych).

Zakres prac obejmuje m.in.:

- budowę i modernizację obiektów małej retencji spowalniających odpływ (małe zbiorniki, progi denne, przesłonięte przepusty, rowy odwadniające – wznoszone głównie z materiałów naturalnych, takich jak kamień, drewno i faszyna);
- odbudowę małej infrastruktury retencyjnej uszkodzonej podczas wezbrania we wrześniu 2024 r.;
- odtworzenie naturalnych oczek wodnych i terenów podmokłych;
- profilowanie oraz kaskadowanie szlaków zrywkowych po zakończeniu prac pozyskaniowych;
- przeciwdziałanie erozji wodnej;

budowę i utrzymanie barier pływających wychwytujących zanieczyszczenia i rumowisko (wraz z ich okresową kontrolą oraz czyszczeniem po przejściu wód wezbraniowych).

Środki te łagodzą skutki suszy i redukują ryzyko powodziowe (szczególnie przy opadach o niższej intensywności), wspierając jednocześnie odtworzenie ekosystemów leśnych i ochronę bioróżnorodności. Zadanie będzie wdrażane w spójności z Zadaniem II.3 (Zwiększenie retencji opartej o błękitno-zieloną infrastrukturę w zlewni Nysy Kłodzkiej).

Realizacja niniejszego zadania będzie prowadzona albo na gruntach publicznych, albo na gruntach prywatnych na podstawie dobrowolnych transakcji rynkowych z zainteresowanymi właścicielami nieruchomości; nie będzie miało miejsca przymusowe wywłaszczenie.

5.2.3 Komponent 3: Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych w ograniczaniu zagrożenia powodzą i suszą

Komponent 3 obejmuje środki niestrukturalne, instytucjonalne i środowiskowe, które uzupełniają inwestycje realizowane w ramach komponentów 1 i 2. Jego celem jest wzmocnienie potencjału polskiego systemu gospodarki wodnej poprzez modernizację sieci monitoringu i prognozowania, rozbudowę krajowego rejestru obiektów melioracyjnych oraz usprawnienie systemu reagowania kryzysowego w przypadku powodzi.

5.2.3.1 III.1 Redukcja ryzyka powodziowego w zlewni Nysy Kłodzkiej poprzez działania niestrukturalne

5.2.3.1.1 III.1.1 Wzmocnienie systemu prognozowania i wczesnego ostrzegania (FEWS) oraz alarmowania w zlewni Nysy Kłodzkiej

Zakres fizyczny niniejszego Zadania obejmuje rozbudowę sieci hydrologicznej, rozwój obserwacji meteorologicznych i radarowych, modernizację istniejących stacji oraz integrację danych z systemami IMGW. W odniesieniu do komponentu hydrologicznego planowane jest włączenie do systemu około 14 nowych stacji pomiarowych, które zostaną zainstalowane na kluczowych dopływach zlewni Nysy Kłodzkiej. Stacje te zostaną wyposażone w czujniki poziomu wody, systemy telemetryczne oraz, w miejscach uzasadnionych pod względem hydraulicznym, w urządzenia do pomiaru przepływu, takie jak radarowe czujniki prędkości powierzchniowej lub technologie akustyczne. Równolegle planowana jest kampania pomiarów geodezyjnych przekrojów koryt rzecznych i dolin, co jest niezbędne do przygotowania i aktualizacji krzywych przepływowych Q(h) oraz do włączenia takich danych pomiarowych do modeli hydraulicznych.

Jeśli chodzi o komponent meteorologiczny, projekt obejmuje instalację około 9 nowych automatycznych stacji pogodowych i opadowych, a także kilku czujników do pomiaru parametrów środowiskowych, w tym wilgotności gleby i ekwiwalentu wodnego śniegu (SWE). Kluczowym elementem tego działania jest zwiększenie odporności infrastruktury monitorującej. Planowana jest modernizacja około 30 istniejących stacji monitorujących – w tym około 20 stacji hydrologicznych i 10 stacji meteorologicznych – poprzez wyposażenie ich w autonomiczne i redundantne systemy zasilania oraz wielokanałową transmisję danych. Działanie to obejmuje również warstwę analityczną wspierającą istniejące systemy prognozowania IMGW.

5.2.3.1.2 III.1.2 Pilotażowy program floodproofingu – zabezpieczania budynków przed powodzią w zlewni Nysy Kłodzkiej

Głównym elementem Zadania będzie opracowanie koncepcji mechanizmu wsparcia finansowego ze środków publicznych. Mechanizm będzie skierowany do właścicieli i zarządców istniejących budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej. Jego celem będzie wspieranie modernizacji zwiększających odporność budynków i nieruchomości na skutki powodzi oraz ograniczających ryzyko wystąpienia szkód powodziowych. Mechanizm będzie finansował wyłącznie działania służące ograniczeniu szkód powodziowych, ochronie kluczowych elementów infrastruktury technicznej budynków oraz skróceniu czasu niezbędnego do przywrócenia budynków do użytkowania po wystąpieniu powodzi. Nie będzie on stanowił programu ogólnej renowacji ani termomodernizacji budynków, jak również nie będzie gwarantował pełnej ochrony przed szkodami spowodowanymi przez wodę. W ramach Zadania zostaną określone zasady funkcjonowania mechanizmu, w tym jego cele, zakres wspieranych działań oraz kryteria kwalifikowania beneficjentów. Opracowany zostanie również sposób włączenia mechanizmu do istniejącego w Polsce systemu finansowania działań związanych z gospodarką wodną i zarządzaniem ryzykiem powodziowym. Ponadto w ramach Zadania zostaną opracowane krajowe, praktyczne ramy wdrażania rozwiązań przeciwpowodziowych, rozumianych jako środki zwiększające odporność budynków i nieruchomości na skutki powodzi. Zakres Zadania zostanie ograniczony do przygotowania katalogu najlepszych praktyk, wytycznych technicznych oraz zaleceń dotyczących zmian lub doprecyzowania przepisów prawa. Zadanie nie obejmuje działań inwestycyjnych polegających na wdrażaniu zabezpieczeń

przeciwpowodziowych w konkretnych budynkach. Jego celem jest opracowanie standardów i wytycznych, które będą mogły być następnie wykorzystywane przez instytucje administracji publicznej, jednostki samorządu terytorialnego, właścicieli i zarządców nieruchomości, projektantów oraz wykonawców. Rozwiązania zwiększające odporność budynków na skutki powodzi należy traktować jako uzupełniający element zarządzania ryzykiem powodziowym, a nie jako alternatywę dla działań podejmowanych w skali zlewni, rozwiązań zwiększających retencję, rozwiązań opartych na przyrodzie czy infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej.

5.2.3.1.3 III.1.3 Studium przeciwpowodziowego przekształcenia urbanistycznego Gminy Stronie Śląskie oraz III.1.4 Studium przeciwpowodziowego przekształcenia urbanistycznego Gminy Lądek - Zdrój

Zadania III.1.3 i III.1.4 obejmują przygotowanie dwóch odrębnych studiów dotyczących przeciwpowodziowego przekształcenia przestrzennego: jednego dla gminy Stronie Śląskie i drugiego dla gminy Lądek-Zdrój. Oba opracowania mają wskazać, w jaki sposób odbudować i dalej rozwijać górną część doliny rzeki Białej Lądeckiej po powodzi z września 2024 r., tak aby ograniczyć skutki przyszłych powodzi i zwiększyć bezpieczeństwo mieszkańców. W ramach każdego z Zadań zostaną uwzględnione m.in. zagrożenie powodziowe, istniejące i planowane inwestycje hydrotechniczne, potrzeby mieszkańców, uwarunkowania środowiskowe, ochrona dziedzictwa kulturowego oraz możliwości zagospodarowania poszczególnych terenów. Celem obu Zadań jest więc nie tylko wskazanie kierunków odbudowy po powodzi, ale również wsparcie długofalowego i bezpiecznego rozwoju obu gmin. Choć dla każdej gminy powstanie odrębne studium, oba opracowania będą przygotowywane w sposób skoordynowany. Wynika to z faktu, że dolina Białej Lądeckiej tworzy jeden powiązany system hydrologiczny, przestrzenny i krajobrazowy, a działania podejmowane na terenie jednej gminy mogą wpływać na sytuację w drugiej. Jednocześnie rozwiązania zaproponowane w każdym ze studiów muszą być możliwe do wykorzystania przez daną gminę w jej dokumentach planistycznych, budżecie, procedurach inwestycyjnych oraz działaniach prowadzonych we współpracy z mieszkańcami. Zakres każdego z Zadań obejmie dwa powiązane elementy: analizę wielokryterialną oraz koncepcję przekształcenia przestrzennego. Analiza wielokryterialna pozwoli określić uwarunkowania wpływające na bezpieczne i możliwe do realizacji przekształcenie doliny na terenie danej gminy. Obejmie ona m.in. obszary zagrożone powodzią, stan koryta rzeki i terenów zalewowych, możliwości zwiększenia retencji i zastosowania rozwiązań opartych na naturze, uwarunkowania środowiskowe związane ze zdarzeniami ekstremalnymi, skalę i rozmieszczenie szkód powodziowych, obecny stan planowania przestrzennego, układ transportowy, rozmieszczenie usług publicznych, strukturę własności nieruchomości i sposób zarządzania nimi, infrastrukturę techniczną i krytyczną, wymagania dotyczące ochrony zabytków oraz sytuację społeczną i gospodarczą mieszkańców. Na podstawie przeprowadzonych analiz dla każdej gminy zostanie opracowana koncepcja przekształcenia przestrzennego kluczowych obszarów oraz odrębny pakiet wdrożeniowy. Pakiet ten będzie obejmował koncepcję zagospodarowania przestrzennego, model realizacji inwestycji, sposób przełożenia proponowanych rozwiązań na konkretne działania organizacyjne i inwestycyjne, wytyczne dotyczące zmian w dokumentach planistycznych oraz szacunkowe koszty realizacji. W ramach każdego z Zadań działania zostaną podzielone na trzy grupy. Działania krótkoterminowe będą dotyczyć najpilniejszych potrzeb związanych z odbudową i poprawą bezpieczeństwa. Działania średnioterminowe obejmą m.in. dostosowanie dokumentów planistycznych oraz przygotowanie i realizację inwestycji. Działania

długoterminowe będą służyć trwałemu przekształceniu struktury przestrzennej doliny w sposób zwiększający jej odporność na przyszłe zdarzenia powodziowe. Ważnym elementem obu Zadań będą również konsultacje społeczne. Dla procesu konsultacyjnego zostanie przygotowany odrębny plan zgodny z ramami zaangażowania interesariuszy projektu (SEF). Plan określi cele konsultacji, grupy interesariuszy, narzędzia i formy udziału, kanały komunikacji oraz sposób oceny procesu.

W konsultacjach wezmą udział m.in. mieszkańcy terenów dotkniętych powodzią, przedsiębiorcy, właściciele nieruchomości, lokalni liderzy, organizacje pozarządowe, przedstawiciele służb publicznych, zarządcy infrastruktury oraz przedstawiciele administracji. Celem konsultacji będzie nie tylko zebranie opinii i potrzeb poszczególnych grup, ale również zidentyfikowanie możliwych konfliktów, lepsze zrozumienie ograniczeń przestrzennych oraz wypracowanie rozwiązań i porozumień, które będzie można uwzględnić w dokumentach planistycznych i przyszłych procesach inwestycyjnych.

5.2.3.2 III.2 Wzmocnienie systemu prognozowania, ostrzegania i alarmowania w zlewni Iłownicy i Białej (region wodny Małej Wisły)

Zakres Zadania obejmuje rozbudowę sieci monitoringu hydrologicznego, rozwój obserwacji meteorologicznych i radarowych, modernizację istniejących stacji pomiarowych oraz integrację pozyskiwanych danych z systemami IMGW. W części hydrologicznej planowane jest włączenie do systemu około 6 nowych stacji pomiarowych, zlokalizowanych na kluczowych dopływach w zlewni Małej Wisły. Stacje zostaną wyposażone w czujniki poziomu wody i systemy telemetryczne, a w miejscach, w których będzie to uzasadnione warunkami hydraulicznymi, również w urządzenia do pomiaru przepływu, takie jak radarowe czujniki prędkości powierzchniowej lub urządzenia wykorzystujące technologie akustyczne. Równolegle zostaną wykonane pomiary geodezyjne przekrojów koryt rzecznych i dolin. Pozyskane dane będą wykorzystywane do opracowania i aktualizacji krzywych przepływu Q(h), a następnie uwzględniane w modelach hydraulicznych. W części meteorologicznej Zadanie przewiduje instalację około 2 nowych automatycznych stacji meteorologicznych i opadowych oraz kilku dodatkowych czujników środowiskowych, w tym czujników wilgotności gleby i ekwiwalentu wodnego śniegu (SWE). Istotnym elementem Zadania będzie również zwiększenie niezawodności infrastruktury monitorującej. Planowana jest modernizacja około 23 istniejących stacji, w tym około 11 stacji hydrologicznych i 12 meteorologicznych. Zostaną one wyposażone w autonomiczne i redundantne systemy zasilania oraz rozwiązania umożliwiające wielokanałową transmisję danych. Zadanie obejmuje także rozwój narzędzi analitycznych wspierających istniejące systemy prognozowania IMGW. Nie przewiduje się budowy odrębnej platformy informatycznej. Planowane jest natomiast opracowanie narzędzi umożliwiających integrację danych hydrologicznych, meteorologicznych i radarowych oraz wspierających wykrywanie anomalii i potencjalnych awarii systemu monitoringu.

5.2.3.3 III.3 Integracja monitoringu ilościowego i jakościowego wody

Zadanie obejmuje stworzenie zintegrowanego systemu, który połączy istniejącą sieć monitoringu hydrologicznego IMGW-PIB z automatycznym monitoringiem jakości wód powierzchniowych w rzekach i jeziorach. System nie będzie zastępował monitoringu prowadzonego na potrzeby klasyfikacji stanu wód zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, lecz będzie stanowił jego uzupełnienie w zakresie bieżącej ochrony wód i działań operacyjnych. Celem systemu będzie

ciągłe monitorowanie zmian zachodzących w środowisku wodnym, szybkie wykrywanie zagrożeń dla ludzi i ekosystemów oraz przygotowywanie krótkoterminowych prognoz obejmujących okres co najmniej 72 godzin. Zintegrowane podejście umożliwi jednoczesną analizę przepływów, poziomów wody i innych parametrów ilościowych oraz podstawowych parametrów jakości wody. Pozwoli to lepiej rozpoznawać przyczyny zachodzących zmian i skuteczniej prognozować ich możliwe skutki. Ważnym elementem Zadania będzie również rozwój potencjału instytucjonalnego, operacyjnego i analitycznego IMGW-PIB. W strukturze Instytutu powstanie Centrum Monitoringu Jakości Wody, odpowiedzialne za rozwój, utrzymanie i funkcjonowanie systemu. Centralne Laboratorium Przyrządów Pomiarowych zostanie natomiast dodatkowo wyposażone w stanowiska do kalibracji czujników. W ramach Zadania zostaną również opracowane rozwiązania służące zapewnieniu i kontroli jakości danych, rozbudowane zostanie zaplecze laboratoryjne wspierające analizę próbek, a także rozwinięte zostaną narzędzia do modelowania hydrodynamicznego i ekohydrodynamicznego. Pozwoli to zarówno na weryfikację dokładności danych pochodzących z automatycznego systemu monitoringu, jak i na prognozowanie transportu oraz rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Szczególne znaczenie będzie miała możliwość dalszego rozwoju modeli zasolenia, zapoczątkowanego po katastrofie ekologicznej na Odrze w 2022 r., oraz zasilania tych modeli aktualnymi danymi pomiarowymi. Wyniki monitoringu będą przekazywane do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ), a dane będą mogły być również wykorzystywane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie oraz Ministerstwo Infrastruktury.

5.2.3.4 III.4 Modernizacja i rozwój Centrów Operacyjnych RZGW w dorzeczach Wisły i Odry

Zadanie to będzie stanowiło drugi etap tworzenia krajowego systemu wspierającego podejmowanie decyzji w zakresie gospodarki wodnej z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi informatycznych. Inicjatywa ta obejmuje dalszy rozwój centrów operacyjnych, wyeliminowanie krytycznych luk oraz rozszerzenie zasięgu działania centrów na dolne odcinki obu dorzeczy. Istniejący rdzeń – obejmujący podsystem pozyskiwania, archiwizacji i udostępniania danych (DAASS), podsystem modelowania, portale wewnętrzne i zewnętrzne, role użytkowników, możliwości redundancji oraz integrację źródeł danych – pozostaje fundamentem systemu. Nowy etap ma przekształcić go w nowoczesny system wspomagania decyzji (DSS), działający zgodnie z logiką: „obserwuj – prognozuj – porównuj opcje – oceniaj skutki – rekomenduj”, z wykorzystaniem uczenia maszynowego i AI.

Zakres niniejszego zadania obejmie nie tylko dalsze wzmocnienie istniejących centrów operacyjnych dla górnej Wisły oraz górnej i środkowej Odry – a mianowicie centrów w Krakowie i Wrocławiu, wraz z centrami uzupełniającymi w Rzeszowie i Gliwicach – ale także utworzenie dwóch dodatkowych centrów dla obszarów nieobjętych dotychczas wdrożeniem oraz zainstalowanie w nich niezbędnego sprzętu. Taki system umożliwi przejście od regionalnego systemu operacyjnego do spójnej sieci centrów obejmującej kluczowe odcinki rzek Wisły i Odry, w tym ich najważniejsze dopływy, a także zbiorniki wodne, poldery, jazy, zapory i związane z nimi obiekty. Będzie to również wymagało modernizacji istniejących centrów rezerwowych oraz utworzenia nowych w celu wsparcia nowo utworzonych centrów operacyjnych.

Pierwszym podzadaniem będzie standaryzacja i rozwój systemu DAASS jako wspólnego środowiska danych dla wszystkich centrów. Będzie to wiązało się ze standaryzacją metody gromadzenia i przesyłania danych z lokalnych systemów SCADA (Supervisory Control and Data

Acquisition), sterowników PLC (Programmable Logic Controllers) oraz rejestratorów danych do systemu DAASS; konsolidacją danych w ramach jednego standardu komunikacyjnego; wdrożeniem lokalnego buforowania danych w obiektach hydrotechnicznych; zapewnieniem nadmiarowości transmisji; oraz rozszerzeniem zakresu rejestrowanych zmiennych o informacje dotyczące faktycznego działania infrastruktury hydrotechnicznej. Drugim podzadaniem będzie rozwój infrastruktury technicznej i telekomunikacyjnej. Konieczne jest zwiększenie niezawodności transmisji danych z obiektów hydrotechnicznych do centrów za pomocą kabli światłowodowych, łączy radiowych, systemów DMR (Digital Mobile Radio)/MCX (Mission Critical Communications), bezpiecznych mechanizmów SD-WAN/VPN, redundantnych łączy oraz lokalnego buforowania danych. Dotyczy to zarówno istniejących, jak i nowych centrów. Trzecie podzadanie będzie polegało na utworzeniu jednolitej bazy danych sprawozdawczej oraz systemu komunikacji kryzysowej.

5.2.3.5 III.5 Utworzenie Systemu Informatycznego Gospodarki Wodnej - ewidencja urządzeń melioracji wodnych i gruntów zmeliorowanych

Inicjatywa ta obejmuje kompleksową inwentaryzację obiektów melioracyjnych i obszarów meliorowanych, przygotowanie danych do wprowadzenia do krajowego rejestru GeoMelio, a następnie ich kontrolowany import, w tym walidację, zgłaszanie błędów oraz prowadzenie kompletnej ścieżki audytu. Projekt ten stanowi kontynuację wcześniejszych działań mających na celu standaryzację dokumentacji melioracyjnej dla 15 zarządów zlewni i ma na celu rozszerzenie zasięgu krajowego poprzez włączenie dodatkowych 35 zarządów zlewni, dla których dane są niekompletne, niespójne lub nie odzwierciedlają rzeczywistego stanu infrastruktury w terenie.

Działanie to należy traktować jako projekt łączący elementy terenowe, rejestrowe i informatyczne. Część terenowa tego działania obejmuje kompleksową inwentaryzację obiektów melioracyjnych oraz obszarów, na których obiekty te funkcjonują. Dane będą pozyskiwane zgodnie z jednolitą metodologią, z wykorzystaniem pomiarów GNSS RTK o dokładności poniżej decymetra, fotogrametrycznych pomiarów lotniczych, ortofotomap o rozdzielczości co najmniej 5 cm, chmur punktów o gęstości wystarczającej do analizy 3D oraz dokumentacji fotograficznej. Zakres inwentaryzacji obejmuje obiekty liniowe, punktowe i powierzchniowe, takie jak rowy, rurociągi, przepusty, odpływy, konstrukcje zaporowe oraz powiązaną infrastrukturę techniczną. Drugim kluczowym elementem tego działania jest wdrożenie kontrolowanego procesu importowania danych zebranych przez wykonawców terenowych bezpośrednio do systemu GeoMelio. Proces ten obejmie standardy transferu danych, katalog wymaganych formatów, schematy atrybutów, słowniki kontrolowane, system identyfikatorów, wymagany układ odniesienia współrzędnych oraz kompletną strukturę pakietu danych wykonawcy. Standaryzacja ma zasadnicze znaczenie dla ograniczenia błędów i zapobiegania sytuacji, w której różne zespoły terenowe dostarczają dane, które są niekompatybilne lub wymagają kosztownego ręcznego przetwarzania. Komponent informatyczny ma zasadnicze znaczenie dla wykonalności całego projektu. Skala planowanej inwentaryzacji – obejmującej znaczny obszar kraju i wiele kategorii danych przestrzennych – spowoduje co najmniej trzykrotny wzrost objętości danych w porównaniu z danymi obecnie przechowywanymi w bazie danych. Wzrost ten wynikać będzie nie tylko z liczby obiektów melioracyjnych, ale także z charakteru wyników: ortofotomap o wysokiej rozdzielczości, chmur punktów, przekrojów poprzecznych, profili, raportów, zdjęć terenowych, danych pośrednich, rejestrów walidacyjnych oraz historii importów. Bez rozbudowy platformy GIS i warstwy bazy

danych ryzyko obejmowałoby utratę wydajności, wydłużenie czasu importów, ograniczoną możliwość publikowania usług mapowych oraz zmniejszoną wiarygodność rejestru krajowego.

5.2.3.6 III.6 Przygotowanie master planów dla kolejnych części dorzeczy Wisły i Odry, integrujących ochronę przeciwpowodziową i przeciwdziałanie suszy z celami gospodarczymi

Plany generalne dla kluczowych odcinków dorzeczy Wisły i Odry będą łączyć cele związane z ochroną przeciwpowodziową, ograniczaniem skutków suszy oraz funkcjami gospodarczymi. Są to strategiczne dokumenty planistyczne na poziomie dorzecza. Wyznaczają one ramy dla przyszłej identyfikacji i etapowania inwestycji, ale same w sobie nie zatwierdzają konkretnych projektów. Ich szczegółowy zakres oraz zakres zadań zostaną określone na etapie realizacji projektu w oparciu o istniejące plany gospodarowania wodami w dorzeczach oraz plany zarządzania ryzykiem powodziowym przygotowane przez PGW WP zgodnie z ustawą Prawo wodne.

Ponieważ plany generalne wyznaczają ramy dla przyszłych zezwoleń na projekty, które mogą mieć znaczący wpływ na środowisko, podlegają one obowiązkowej strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (SEA). Zgodnie z wymogami Banku Światowego w ramach SEA zostanie przygotowana strategiczna ocena społeczna (SSA).

Każda ocena SEA/SSA dla planów generalnych obejmie skumulowane ryzyka w skali zlewni, w tym różnorodność biologiczną i łączność obszarów Natura 2000, zmiany hydromorfologiczne, skutki społeczne (w tym przesiedlenia), grupy szczególnie wrażliwe oraz dziedzictwo kulturowe. Oceny te będą obejmowały zaangażowanie interesariuszy zgodnie z ramami zaangażowania interesariuszy projektu i będą uwzględniały kryteria przesiewowe projektu w zakresie środowiska i spraw społecznych.

5.2.3.7 III.7 Utworzenie Centrum Monitoringu Hydroklimatycznego w IMGW-PIB

W ramach projektu planowanego do realizacji przy współfinansowaniu międzynarodowych instytucji finansowych, w tym Banku Światowego, w obszarze gospodarki wodnej ukierunkowanego na zmniejszenie ryzyka powodziowego i suszy, zatytułowanego „Projekt odporności na zmiany klimatu w gospodarce wodnej", w ramach komponentu „Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego w zakresie ograniczania ryzyka powodziowego i suszy", proponuje się opracowanie Systemu Monitorowania Ryzyka Hydroklimatycznego (HRMS) w ramach struktury IMGW-PIB (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy).

Monitorowanie ryzyka hydroklimatycznego to proces gromadzenia, analizowania i interpretowania danych dotyczących ekstremalnych zjawisk związanych z wodą i klimatem, takich jak susze, powodzie, fale upałów, burze i ulewne deszcze. Jego celem jest wykrywanie zagrożeń, identyfikowanie synergicznych skutków zagrożeń, ocena ich wpływu na systemy społeczno-ekologiczne oraz wspieranie decydentów w podejmowaniu działań adaptacyjnych i zapobiegawczych. System HRMS będzie wykorzystywał zaawansowane technologie, takie jak sztuczna inteligencja (AI), Internet rzeczy (IoT), systemy GIS oraz narzędzia do analizy ryzyka, aby dostarczać aktualnych informacji na temat ekstremalnych zjawisk pogodowych i ich skutków.

System HRMS będzie miał strukturę modułową, która pozwoli na ciągłe ulepszanie i rozwijanie warstw modelowych: modułu eksploracji danych, komponentu symulacyjnego do modelowania i prognozowania zdarzeń ekstremalnych, agregatora modeli oceny skutków społeczno-gospodarczych i środowiskowych oraz komponentu systemów informacyjnych.

5.2.3.8 III.8 Rozwój Centrów Zarządzania Kryzysowego

Inicjatywa ta ma charakter systemowy i nie ma charakteru strukturalnego, a jej celem jest zwiększenie skuteczności reagowania na zagrożenia powodziowe na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim. Projekt ma uzupełniać działania infrastrukturalne i hydrotechniczne poprzez wzmocnienie ostatniego ogniwa łańcucha bezpieczeństwa: przekształcanie informacji o zagrożeniu powodziowym w decyzję operacyjną, koordynację służb zarządzania kryzysowego, ostrzeganie społeczeństwa, zarządzanie logistyką zasobów oraz prowadzenie rzeczywistych działań w terenie. W tym sensie inicjatywa ta stworzy warstwę organizacyjną i informacyjną, która umożliwi administracji i służbom zarządzania kryzysowego efektywne wykorzystanie danych hydrologicznych, map zagrożenia powodziowego, komunikatów ostrzegawczych oraz informacji terenowych.

Pierwszym elementem tego działania będzie kompleksowa analiza obecnego systemu zarządzania kryzysowego w sytuacjach powodziowych. Obejmie ona przegląd planów zarządzania kryzysowego obowiązujących w poszczególnych gminach, powiatach i województwach; ocenę ich aktualnej adekwatności, kompletności i zgodności z dokumentami wyższego szczebla; a także identyfikację barier prawnych, kompetencyjnych i technicznych. Analiza zostanie przeprowadzona nie tylko z perspektywy formalnej, ale również operacyjnej, a przedmiotem badania będą: ścieżki podejmowania decyzji, punkty kontaktowe, funkcjonowanie centrów zarządzania kryzysowego, przepływ informacji między administracją, służbami i Wodami Polskimi, a także zdolność do szybkiego uruchomienia działań terenowych.

Drugi filar skoncentruje się na optymalizacji systemów wczesnego ostrzegania i komunikacji. W ramach zadania zostanie oceniona skuteczność obecnie wykorzystywanych kanałów, w tym wiadomości tekstowych, syren alarmowych, regionalnych systemów ostrzegania, alertów wysyłanych przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (RCB), aplikacji mobilnych oraz lokalnych kanałów komunikacyjnych. Ocena obejmie opóźnienia w dostarczaniu komunikatów, zasięg terytorialny, czytelność, spójność treści oraz poziom zrozumienia i zaufania społecznego. Szczególny nacisk zostanie położony na zdolność do bezpośredniego ostrzegania osób przebywających w strefach zagrożenia oraz na dostosowywanie komunikatów do różnych grup odbiorców, w tym osób starszych, osób o ograniczonej sprawności ruchowej oraz ludności wiejskiej.

Trzecim filarem zadania będzie inwentaryzacja i optymalizacja zasobów logistycznych. Obejmie ona sprzęt ratowniczy, pompy, worki z piaskiem, łodzie, drony, stacje łączności radiowej, magazyny, punkty ewakuacyjne, punkty koncentracji sił ludzkich, kluczowe drogi i mosty, a także możliwości Państwowej Straży Pożarnej, Ochotniczej Straży Pożarnej, Sił Obrony Terytorialnej, administracji lokalnej, wolontariuszy i organizacji pozarządowych. Wynikiem będą mapy logistyczne przedstawiające rozmieszczenie zasobów, czasy dojazdu, ograniczenia dostępności oraz zalecenia dotyczące regionalnych rezerw sprzętu.

5.2.4 Komponent 4: Zarządzanie Projektem, monitoring i ewaluacja

Komponent 4 obejmuje działania wspierające realizację projektu, w tym koordynację instytucjonalną, sprawozdawczość oraz wymianę wiedzy i doświadczeń.

5.2.4.1 Zarządzanie Projektem, monitoring i ewaluacja

Komponent 4 będzie wspierał realizację projektu poprzez koordynację instytucjonalną, monitoring i raportowanie, nadzór finansowy, nadzór środowiskowy i społeczny oraz zarządzanie wiedzą. Zapewni podmiotom realizującym odpowiednie zasoby kadrowe i techniczne do zarządzania działaniami w ramach projektu oraz zagwarantuje systematyczne, terminowe i przejrzyste monitoring i raportowanie w zakresie postępów w realizacji celów projektu. Ponadto komponent ten wzmocni koordynację między instytucjami odpowiedzialnymi za środki strukturalne i niestrukturalne oraz ułatwi rozpowszechnianie zdobytych doświadczeń, przyczyniając się tym samym do przygotowania i planowania przyszłych inwestycji w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym i suszowym w Polsce.

5.3 Cel i zakres Ram Zaangażowania Interesariuszy (RZI)

Niniejsze Ramy Zaangażowania Interesariuszy (RZI) określają zasady i procedury zaangażowania interesariuszy w całym cyklu życia Projektu. Ustalają one ramy, w których Jednostki Realizacji Projektu (JRP) opracowują szczegółowe, dostosowane do konkretnego terenu Plany Zaangażowania Interesariuszy (PZI) dla każdego Zadania. RZI zostały w pełni dostosowane do skali i poziomu ryzyka Projektu, w szczególności do ryzyka związanego z potencjalnymi przesiedleniami ludności na większą skalę (zarówno o charakterze fizycznym, jak i ekonomicznym) oraz do specyfiki oddziaływań środowiskowych i społecznych na interesariuszy.

Cele niniejszych RZI to:

- zapewnienie znaczącego i aktywnego zaangażowania wszystkich interesariuszy, w szczególności Osób Dotkniętych Projektem (PAP), na każdym etapie przygotowania i realizacji Projektu;
- wczesne identyfikowanie potencjalnych zagrożeń, obaw i napięć społecznych poprzez systematyczne monitorowanie opinii interesariuszy oraz proaktywną i transparentną komunikację;
- ustanowienie spójnych ram funkcjonowania Mechanizmu Rozpatrywania Skarg (MRS), który będzie powszechnie dostępny, w pełni poufny, przejrzysty i responsywny dla wszystkich grup interesariuszy;
- zapewnienie odpowiedniej ochrony praw grup szczególnie wrażliwych poprzez aktywne eliminowanie barier w dostępie do informacji oraz precyzyjne dostosowanie metod konsultacji do ich specyficznych potrzeb.

RZI mają zastosowanie do wszystkich Zadań realizowanych w ramach Projektu i obejmują jego pełny cykl życia – od wczesnego etapu planowania i projektowania, poprzez realizację robót budowlanych, aż po fazę eksploatacji i zamknięcia. Dokument RZI określa standardy

informowania i konsultowania interesariuszy w miarę udostępniania dodatkowych danych technicznych i decyzji projektowych.

Należy podkreślić, że niniejsze RZI (dokument ramowy) nie zastępują Planów Zaangażowania Interesariuszy dla konkretnych Zadań lub Podzadań. JRP we współpracy z Konsultantem Wsparcia Technicznego (KWT) opracuje dla każdego Zadania indywidualny, szczegółowy Plan Zaangażowania Interesariuszy (PZI) dostosowany do lokalnej specyfiki i uwarunkowań społecznych, zgodnie z wytycznymi określonymi w niniejszym dokumencie oraz strukturą ramową zawartą w Rozdziale 11.2 (Zarys PZI). Każdy operacyjny PZI będzie podlegał kontroli jakości i zatwierdzeniu przez BKP, a następnie zostanie przedłożony Bankowi Światowemu do oceny i zatwierdzenia (uzyskania klauzuli no-objection). Obowiązek sporządzenia PZI dotyczy nie tylko Zadań strukturalnych, ale również działań instytucjonalnych i niestrukturalnych (np. wdrażania Systemu FEWS, Centrów Zarządzania Kryzysowego czy Systemu Informatycznego GeoMelio).

W przypadku zadań obejmujących budowę lub modernizację zbiorników wodnych i budowli piętrzących, Plan Zaangażowania Interesariuszy (PZI) musi bezwzględnie uwzględniać społeczności lokalne oraz mienie znajdujące się w strefie bezpośredniego zagrożenia zalaniem poniżej stopnia wodnego (w dolnym biegu rzeki). Działania informacyjno-konsultacyjne obejmują analizę scenariuszy awaryjnych oraz ryzyka rezydualnego (m.in. katastrofy budowlanej, przelania wód przez koronę zapory, niekontrolowanego zrzutu wód wezbraniowych czy awarii urządzeń upustowych), szczegółowo ujętych w dedykowanych Planach reagowania na wypadek sytuacji awaryjnych (EPP). Proces konsultacji służy weryfikacji założeń EPP w oparciu o wiedzę lokalną na etapie projektowania oraz przygotowaniu mieszkańców w zakresie procedur ostrzegania, alarmowania i ewakuacji.

Ramy Zaangażowania Interesariuszy (RZI) stanowią dokument otwarty, podlegający ciągłej aktualizacji. PGW Wody Polskie we współpracy z BKP zaktualizuje niniejsze ramy w razie istotnych zmian w profilu ryzyk środowiskowych i społecznych, korekty zakresu rzeczowego projektu lub zidentyfikowania nowych presji i zagrożeń. Każda rewizja RZI wymaga przeprowadzenia ponownych konsultacji ze społeczeństwem, upublicznienia dokumentu oraz uzyskania formalnej akceptacji Banku Światowego (*no objection*) przed wdrożeniem zmienionych procedur.

5.4 Podmioty zaangażowane w realizację projektu RZI

Ogólną koordynację strategiczną, wytyczne oraz nadzór nad jakością realizacji Projektu zapewni Międzyresortowy Komitet Sterujący Projektem (KSP), któremu współprzewodniczyć będą Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Infrastruktury. W skład KSP wejdą również przedstawiciele Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Agencji Wdrażającej Fundusze Europejskie oraz Prezes Wód Polskich.

Na poziomie operacyjnym za koordynację i bieżący nadzór nad jakością realizacji Projektu odpowiadać będzie BKP. BKP będzie koordynować współpracę pomiędzy instytucjami finansującymi, ministerstwami oraz agencjami wdrażającymi. Będzie to niezależna jednostka budżetowa podlegająca Ministerstwu Infrastruktury. Do jej zadań należało będzie przygotowywanie dokumentacji wypłat, sprawozdawczość, planowanie i monitorowanie finansowe oraz monitorowanie przepływu środków. BKP będzie również odpowiedzialne za

monitorowanie i ocenę realizacji Projektu oraz jego wyników. Dyrektor BKP będzie uczestniczył w posiedzeniach KSP w charakterze doradczym.

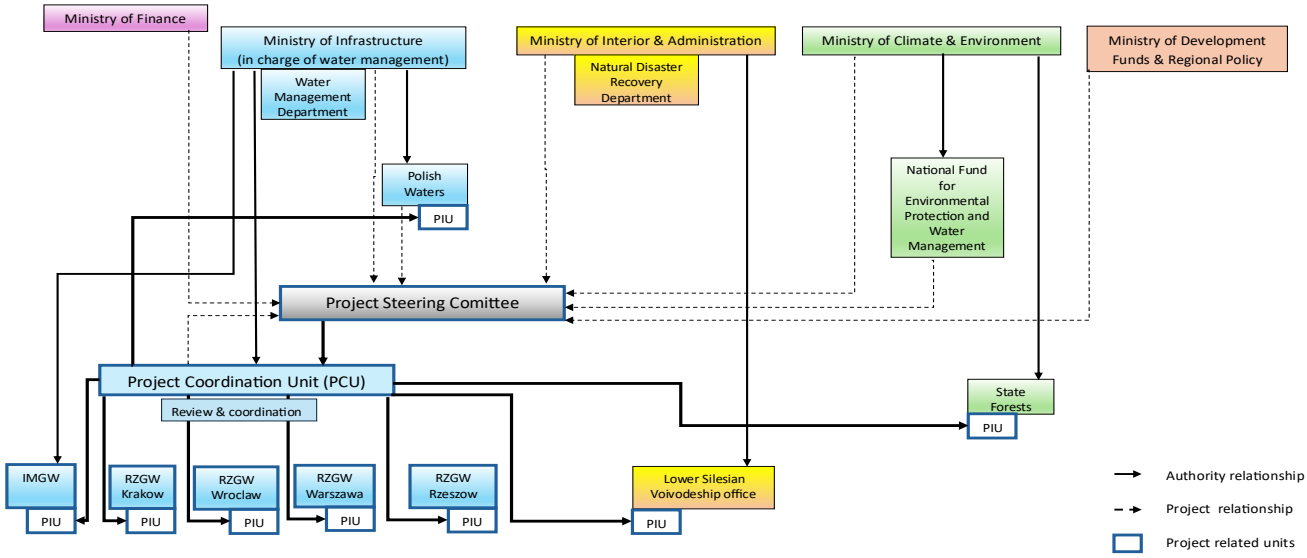
We właściwych Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej (RZGW) zostaną utworzone cztery jednostki realizujące projekt (JRP), w Krakowie, Wrocławiu, Rzeszowie i Warszawie, w celu wspierania realizacji zadań Projektu w ramach Komponentów 1 i 2. Na potrzeby realizacji Komponentu 3 zostaną utworzone trzy jednostki JRP w instytucjach krajowych: jedna w Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim (odpowiedzialna za zarządzanie tworzeniem centrów zarządzania kryzysowego), jedna w IMGW oraz jedna w Lasach Państwowych. Jednostki te, wraz z BKP, będą wspierać realizację zadań związanych ze wzmocnieniem instytucjonalnym w ramach Komponentu 3.

Jednostki Realizujące Projekt (JRP) będą wspierane przez konsultanta wsparcia technicznego (KWT), który zapewni im wsparcie techniczne, pomoc w zakresie zamówień publicznych, zarządzania umowami oraz stosowania standardów środowiskowo-społecznych (E&S) przy wykonywaniu powierzonych zadań. Każda jednostka JRP będzie odpowiedzialna za realizację przypisanych jej Zadań i działań projektowych, w tym za prowadzenie postępowań o udzielenie zamówień publicznych, nadzór nad realizacją inwestycji i monitorowanie umów, stosowanie skutecznych mechanizmów kontroli wewnętrznej i procedur, ewidencjonowanie wydatków w odpowiednich systemach rachunkowości budżetowej, przyjmowanie środków, dokonywanie płatności, przygotowywanie dokumentacji i informacji związanych z wykorzystaniem środków z pożyczki, sporządzanie zestawień wydatków oraz dokumentacji uzupełniającej dotyczącej wydatków kwalifikowalnych, a także przygotowywanie sprawozdań i prowadzenie monitoringu Projektu.

Struktura realizacji Projektu obejmuje również dwa panele ekspertów: Panel Ekspertów ds. Środowiskowych i Społecznych (PEŚS) oraz Niezależny Panel Ekspertów ds. Bezpieczeństwa Zapór (IDSPoE). PESŚ zapewnia niezależny przegląd ocen i planów środowiskowych oraz społecznych, doradza w zakresie rozpatrywania skarg oraz, w razie potrzeby, zapewnia wsparcie techniczne. Zostanie on powołany po podpisaniu umowy pożyczki.

Panel IDSPoE został już powołany. Jego zadaniem jest ocena bezpieczeństwa i jakości technicznej dokumentacji projektowej oraz planów bezpieczeństwa, a także identyfikacja potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa zapór, które mogłyby zostać przeoczone przez osoby bezpośrednio zaangażowane w realizację Projektu. W skład panelu IDSPoE wchodzą: (i) ekspert ds. hydrauliki i budowli hydrotechnicznych; (ii) ekspert ds. hydrologii i oprzyrządowania hydrometrycznego; oraz (iii) ekspert ds. hydromechaniki oraz żelaznych i stalowych konstrukcji wylotowych.

Struktura realizacji Projektu została przedstawiona poniżej:

BKP odpowiada za koordynację procesu zaangażowania interesariuszy na poziomie całego Projektu. BKP weryfikuje spójność PZI opracowywanych przez poszczególne JRP z RZI, standardem ESS10 oraz wymogami Banku Światowego, a także zapewnia spójność działań komunikacyjnych pomiędzy wszystkimi JRP.

JRP odpowiada za przygotowanie i wdrożenie PZI dla poszczególnych zadań, w tym za zabezpieczenie budżetu na działania informacyjno-konsultacyjne, nadzór nad procedurą konsultacji społecznych oraz bieżące funkcjonowanie MRS. JRP korzysta ze wsparcia doradcy technicznego, który bezpośrednio odpowiada za opracowanie PZI, identyfikację i mapowanie interesariuszy, organizację oraz dokumentowanie konsultacji, a także przygotowanie materiałów informacyjnych. Na etapie realizacji inwestycji doradca techniczny wspiera JRP w utrzymywaniu stałego dialogu ze stronami oraz operacyjnym wdrażaniu PZI, w tym w obsłudze procedury MRS.

PZI dla poszczególnych zadań powstają w oparciu o zasady określone w RZI. Wstępną wersję PZI sporządza się i wdraża niezwłocznie po doprecyzowaniu lokalizacji, wstępnego zakresu rzeczowego lub wariantów alternatywnych – w stopniu umożliwiającym identyfikację interesariuszy i podjęcie efektywnego dialogu, jeszcze przed ostatecznym wyborem wariantu lokalizacyjnego, rozwiązań projektowych czy środków unikania oddziaływań. PZI podlega bieżącej aktualizacji na etapie studium wykonalności, prac projektowych, sporządzania OOŚS i PPNiP, przed wszczęciem procedury przetargowej, przed rozpoczęciem robót oraz w każdym przypadku wystąpienia istotnych zmian w projekcie. Dokument przygotowany przez doradcę technicznego i zatwierdzony przez JRP jest przekazywany Bankowi Światowemu (za pośrednictwem BKP) łącznie z dokumentacją przetargową.

Wykonawca robót odpowiada za bieżące informowanie mieszkańców i interesariuszy zgodnie z wymogami upubliczniania informacji i partycypacji społecznej określonymi w PZI i PZŚS oraz nałożonymi w umowie o roboty budowlane. Zakres ten obejmuje w szczególności harmonogram prac, uciążliwości środowiskowe i społeczne fazy budowy, a także terminowe przekazywanie

wpływających skarg i wniosków do JRP w ramach procedury MRS. Wykonawca ma obowiązek wyznaczyć dedykowany, doświadczony personel ds. środowiskowych i społecznych – w tym specjalistę ds. rozpatrywania skarg oraz koordynatora ds. relacji ze społecznością lokalną. Szczegółowy zakres i częstotliwość raportowania stanowią część zobowiązań kontraktowych, wynikających bezpośrednio z RZŚS oraz PZŚS, i zostaną doprecyzowane w umowie z wykonawcą.

5.5 Powiązania między RZI a innymi dokumentami projektowymi dotyczącymi kwestii środowiskowych i społecznych

Projekt jest przygotowywany zgodnie z Ramami Środowiskowo-Społecznymi (ESF) Banku Światowego, które wymagają opracowania i wdrożenia zestawu instrumentów zarządzania ryzykiem na dwóch poziomach: poziomie ramowym – przed zatwierdzeniem Projektu przez Bank (w celu zdefiniowania zasad dla Zadań, których szczegółowa lokalizacja i parametry techniczne nie są jeszcze w pełni znane na etapie przygotowania) – oraz poziomie operacyjnym (poziomie Zadań). W odniesieniu do poziomu operacyjnego zestaw instrumentów opracowywany jest indywidualnie dla każdego Zadania na takim etapie zaawansowania prac [projektowych, który pozwala na identyfikację i ocenę potencjalnych ryzyk oraz oddziaływań środowiskowych i społecznych. Zapewnia to pełną spójność procedur na każdym etapie wdrażania inwestycji.

Tabela 2 Powiązania instrumentów środowiskowo-społecznych z RZI

Dokument	Poziom	Związek z RZI (SEF)
Plan Zarządzania Środowiskowego i Społecznego (PZŚS)	Operacyjny (poziom Zadań)	PZŚS jest podstawowym instrumentem operacyjnym, który szczegółowo określa środki minimalizujące i łagodzące, obowiązki monitoringowe oraz podział odpowiedzialności w fazie budowy i eksploatacji każdego Zadania w celu redukcji negatywnych oddziaływań. Plany Zaangażowania Interesariuszy (PZI) precyzują, w jaki sposób w praktyce odbywają się konsultacje społeczne podczas opracowywania oraz wdrażania poszczególnych PZŚS. Zasady i ramy przygotowania tych konsultacji określa niniejszy dokument RZI.
Plan Zarządzania Środowiskowego i Społecznego Wykonawcy (C-PZŚS)	Operacyjny (poziom Kontraktu)	Plan C-PZŚS w pełni wdraża wymagania PZŚS na poziomie konkretnego kontraktu na roboty budowlane. Wykonawca robót jest zobowiązany do prowadzenia bieżących działań informacyjnych i dialogu z okolicznymi mieszkańcami zgodnie z zasadami RZI oraz PZI, pod nadzorem Inżyniera Kontraktu i JRP.
Ocena Oddziaływania na Środowisko i Społeczeństwo (OOŚS)	Operacyjny (poziom Zadań)	Niniejsze RZI określają ramy przygotowania PZI dla poszczególnych Zadań. Związek między OOŚS a PZI ma charakter dwukierunkowy: konsultacje społeczne prowadzone w ramach PZI dostarczają niezbędnych do przygotowania OOŚS danych socjoekonomicznych oraz opinii od lokalnych społeczności, natomiast wyniki analiz i zidentyfikowane w OOŚS oddziaływania służą do aktualizacji analizy interesariuszy i narzędzi komunikacji w PZI dla danego Zadania.
Plan Pozyskania Nieruchomości i Przesiedleń (PPNiP)	Operacyjny (poziom Zadań)	Harmonogram i zakres działań informacyjno-konsultacyjnych opisanych w operacyjnym PZI są ściśle skoordynowane z etapami wdrażania PPNiP (spis ludności, badania socjoekonomiczne, negocjacje odszkodowawcze) oraz z upublicznieniem projektu i ostatecznej wersji PPNiP zgodnie z wymogami określonymi w RPNiP i niniejszych RZI.
Plan gotowości na wypadek sytuacji awaryjnych (EPP)	Operacyjny (poziom Zadań)	EPP obejmuje wybrane zagrożenia techniczne oraz ryzyko rezydualne związane z bezpieczeństwem budowli piętrzących i zbiorników wodnych (w tym awarie konstrukcji, zrzuty wód wezbraniowych czy przelanie wód przez koronę). Niniejsze RZI oraz dedykowany PZI określają zasady udostępniania danych hydraulicznych na potrzeby EPP, a także tryb prowadzenia konsultacji ze społecznościami w strefie bezpośredniego zagrożenia zalaniem poniżej stopnia wodnego. Działania te służą weryfikacji założeń planu w oparciu o

Dokument	Poziom	Związek z RZI (SEF)
		wiedzę lokalną. Przygotowanie oraz każda aktualizacja EPP wymagają ścisłej koordynacji z PZI dla danego zadania.
Ramy Zarządzania Środowiskowego i Społecznego (RZŚS)	Ramowy	RZŚS i RZI to dokumenty wzajemnie się uzupełniające i komplementarne. RZŚS określa nadrzędne zasady i procedury zarządzania ryzykiem środowiskowym i społecznym w całym Projekcie, natomiast RZI definiuje ramy i standardy zaangażowania interesariuszy w ten proces.
Ramy Pozyskiwania Nieruchomości i Przesiedleń (RPNiP)	Ramowy	RPNiP reguluje zasady pozyskiwania nieruchomości, wywłaszczeń i przesiedleń na poziomie projektu. Dokument ten nakłada na JRP obowiązek prowadzenia konsultacji i angażowania osób dotkniętych pozyskiwaniem gruntów i przesiedleniami (PAP) zgodnie z wytycznymi PZI. Działania informacyjne prowadzone w ramach RPNiP muszą być w pełni spójne z niniejszymi RZI oraz operacyjnymi PZI dla poszczególnych Zadań.
Plan Zarządzania Zasobami Ludzkimi (LMP)	Ramowy	Dokument ten określa zasady zarządzania personelem Projektu zgodnie z prawem krajowym oraz standardem ESS2, uzupełniając zidentyfikowane luki proceduralne. LMP ustanawia odrębny mechanizm rozpatrywania skarg pracowniczych, funkcjonujący niezależnie od społecznego MRS opisanego w RZI (który służy wyłącznie zewnętrznym interesariuszom oraz PAP). Zarówno LMP, jak i RZI definiują bezpieczne oraz poufne kanały zgłaszania incydentów związanych z nadużyciami i molestowaniem seksualnym (SEA/SH) w celu zapewnienia pełnej ochrony osób poszkodowanych.
Plan Zaangażowania Interesariuszy (PZI)	Operacyjny (poziom Zadań)	Każdy operacyjny PZI, dostosowany do uwarunkowań lokalnych, powstaje na podstawie niniejszych RZI. Przekłada on zasady i standardy ramowe na konkretne działania informacyjno-konsultacyjne, skierowane do lokalnych interesariuszy, społeczności oraz grup PAP zidentyfikowanych w rejonie danego zadania.

Niniejsze RZI stanowią dokument nadrzędny wobec wszystkich operacyjnych PZI przygotowywanych w ramach Projektu. W razie konieczności doprecyzowania zasad na poziomie operacyjnym, PZI dla danego zadania może wprowadzać bardziej szczegółowe i rygorystyczne rozwiązania, dostosowane do lokalnych uwarunkowań środowiskowo-społecznych, pod warunkiem zachowania pełnej zgodności ze standardem ESS10 Banku Światowego oraz postanowieniami niniejszych RZI.

6 Podstawa prawna i standardy

6.1 Zasady zaangażowania interesariuszy

Zaangażowanie interesariuszy ma charakter ciągły. JRP inicjuje ten proces na najwcześniejszym etapie przygotowania inwestycji i prowadzi go przez cały cykl życia Projektu.

JRP prowadzi konstruktywne konsultacje rozumiane jako proces dwustronny, który:

- rozpoczyna się na wczesnym etapie planowania i służy zebraniu wstępnych opinii interesariuszy oraz ich uwzględnieniu w rozwiązaniach projektowych;
- stwarza stronom warunki do otwartego wyrażania opinii – w szczególności w celu identyfikacji i mitygacji ryzyk środowiskowych i społecznych;
- jest prowadzony w sposób ciągły, w miarę pojawiania się nowych ryzyk, zagrożeń i oddziaływań;
- bazuje na uprzednim upublicznieniu istotnych, przejrzystych, obiektywnych i łatwo dostępnych informacji – w terminie, języku oraz formie umożliwiających merytoryczny dialog i w pełni zrozumiałych dla interesariuszy;

- zapewnia analizę opinii zainteresowanych stron oraz formalne reagowanie na nie;
- wspiera aktywne i włączające uczestnictwo PAP;
- przebiega w sposób wolny od zewnętrznych manipulacji, nacisków, ingerencji, przymusu, dyskryminacji i zastraszania;
- podlega systemowej dokumentacji i upublicznieniu przez JRP.

JRP dostosowuje formę, zakres i częstotliwość działań do skali inwestycji oraz poziomu generowanych ryzyk, uwzględniając zróżnicowane potrzeby komunikacyjne interesariuszy – w szczególności grup szczególnie wrażliwych zdefiniowanych w rozdziale 7.2. Opracowując plan konsultacji, JRP bierze pod uwagę uwarunkowania bezpieczeństwa oraz dostępności, zwłaszcza w warunkach silnych napięć społecznych.

Ze względu na znaczącą skalę przesiedleń fizycznych i ekonomicznych Projekt może wiązać się ze wzmożoną wrażliwością społeczną. W związku z tym JRP dobiera metody partycypacji w sposób sprzyjający spokojnemu i bezpiecznemu dialogowi. W sytuacjach podwyższonego napięcia otwarte spotkania publiczne mogą zostać zastąpione innymi formami konsultacji, w szczególności konsultacjami pisemnymi, spotkaniami w małych grupach lub spotkaniami zdalnymi.

Dobór metod opiera się na wcześniejszej ocenie poszczególnych grup interesariuszy, w tym analizie ich perspektyw, interesów i obaw, co służy odpowiedniemu przygotowaniu operacyjnych PZI oraz dostosowaniu treści i formy komunikacji do lokalnych uwarunkowań. Z uwagi na skalę przesiedleń pełne uzgodnienie stanowisk ze wszystkimi stronami może okazać się trudne; priorytetem pozostaje zapewnienie, aby głosy osób dotkniętych Projektem zostały rzetelnie wysłuchane, przeanalizowane i uwzględnione w procesie partycypacji.

Wybór formatu konsultacji musi zostać każdorazowo uzasadniony w PZI. JRP na bieżąco weryfikuje adekwatność stosowanych narzędzi podczas realizacji każdego zadania i dostosowuje je do dynamiki nastrojów społecznych.

6.2 Wymogi Banku Światowego

Standard ESS10 stosuje się w powiązaniu z pozostałymi standardami Banku Światowego, w szczególności: ESS1 (Ocena i zarządzanie ryzykiem oraz skutkami środowiskowymi i społecznymi), ESS2 (Praca i warunki pracy), ESS3 (Efektywne gospodarowanie zasobami oraz zapobieganie zanieczyszczeniom i zarządzanie nimi), ESS4 (Zdrowie i bezpieczeństwo społeczności), ESS5 (Nabywanie gruntów, ograniczenia w użytkowaniu nieruchomości i przymusowe przesiedlenia), ESS6 (Ochrona różnorodności biologicznej i zrównoważone zarządzanie żywymi zasobami naturalnymi) oraz ESS8 (Dziedzictwo kulturowe).

Zasady partycypacji pracowników oraz dedykowany mechanizm rozpatrywania skarg pracowniczych zostały szczegółowo uregulowane w odrębnym dokumencie – Procedurach Zarządzania Zasobami Ludzkimi (LMP) – i funkcjonują niezależnie od mechanizmu skargowego dla społeczności lokalnej.

Standard ESS10 nakłada na JRP obowiązek:

- prowadzenia procesu zaangażowania interesariuszy przez cały cykl życia Projektu, począwszy od najwcześniejszego etapu planowania, w harmonogramie umożliwiającym przeprowadzenie merytorycznych konsultacji;
- nawiązywania i utrzymywania trwałych, konstruktywnych relacji ze wszystkimi interesariuszami, w szczególności ze stronami dotkniętymi Projektem;
- wczesnej identyfikacji i analizy grup interesariuszy;
- oceny poziomu zainteresowania oraz poparcia ze strony interesariuszy, a także włączania ich opinii w projektowanie i wdrażanie działań środowiskowo-społecznych;
- zapewnienia skutecznego, włączającego udziału osób dotkniętych Projektem (PAP) na każdym etapie inwestycji, ze szczególnym uwzględnieniem konsultowania proponowanych środków mitygujących;
- terminowego udostępniania i upubliczniania rzetelnych informacji o ryzykach i oddziaływaniach Projektu w sposób przystępny, przejrzysty i zrozumiały;
- prowadzenia dwustronnych konsultacji w oparciu o uprzednio ujawnione materiały, w atmosferze wolnej od manipulacji, nacisków, przymusu czy dyskryminacji;
- zidentyfikowania barier ograniczających udział grup szczególnie wrażliwych oraz wdrożenia dedykowanych środków zapewniających im równy dostęp do informacji i procedur konsultacyjnych;
- utrzymywania ciągłego dialogu z interesariuszami w fazie wykonawczej oraz obowiązkowego informowania i konsultowania z PAP wszelkich istotnych zmian w zakresie Projektu;
- ustanowienia i obsługi dostępnego mechanizmu rozpatrywania skarg i wniosków (MRS), w tym bezpiecznego i poufnego kanału zgłaszania incydentów związanych z nadużyciami i molestowaniem seksualnym (SEA/SH), opartego na podejściu skoncentrowanym na osobach poszkodowanych;
- zapewnienia odpowiedniego potencjału instytucjonalnego i zasobów niezbędnych do wdrożenia RZI;
- prowadzenia systemowej dokumentacji procesu konsultacji oraz przekazywania interesariuszom informacji zwrotnych o sposobie rozpatrzenia ich uwag;
- monitorowania i ewaluacji procesu zaangażowania stron oraz funkcjonowania mechanizmu skargowego, a także wdrażania procedur zarządzania adaptacyjnego.

6.3 Prawo polskie i przepisy UE

Zgodnie z polskim porządkiem prawnym udział społeczeństwa w procesach decyzyjnych dotyczących inwestycji przeciwpowodziowych podlega ścisłym regulacjom ustawowym i międzynarodowym. Główne akty prawne w zakresie partycypacji społecznej obejmują:

1. **Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (ustawa o OOŚ)**

   Reguluje dostęp do informacji o środowisku oraz formalną procedurę udziału społeczeństwa w ramach postępowań w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Właściwy organ (m.in. RDOŚ) podaje dokumentację do publicznej wiadomości i zapewnia możliwość składania uwag i wniosków, do których ma obowiązek odnieść się w uzasadnieniu decyzji.

2. **Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (k.p.a.)**

   Gwarantuje stronom postępowania prawo do czynnego udziału na każdym etapie procedury administracyjnej. Nakłada na organy obowiązek indywidualnego zawiadamiania stron o czynnościach procesowych oraz zapewnienia wglądu w akta sprawy. KPA określa również tryb składania i rozpatrywania skarg i wniosków dotyczących działalności organów administracji publicznej.

3. **Ustawa z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowywania i realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (specustawa przeciwpowodziowa)**

   Reguluje procedurę wydawania decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji przeciwpowodziowej (PNRI). Udział stron opiera się na przepisach KPA (zawiadomienia w formie obwieszczeń publicznych oraz zawiadomień indywidualnych dla właścicieli nieruchomości objętych wnioskiem), z możliwością przeprowadzenia rozprawy administracyjnej.

4. **Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy**

   Określa prawa i obowiązki pracowników Projektu jako wewnętrznej grupy interesariuszy, w tym procedury zgłaszania naruszeń dotyczących mobbingu, dyskryminacji, molestowania oraz bezpieczeństwa i higieny pracy. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów prawa pracy sprawuje Państwowa Inspekcja Pracy (PIP) jako niezależny organ państwowy.

5. **Ustawa z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów**

   Ustanawia procedury zgłoszeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz środki ochrony przed działaniami odwetowymi dla osób zgłaszających naruszenia prawa w obszarach objętych ustawą (m.in. zamówienia publiczne, ochrona środowiska, bezpieczeństwo produktów). Zgłoszenia dotyczące indywidualnych sporów pracowniczych są procedowane na zasadach ogólnych Kodeksu pracy.

6. **Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska (Konwencja z Aarhus)**

   Wiążący Polskę traktat międzynarodowy ustanawiający tzw. trzy filary partycypacji społecznej: powszechny dostęp do informacji o środowisku, prawo udziału społeczeństwa w procedurach decyzyjnych oraz dostęp do wymiaru sprawiedliwości w sprawach środowiskowych.

7. **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 (RODO)**

   Określa zasady legalności, rzetelności i przejrzystości przetwarzania danych osobowych uczestników konsultacji społecznych, wnioskodawców oraz osób wnoszących skargi w ramach mechanizmu MRS. JRP zapewnia pełną zgodność procesów gromadzenia i przetwarzania danych z wymogami rozporządzenia.

Polskie przepisy pozostają w znacznym stopniu zbieżne z wymogami standardu ESS10 w obszarze formalnego upubliczniania informacji oraz prowadzenia konsultacji w toku procedur administracyjnych (OOŚ, PNRI). Standardy Banku Światowego nakładają jednak dalej idące obowiązki w zakresie proaktywnej identyfikacji interesariuszy oraz zapewnienia ciągłości dialogu, wykraczającej poza ramy postępowań administracyjnych.

Zasadnicze rozbieżności pomiędzy prawem krajowym a standardem ESS10 oraz środki zaradcze przyjęte w niniejszych RZI zestawiono w poniższej tabeli analizy luk. Zidentyfikowane luki dotyczą w szczególności: braku ustawowego obowiązku proaktywnego mapowania wszystkich grup interesariuszy (w tym grup szczególnie wrażliwych), braku wymogu sporządzania sformalizowanego planu zaangażowania interesariuszy oraz braku procedur gwarantujących włączające konsultacje z kobietami i osobami w niekorzystnym położeniu społecznym. Wszystkie te kwestie zostały zaadresowane i uregulowane w niniejszych RZI oraz w operacyjnych PZI dedykowanych poszczególnym zadaniom.

Wymóg ESS10	Istotne przepisy prawa polskiego	Status zgodności	Komentarz	Środki naprawcze	Dokument wykonawczy
Identyfikacja wszystkich interesariuszy, w tym grup wrażliwych	art. 5, art. 7 specustawy przeciwpowodziowej w zw. z art. 28 k.p.a.; (prawo uczestniczenia w postępowaniu), art. 33 u.o.o.ś. (podanie do publicznej wiadomości informacji o postępowaniu w sprawie OOŚ)	Częściowa zgodność	Brak wyraźnego wymogu identyfikacji wszystkich interesariuszy, zwłaszcza grup wrażliwych. Prawo gwarantuje ogólne prawo uczestnictwa dla osób objętych wywłaszczeniem, ale nie zawiera mechanizmów aktywnej identyfikacji interesariuszy innych niż właściciele, dzierżawcy, najemcy i użytkownicy wieczyści nieruchomości.	Należy przeprowadzić kompleksową identyfikację i mapowanie interesariuszy, ze szczególnym uwzględnieniem grup szczególnie wrażliwych oraz osób w niekorzystnym położeniu społeczno-ekonomicznym (m.in. osób starszych, rodzin i osób o niskich dochodach, osób z niepełnosprawnościami, gospodarstw domowych prowadzonych samodzielnie przez kobiety oraz osób użytkujących nieruchomości bez formalnego tytułu prawnego), wykraczając poza krąg formalnych stron postępowań administracyjnych. Konieczne jest zagwarantowanie tym grupom pełnego dostępu do informacji oraz dostosowanych kanałów partycypacji na każdym etapie realizacji Projektu.	Plan zaangażowania interesariuszy (PZI)
Przygotowanie i wdrożenie Planu Zaangażowania Interesariuszy (PZI)	Brak przepisów	Brak zgodności	Brak wymogu przygotowania i wdrożenia Planu Zaangażowania Interesariuszy (PZI).	Należy przygotować i wdrożyć PZI zgodnie ze standardem ESS10, określając w nim metodykę identyfikacji interesariuszy, formy i harmonogram działań dostosowane do poszczególnych grup (w tym grup szczególnie wrażliwych), procedury upubliczniania informacji oraz funkcjonowanie MRS na poziomie Projektu.	PZI
Ujawnianie informacji w odpowiednim czasie i w przystępnej formie	art. 4, art. 8-9, art. 12-15, art. 33, art. 33a u.o.o.ś. art. 7 specustawy przeciwpowodziowej;	Zgodność	Przepisy regulują dostęp do informacji o środowisku, ujawnianie informacji w odpowiednim czasie i formie, określają terminy i sposoby udostępniania informacji o środowisku i o postępowaniu w sprawie wydania decyzji PNRI. Obowiązek ujawniania informacji dotyczy zarówno stron postępowania, jak również ogółu społeczeństwa.	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Przeprowadzanie konsultacji w sposób znaczący i włączający	art. 33-37, art. 79 u.o.o.ś.; art. 5, art. 7 specustawy przeciwpowodziowej w zw. z art. 28 k.p.a.; (prawo uczestniczenia w postępowaniu),	Zgodność	Przepisy zapewniają możliwość udziału społeczeństwa, składania uwag i wniosków, określają procedury konsultacji.	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Szczególna uwaga na perspektywy kobiet	art. 33 Konstytucji RP	Częściowa zgodność	Równość praw kobiet i mężczyzn w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i	Należy opracować i wdrożyć zróżnicowane formy konsultacji gwarantujące merytoryczny i równy	PZI

Wymóg ESS10	Istotne przepisy prawa polskiego	Status zgodności	Komentarz	Środki naprawcze	Dokument wykonawczy
	Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (tekst jedn. Dz. U. 2025, poz. 1452)		gospodarczym. Zakaz dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Brak wyraźnych przepisów dotyczących uwzględnienia perspektywy kobiet w konsultacjach społecznych.	udział kobiet, pozostałych grup szczególnie wrażliwych oraz osób w niekorzystnym położeniu społeczno-ekonomicznym. Obejmuje to m.in. dostosowanie harmonogramu spotkań do obowiązków opiekuńczych i domowych (unikanie godzin dowozu i odbioru dzieci ze szkół), wybór dogodnych i dostępnych architektonicznie lokalizacji w obrębie danej społeczności, wykorzystanie istniejących struktur lokalnych, zapewnienie dostępności formatów i przestrzeni dla osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych (w tym opcję indywidualnych konsultacji domowych przy ograniczonej mobilności), a także ukierunkowaną komunikację z rodzinami o niskich dochodach i rolnikami, których byt zależy od nieruchomości objętych oddziaływaniem inwestycji. Poziom oraz jakość zaangażowania tych grup podlegają stałemu monitorowaniu i raportowaniu przez cały okres realizacji Projektu.	
Utworzenie i utrzymanie mechanizmu skarg	dział VIII k.p.a. – Skargi i wnioski art. 11 specustawy przeciwpowodziowej,	Zgodność	Przepisy przewidują standardowe mechanizmy administracyjne – prawo składania skarg i wniosków, procedurę ich rozpatrywania, rejestracji oraz ochrony skarżącego, przepisy dla stron dotyczące składania odwołań i wnoszenia skarg do sądu administracyjnego.	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Dostępność mechanizmu dla wszystkich interesariuszy	art. 221 k.p.a. (prawo składania skarg i wniosków) art. 11 specustawy przeciwpowodziowej,	Zgodność	Mechanizmy odwoławcze dostępne głównie dla stron postępowania. Złożenie skarg i wniosków zgodnie z działem VIII k.p.a. zagwarantowane w Konstytucji RP i dostępne dla wszystkich obywateli.	Nie dotyczy	Nie dotyczy

7 Konsultacje RZI

BKP ujawnia projekt Ram Zaangażowania Interesariuszy (RZI) wraz z dokumentami RZŚS oraz RPNiP w ramach wspólnego pakietu dokumentów ramowych w formie projektu do konsultacji społecznych, zgodnie z wymogami Standardu ESS10, przed przeprowadzeniem przez Bank Światowy formalnej oceny Projektu. Projekt RZI zostanie udostępniony do publicznego wglądu i zgłaszania uwag na okres nie krótszy niż 21 dni przed sfinalizowaniem dokumentu; uwagi otrzymane w tym okresie zostaną rozpatrzone i, w stosownych przypadkach, uwzględnione przed sfinalizowaniem i ujawnieniem zatwierdzonych RZI.

Niniejsze RZI są dokumentem ramowym. Określają one zasady i procedury zaangażowania interesariuszy w trakcie realizacji Projektu, ale nie wskazują jeszcze konkretnych lokalizacji, harmonogramów ani list osób, na które Projekt ma wpływ (PAP), ponieważ zostaną one określone dla poszczególnych Zadań w odpowiednich PZI. Ujawnienie dokumentu ramowego służy zatem innemu celowi niż ujawnienie konkretnej inwestycji. Umożliwia ono interesariuszom zapoznanie się z ogólnym podejściem do zaangażowania interesariuszy, strukturą Mechanizmu Rozpatrywania Skarg (MRS) oraz zasadami regulującymi upublicznienie informacji, które będą miały zastosowanie w trakcie realizacji całego Projektu, a nie zgłaszanie uwag dotyczących lokalizacji lub rozwiązań technicznych, które nie zostały jeszcze określone. Niniejsze RZI ustanawiają ramy, w oparciu o które treść i upublicznione informacje w kolejnych PZI na poziomie Zadań będą oceniane pod kątem spójności.

Biorąc pod uwagę skalę Projektu oraz liczbę zaangażowanych regionalnych organów gospodarki wodnej, niniejsze RZI zostaną opublikowane w formie elektronicznej na stronie internetowej BKP oraz na stronach internetowych poszczególnych Jednostek Realizacji Projektu (JRP):

- RZGW Kraków (www.gov.pl/wody-polskie-krakow),
- RZGW Rzeszów (www.gov.pl/wody-polskie-rzeszow),
- RZGW Wrocław (www.gov.pl/wody-polskie-wroclaw),
- RZGW Warszawa (www.gov.pl/wody-polskie-warszawa).

Będą one również dostępne w formie papierowej w siedzibach odpowiednich JRP:

- RZGW Kraków — ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 22, 31-109 Kraków
- RZGW Rzeszów — ul. Hanasiewicza 17B, 35-103 Rzeszów
- RZGW Wrocław — ul. Norwida 34, 50-950 Wrocław
- RZGW Warszawa — ul. Zarzecze 13B, 03-194 Warszawa

Spotkania konsultacyjne dotyczące wspólnego pakietu dokumentów środowiskowo-społecznych odbędą się w miastach będących siedzibami poszczególnych JRP, z zapewnieniem możliwości udziału zdalnego, co umożliwi interesariuszom ze wszystkich obszarów objętych Projektem uczestnictwo bez konieczności dojazdu do jednej lokalizacji. Dopuszcza się również organizację przez JRP dodatkowych spotkań stacjonarnych na poziomie poszczególnych powiatów.

Ostateczna wersja RZI, sporządzona po zakończeniu procesu konsultacji, będzie zawierać sprawozdanie ze sposobu odniesienia się do uwag interesariuszy oraz ich uwzględnienia w treści

RZI i powiązanych dokumentach środowiskowo-społecznych Projektu. Po uzyskaniu formalnego zatwierdzenia przez Bank Światowy BKP opublikuje RZI równolegle w języku polskim i angielskim, zapewniając równy i terminowy dostęp dla interesariuszy krajowych oraz instytucji międzynarodowych. Materiały informacyjne zostaną przygotowane w języku polskim, w formie przystępnej i zrozumiałej dla odbiorców niespecjalistycznych.

8 Identyfikacja i analiza interesariuszy

8.1 Macierz zaangażowania interesariuszy

W celu oceny poziomu zainteresowania oraz siły wpływu poszczególnych kategorii interesariuszy na Projekt, zgodnie z wytycznymi standardu ESS10, zastosowano dwuwymiarową macierz wpływu i zainteresowania. Uzyskane wyniki stanowią podstawę doboru metod komunikacji oraz intensywności procesu partycypacji społecznej, szczegółowo scharakteryzowanych w rozdziale 8.

Poziom zainteresowania odzwierciedla rangę Projektu dla danej grupy podmiotów, manifestującą się gotowością do pozyskiwania informacji oraz stopniem aktywności w toku procedur konsultacyjnych. Poziom wpływu określa natomiast zdolność danej grupy do determinowania decyzji projektowych, modyfikacji harmonogramu robót oraz kształtowania stopnia społecznej akceptacji inwestycji.

Oba parametry podlegają ewaluacji w trzystopniowej skali:

- **Wysoki** – podmioty podlegające bezpośrednim, istotnym oddziaływaniom Projektu lub dysponujące realną sprawczością w zakresie modyfikacji jego przebiegu;
- **Średni** – podmioty podlegające oddziaływaniom o charakterze pośrednim bądź posiadające ograniczoną, sfokusowaną na wybranych aspektach zdolność oddziaływania na proces decyzyjny;
- **Niski** – oddziaływanie Projektu na daną kategorię ma charakter znikomy lub pomijalny, a podmioty te nie posiadają istotnych instrumentów oddziaływania na przebieg przedsięwzięcia.

Rekomendowany stopień zaangażowania stanowi wypadkową łącznej ewaluacji obu zmiennych i definiuje optymalny zakres oraz formę interakcji JRP z daną grupą interesariuszy. Stopień istotności potencjalnych skutków dla poszczególnych kategorii, zaprezentowany w poniższym zestawieniu, koresponduje z wynikami strategicznej oceny ryzyk i oddziaływań środowiskowo-społecznych przeprowadzonej na poziomie całego Projektu w dokumencie RZŚS.

Poniższa tabela syntetyzuje zidentyfikowane kategorie interesariuszy w podziale na role i typy (osoby dotknięte Projektem – PAP, oraz pozostałe zainteresowane strony – OTH), charakteryzuje ich fundamentalne obawy i postulaty, a także prezentuje wynikowe wartości zmiennych wpływu i zainteresowania wraz z odpowiadającym im, docelowym poziomem zaangażowania.

Tabela 3 Kategorie interesariuszy i macierz zaangażowania

Kategoria	Rola i opis	Typ	Zasadnicze obawy i postulaty	Znaczenie potencjalnych skutków	Poziom zainteresowania	Poziom wpływu	Rekomendowana intensywność zaangażowania
Rolnicy i producenci rolni	Rolnicy indywidualni oraz przedsiębiorstwa rolne (grupa o szczególnym znaczeniu w zadaniach, w których grunty rolne stanowią większość obszaru przeznaczonego pod inwestycję).	PAP	Fragmentacja gospodarstw rolnych i powstawanie tzw. resztówek; utrata dochodów; wysokość i terminowość wypłaty odszkodowań; zachowanie ciągłości dopłat bezpośrednich z UE; perspektywy dalszego prowadzenia produkcji rolnej.	Wysokie	Wysoki	Wysoki	Wysoka
Mieszkańcy i właściciele nieruchomości	Osoby fizyczne oraz gospodarstwa domowe zamieszkujące nieruchomości na obszarze inwestycji lub posiadające do nich prawa rzeczowe.	PAP	Utrata mienia i dotychczasowego miejsca zamieszkania; wysokość oraz forma wypłaty odszkodowań; warunki i standard przesiedlenia; naruszenie lokalnych więzi społecznych oraz sąsiedzkich.	Wysokie	Wysoki	Wysoki	Wysoka
Przedsiębiorcy i pracownicy	Podmioty gospodarcze oraz ich pracownicy prowadzący działalność na obszarze objętym oddziaływaniem inwestycji, w tym lokalny sektor usługowy i turystyczny.	PAP	Spadek przychodów i zakłócenie ciągłości prowadzenia działalności; koszty relokacji przedsiębiorstw; zmiany w reżimie hydrologicznym i charakterze rzeki wpływające na profil działalności; uciążliwości fazy budowlanej; roszczenia z tytułu utraconych korzyści (*lucrum cessans*).	Wysokie	Wysoki	Wysoki	Wysoka
Władze gminne na obszarze inwestycji	Przedstawiciele społeczności lokalnych oraz podmioty zarządzające mieniem komunalnym objętym zakresem przedsięwzięcia.	PAP	Przejęcie, rozbiórka lub zniszczenie infrastruktury gminnej; konieczność wprowadzenia zmian w dokumentach planistycznych (PO, MPZP); wymiar i forma rekompensat dla gminy; dynamika nastrojów społecznych; długofalowe skutki demograficzne i gospodarcze dla samorządu.	Wysokie	Wysoki	Wysoki	Wysoka
Jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i wojewódzkiego	Organy samorządu powiatowego i wojewódzkiego, reprezentujące społeczności lokalne i regionalne poza strefą bezpośredniej realizacji inwestycji.	OTH	Sprawność i terminowość procedur administracyjnych; wpływ inwestycji na rozwój terytorialny jednostki; koordynacja z lokalnymi i regionalnymi planami zagospodarowania przestrzennego.	Niskie	Średni	Wysoki	Średnia

Kategoria	Rola i opis	Typ	Zasadnicze obawy i postulaty	Znaczenie potencjalnych skutków	Poziom zainteresowania	Poziom wpływu	Rekomendowana intensywność zaangażowania
Użytkownicy nieruchomości i zasobów bez formalnego tytułu prawnego	Osoby faktycznie korzystające z gruntów lub zasobów naturalnych bez tytułu prawnego, zidentyfikowane na etapie opracowywania operacyjnych PZI.	PAP	Ryzyko pominięcia w procedurach kompensacyjnych i odszkodowawczych; niepewność co do sytuacji prawnej; brak dostępu do rzetelnej informacji o przysługujących uprawnieniach i środkach wsparcia.	Wysokie	Wysoki	Niski	Wysoka
Administracja rządowa i organy wojewódzkie	Organy administracji architektoniczno-budowlanej i środowiskowej wydające główne rozstrzygnięcia (PNRI, DŚU) oraz organy wyższego stopnia (wojewodowie, właściwe ministerstwa).	OTH	Sprawność i terminowość postępowań; zapewnienie zgodności procedur z prawem krajowym oraz standardami środowiskowo-społecznymi międzynarodowych instytucji finansujących.	Niskie	Wysoki	Wysoki	Wysoka
Zarządcy lasów i obszarów chronionych	Podmioty zarządzające lasami Skarbu Państwa oraz formami ochrony przyrody w rejonie inwestycji (w tym Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, zarządy parków krajobrazowych, RDOŚ).	OTH	Wpływ przedsięwzięcia na ekosystemy leśne, korytarze ekologiczne oraz obszary Natura 2000; wdrożenie skutecznych działań minimalizujących i kompensacji przyrodniczej; wczesne uzgodnienia projektowe w celu ograniczenia ingerencji w cenne siedliska.	Średnie	Średni	Wysoki	Średnia
KOWR	Państwowa osoba prawna gospodarująca Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa, dysponująca potencjalnym zasobem gruntów zamiennych dla PAP.	OTH	Dostępność, struktura i lokalizacja gruntów zamiennych adekwatnych dla rolniczych PAP; procedury formalnoprawne związane z przekazywaniem i obrotem nieruchomościami Zasobu.	Średnie	Średni	Wysoki	Średnia
Beneficjenci ochrony przeciwpowodziowej	Społeczności lokalne i podmioty zlokalizowane w strefie bezpośredniej redukcji ryzyka powodziowego, czerpiące korzyści z realizacji Projektu.	OTH	Sprawna, skuteczna i terminowa realizacja inwestycji; dostęp do informacji o docelowym stopniu ochrony oraz harmonogramie oddania obiektów hydrotechnicznych do eksploatacji.	Niskie	Średni	Średni	Niska
Zarządcy infrastruktury technicznej i sieciowej	Podmioty zarządzające infrastrukturą drogową, kolejową, elektroenergetyczną, gazową, wodociągowo-kanalizacyjną i teletechniczną na obszarze inwestycji.	OTH	Zabezpieczenie ciągłości funkcjonowania sieci; bezkolizyjne uzgodnienia projektów przebudowy infrastruktury kolidującej; koordynacja harmonogramu robót budowlano-montażowych.	Średnie	Średni	Średni	Średnia

Kategoria	Rola i opis	Typ	Zasadnicze obawy i postulaty	Znaczenie potencjalnych skutków	Poziom zainteresowania	Poziom wpływu	Rekomendowana intensywność zaangażowania
Społeczności lokalne w strefie uciążliwości budowlanych i eksploatacyjnych	Mieszkańcy obszarów sąsiadujących z inwestycją, których nieruchomości nie podlegają przejęciu, lecz którzy odczują bezpośrednie i pośrednie skutki realizacji Projektu.	PAP	Bezpieczeństwo ruchu drogowego i uciążliwości wykonawcze (hałas, zapylenie, ruch pojazdów ciężkich); czasowe ograniczenia w dostępie do infrastruktury społecznej, terenów rekreacyjnych oraz zasobów lokalnych; przerwy w dostawach mediów; zmiany stosunków wodnych i wahań poziomu wód gruntowych (w tym w dolnym biegu rzeki poniżej budowli piętrzących); zmiana rozkładu ryzyka powodziowego; ograniczenia w rekreacyjnym korzystaniu z rzek i lasów; zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa publicznego; utrata lokalnych walorów krajobrazowych i kulturowych; funkcjonowanie zapleczy budowy oraz napływ pracowników zewnętrznych; oddziaływania skumulowane i wtórne; procedury eksploatacji zbiorników, polderów i śluz oraz plany gotowości na wypadek sytuacji awaryjnej (EPP); transformacja tożsamości i charakteru miejscowości.	Średnie	Średni	Średni	Średnia
Organizacje pozarządowe i media	Koalicje i organizacje ekologiczne, podmioty społeczeństwa obywatelskiego oraz media lokalne, regionalne i ogólnokrajowe.	OTH	Jawność i przejrzystość procedur decyzyjnych; wariantowanie rozwiązań technicznych i lokalizacyjnych; standard prowadzonych konsultacji i procesów partycypacyjnych; ochrona ekosystemów i obszarów chronionych; bezpieczeństwo budowli hydrotechnicznych; poszanowanie zasad sprawiedliwości środowiskowej i społecznej.	Niskie	Wysoki	Wysoki	Wysoka

Legenda: PAP (Osoby Dotknięte Projektem) – osoby fizyczne, gospodarstwa domowe i podmioty bezpośrednio dotknięte skutkami Projektu, w szczególności w wyniku wywłaszczenia, przesiedlenia, utraty środków do życia lub utraty dostępu do zasobów. **OTH** (Inne zainteresowane strony) – podmioty, które mogą być zainteresowane Projektem, wpływać na jego bieg lub odczuwać jego pośrednie skutki, ale nie podlegają bezpośredniemu wywłaszczeniu ani przymusowemu przesiedleniu.

8.2 Grupy szczególnie wrażliwe

Grupy wrażliwe to osoby i gospodarstwa domowe, które mogą napotykać większe przeszkody w dostępie do informacji i uczestnictwie w konsultacjach lub które mogą być w większym stopniu narażone na skutki Projektu.

Na podstawie analizy kontekstu społeczno-demograficznego obszarów objętych Projektem zidentyfikowano wstępne kategorie grup wrażliwych. Jednostka Realizacji Projektu (JRP) potwierdzi ich występowanie na obszarze każdego Zadania podczas przygotowywania PZI dla danego Zadania oraz uzupełni listę o inne grupy i osoby, jeżeli będzie to uzasadnione.

Tabela 4 Grupy szczególnie wrażliwe i działania minimalizujące

Kategoria	Bariery w dostępie do informacji i uczestnictwie	Strategia zaangażowania	Działania wspierające
Osoby starsze (powyżej 70 lat)	Ograniczona mobilność, trudności sensoryczne, choroby przewlekłe, doświadczenie wykluczenia cyfrowego mogą utrudniać udział w otwartych spotkaniach.	Bezpośrednie, tradycyjne formy partycypacji dostosowane do możliwości uczestników.	Materiały drukowane, w tym w większym formacie; konsultacje w miejscu zamieszkania; wybór przestrzeni dostępnych i wolnych od barier.
Osoby z niepełnosprawnościami	Bariery architektoniczne, brak dostępnych formatów materiałów oraz trudności w komunikacji mogą ograniczać udział w konsultacjach.	Zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej.	Dostępne obiekty; materiały w formatach alternatywnych, w tym ETR, pętla indukcyjna i PJM na życzenie; możliwość udziału pełnomocników i opiekunów faktycznych.
Osoby doświadczające wykluczenia cyfrowego	Ograniczony dostęp do internetu, sprzętu lub kompetencji cyfrowych może utrudniać korzystanie z materiałów online i elektronicznych kanałów zgłaszania uwag.	Równoległe stosowanie kanałów elektronicznych i tradycyjnych.	Dokumentacja papierowa w siedzibach sołectw i gmin; obwieszczenia w prasie lokalnej i na tablicach ogłoszeń; stacjonarne punkty informacyjne; możliwość składania uwag pisemnie i ustnie do protokołu.
Gospodarstwa domowe o niskich dochodach	Ograniczone zasoby finansowe, potrzeba dodatkowego wsparcia informacyjnego oraz złożoność procedur mogą utrudniać udział w procesie.	Indywidualne rozmowy uwzględniające sytuację życiową i potrzeby mieszkańców.	Bezpłatne doradztwo informacyjno-prawne; wsparcie w procedurach związanych z pomocą osłonową; bezpośredni i bezkosztowy dostęp do MRS.
Gospodarstwa domowe prowadzone samodzielnie przez kobiety	Obowiązki opiekuńcze, ograniczony czas oraz mniejsze zasoby organizacyjne i finansowe mogą wpływać na możliwość udziału w konsultacjach.	Partycypacja uwzględniająca potrzeby opiekuńcze i sytuację społeczno-ekonomiczną.	Elastyczny harmonogram spotkań; możliwość zapewnienia opieki nad dziećmi podczas zebrań; poufne sesje konsultacyjne; bezpośredni udział w rozmowach dotyczących kompensacji.
Dzieci i młodzież	Ich potrzeby mogą zostać pominięte, jeśli proces konsultacji koncentruje się wyłącznie na formalnych stronach postępowania.	Udział pośredni, realizowany z udziałem opiekunów i lokalnych placówek edukacyjnych.	Uwzględnianie potrzeb edukacyjnych i rekreacyjnych w rozmowach z rodzicami; konsultacje z kadrą pedagogiczną; planowanie relokacji z uwzględnieniem ciągłości edukacji.

9 Program zaangażowania interesariuszy

9.1 Etapy zaangażowania w całym cyklu życia projektu

Proces partycypacji interesariuszy jest realizowany w sposób ciągły przez cały cykl życia Projektu. W poniższej tabeli zestawiono zasadnicze działania konsultacyjno-informacyjne przypisane do poszczególnych faz inwestycji. Szczegółowy harmonogram oraz dobór narzędzi dla każdego zadania określa operacyjny PZI przygotowywany przez właściwą JRP.

Zaprezentowany podział etapowy odnosi się bezpośrednio do komponentów infrastrukturalnych i robót budowlanych, jednak tożsame, odpowiednio sprofilowane podejście ma zastosowanie również do zadań o charakterze instytucjonalnym i nieinfrastrukturalnym (m.in. utworzenie Centrum Monitoringu Hydroklimatycznego, rozwój Centrów Zarządzania Kryzysowego oraz wdrażanie systemów prognozowania i wczesnego ostrzegania). Dla przedsięwzięć tego typu dedykowany zakres konsultacji społecznych oraz procedur upubliczniania informacji zostanie każdorazowo sprecyzowany w operacyjnych PZI.

W przypadku zadań obejmujących duże budowle piętrzące i zbiorniki retencyjne przewidziano osobne konsultacje ze społecznościami mieszkającymi wzdłuż rzeki, poniżej zapory, na terenach narażonych na powódź. Konsultacje te służą przygotowaniu planu postępowania na wypadek sytuacji awaryjnej (EPP) i mają pomóc w zebraniu lokalnej wiedzy oraz informacji o warunkach środowiskowych. Po zakończeniu modelowania hydraulicznego i symulacji awarii zapory z tymi samymi społecznościami zostaną przeprowadzone kolejne konsultacje, aby sprawdzić i potwierdzić przyjęte założenia przed ostatecznym zatwierdzeniem planu EPP.

W przypadku wystąpienia różnicy stanowisk, sporów lub potrzeby szczególnego uwzględnienia uwarunkowań społecznych wokół Projektu, właściwa JRP kontynuuje proces dialogu w oparciu o zasady niniejszego rozdziału, elastycznie dostosowując stosowane narzędzia w toku bieżącego zarządzania procesem. W zależności od potrzeb JRP może wdrożyć dodatkowe formy wsparcia dialogu, w tym zaangażować niezależnego facylitatora, mediatora lub uruchomić uzupełniające kanały komunikacji z interesariuszami. Zastosowanie tych instrumentów nie jest tożsame z kwalifikacją danych stron jako grup szczególnie wrażliwych – stanowi natomiast odpowiedź na potrzebę budowy wzajemnego zaufania, zapewnienia bezstronności oraz pełnej transparentności procesu partycypacyjnego.

Tabela 5 Etapy zaangażowania interesariuszy w całym cyklu życia Projektu

Etap	Cel	Przedmiot komunikacji i zakres informacji	Docelowi interesariusze	Narzędzia i formy komunikacji	Harmonogram	Podmiot odpowiedzialny	Rezultaty
1. Identyfikacja Projektu i planowanie strategiczne	Przedstawienie założeń Projektu, programu inwestycyjnego, identyfikacja interesariuszy oraz diagnoza lokalnych uwarunkowań i oczekiwań.	Cele i zakres Projektu; program planowanych zadań; obszar oddziaływania; ramy wdrożeniowe; wymogi ESF; założenia RZI; funkcjonowanie MRS.	Administracja rządowa, właściwe RZGW, jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, społeczności lokalne, beneficjenci ochrony, środowisko naukowe, media.	Spotkania informacyjne; mapowanie interesariuszy; wywiady i spotkania bilateralne; warsztaty; publikacje na portalach BKP i RZGW; materiały informacyjne.	Faza przygotowania Projektu.	BKP we współpracy z JRP.	Baza danych i macierz interesariuszy; projekt RZI; rejestr wstępnych uwag i wniosków.
2. Studia wykonalności i wstępna selekcja zadań	Pozyskanie wiedzy lokalnej na potrzeby prac analitycznych oraz wczesna identyfikacja uwarunkowań i ograniczeń środowiskowo-społecznych.	Założenia studium wykonalności; wstępne koncepcje inżynieryjne; wyniki screeningu; identyfikacja wrażliwych receptorów; obiekty powiązane; wstępna diagnoza ryzyk E&S.	Władze samorządowe, organy ochrony środowiska, PAP, organizacje pozarządowe, gestorzy sieci, instytucje branżowe.	Warsztaty techniczne; spotkania robocze; wizje terenowe; ukierunkowane konsultacje eksperckie.	W toku opracowywania studiów wykonalności.	JRP przy wsparciu wykonawcy dokumentacji projektowej.	Udokumentowany zakres Zadania; zidentyfikowane ryzyka i uwarunkowania brzegowe.
3. Analiza wariantowa i projekt koncepcyjny	Zapewnienie udziału interesariuszy w procesie wyboru wariantu rozwiązań projektowych przed podjęciem wiążących decyzji technicznych.	Warianty ochrony przeciwpowodziowej; alternatywne przebiegi tras i lokalizacje obiektów; koncepcje zbiorników; modelowanie hydrauliczne; zakres ingerencji w nieruchomości; analiza wielokryterialna (środowiskowa, społeczna, ekonomiczna).	PAP, gminy, mieszkańcy obszarów poniżej budowli piętrzących, organizacje pozarządowe, organy ochrony środowiska, służby ratownicze, eksperci branżowi.	Otwarte warsztaty; prezentacje przestrzenne i materiały GIS; wizualizacje modelowania zalewów; wywiady grupowe; bezpośrednie spotkania z właścicielami potencjalnie zajmowanych nieruchomości.	Faza poprzedzająca wybór wariantu rekomendowanego.	JRP we współpracy z wykonawcą dokumentacji projektowej.	Uwagi interesariuszy włączone do oceny wariantów; raport z procesu konsultacji wariantowych.
4. Opracowanie projektu rekomendowanego	Prezentacja rekomendowanego wariantu inwestycji oraz przedstawienie sposobu uwzględnienia wcześniejszych uwag i wniosków społecznych.	Rozwiązania techniczne wybranego wariantu; wyniki optymalizacji; aktualne modelowanie hydrauliczne; wstępny zakres przejęć nieruchomości; prognozowane	PAP, gminy, lokalne podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe, organy ochrony środowiska, służby ratownicze.	Otwarte spotkania informacyjne; prezentacje techniczne; indywidualne spotkania konsultacyjne z PAP; publikacja materiałów w urzędach gmin oraz na stronach internetowych.	Faza opracowywania dokumentacji budowlano-wykonawczej.	JRP	Dokumentacja projektowa uwzględniająca zweryfikowane uwagi społeczne; raport z konsultacji.

Etap	Cel	Przedmiot komunikacji i zakres informacji	Docelowi interesariusze	Narzędzia i formy komunikacji	Harmonogram	Podmiot odpowiedzialny	Rezultaty
		oddziaływania i środki mitygujące; granice terenu inwestycji.					
5. Upublicznienie projektów dokumentów środowiskowo-społecznych	Zebranie uwag i opinii do projektów dokumentów środowiskowo-społecznych przed ich finalizacją i przedłożeniem do zatwierdzenia.	Projekty dokumentów: OOŚS, PZŚS, PPNiP, BMP, plany zarządzania ruchem, PZI oraz pozostałe instrumenty E&S (dostępne w Biuletynach i na stronach BKP/RZGW oraz w urzędach gmin na min. 30 dni przed spotkaniami).	Wszyscy interesariusze, w tym grupy wrażliwe.	Publikacja dokumentów *online*; udostępnienie egzemplarzy drukowanych w urzędach gmin; zbieranie uwag pisemnych; otwarte spotkania konsultacyjne; dedykowane spotkania środowiskowe; konsultacje domowe w uzasadnionych przypadkach.	Faza przed ostatecznym zatwierdzeniem dokumentacji E&S.	JRP pod nadzorem BKP.	Raport z konsultacji społecznych; skorygowane instrumenty E&S; publikacja wersji zatwierdzonych.
6. Projekt budowlany, uzyskanie decyzji i realizacja procedur PNRI	Poinformowanie interesariuszy o ostatecznym kształcie projektu budowlanego, uzyskanych decyzjach administracyjnych oraz harmonogramie wejścia w teren.	Ostateczne rozwiązania projektowe; zweryfikowane modelowanie hydrauliczne; zestawienie uwag i odpowiedzi; procedura PNRI/ZRID; harmonogram realizacji robót; harmonogram procedury przejmowania nieruchomości i wypłaty odszkodowań.	PAP, gminy, organy administracji architektoniczno-budowlanej, instytucje rządowe, gestorzy infrastruktury.	Publiczne zebrania informacyjne; komunikaty na stronach internetowych; indywidualne zawiadomienia dla PAP; spotkania bilateralne.	Faza poprzedzająca przejęcie terenu i procedury przetargowe na roboty.	JRP	Interesariusze powiadomieni o ostatecznych parametrach technicznych i formalnych inwestycji.
7. Zamówienia publiczne i mobilizacja wykonawcy robót	Przedstawienie generalnego wykonawcy oraz zasad organizacji i zabezpieczenia placu budowy.	Dane kontaktowe wykonawcy; technologia i organizacja robót; harmonogram i godziny prowadzenia prac; Kodeks postępowania wykonawcy; standardy BHP i bezpieczeństwa publicznego; zasady działania MRS; czasowa organizacja ruchu drogowego; procedury alarmowe.	PAP, społeczności w strefie uciążliwości budowlanych, władze gminne, lokalni przedsiębiorcy, służby ratownicze, media.	Spotkania informacyjne z mieszkańcami; biuletyny informacyjne; aktualizacje serwisów internetowych; tablice informacyjne na placu budowy; komunikaty prasowe.	Okres bezpośrednio poprzedzający rozpoczęcie robót budowlanych.	JRP we współpracy z wykonawcą robót.	Społeczność lokalna poinformowana o zasadach organizacji robót i kanałach kontaktu.
8. Faza robót budowlanych	Zapewnienie bieżącej wymiany informacji, monitorowanie uciążliwości oraz bieżące reagowanie na zgłoszenia w toku prac.	Miesięczne harmonogramy prac; postęp robót; czasowe zamknięcia dróg i objazdy; tymczasowe ograniczenia dostępności; planowane przerwy w dostawach mediów; monitoring parametrów środowiskowych; rejestr i statystyka spraw MRS;	PAP, mieszkańcy obszaru oddziaływania Zadania, przedsiębiorcy, gminy, służby ratownicze, organizacje pozarządowe, media.	Spotkania robocze z radami sołeckimi i przedstawicielami mieszkańców; zawiadomienia bezpośrednie; biuletyny; tablice informacyjne; dedykowane serwisy	Cały okres realizacji robót budowlanych.	Wykonawca robót pod nadzorem JRP oraz Inżyniera Kontraktu.	Bieżący przepływ informacji; terminowa obsługa spraw w MRS; kompletna dokumentacja prowadzonych działań

Etap	Cel	Przedmiot komunikacji i zakres informacji	Docelowi interesariusze	Narzędzia i formy komunikacji	Harmonogram	Podmiot odpowiedzialny	Rezultaty
		raporty z wykonania planów E&S; incydenty i awarie.		informacyjne i kanały cyfrowe; funkcjonowanie MRS; cykliczne narady z władzami gmin.			komunikacyjnych.
9. Istotne zmiany projektowe lub sytuacje nieprzewidziane	Zapewnienie rzetelnego dialogu i konsultacji w przypadku wystąpienia istotnych modyfikacji rozwiązań technicznych lub zakresu oddziaływania.	Zmiany rozwiązań inżynieryjnych; dodatkowe zapotrzebowanie na nieruchomości; aktualizacja instrumentów E&S; infrastruktura powiązana; weryfikacja modelowania hydraulicznego; uzupełniające działania mitygujące.	Interesariusze objęci bezpośrednimi skutkami wprowadzanych zmian (w tym PAP).	Dedykowane procedury upublicznienia informacji; ukierunkowane spotkania konsultacyjne; ponowne wyłożenie zaktualizowanych dokumentów E&S.	Każdorazowo w przypadku wystąpienia istotnych zmian projektowych.	JRP pod nadzorem BKP.	Zaktualizowana dokumentacja projektowa i E&S; raporty z konsultacji uzupełniających; zrewidowany katalog działań mitygujących.
10. Zakończenie robót, odbiory techniczne i faza eksploatacji	Poinformowanie o zakończeniu prac budowlanych, procedurach odbiorowych, zasadach eksploatacji obiektów oraz monitoringu długoterminowego.	Zakończenie robót; zasady funkcjonowania budowli hydrotechnicznych; procedury utrzymaniowe; wyniki monitoringu powdrożeniowego; procedury planu gotowości w sytuacji awaryjnej (EPP); funkcjonowanie MRS w fazie operacyjnej; ewaluacja i wnioski porealizacyjne.	Beneficjenci ochrony przeciwpowodziowej, jednostki samorządu terytorialnego, służby ratownicze, organizacje pozarządowe, opinia publiczna.	Otwarte zebrania podsumowujące; publikacja raportów z monitoringu; komunikaty prasowe i materiały informacyjne *online*.	Faza odbiorów końcowych oraz okres eksploatacji obiektów.	Właściwy RZGW (jako zarządca infrastruktury) / Jednostki zarządzające/utrzymaniowe w ramach Zadania	Interesariusze powiadomieni o zasadach funkcjonowania obiektów i wynikach monitoringu powdrożeniowego.
Działania ciągłe w całym cyklu życia Projektu	Zagwarantowanie stałej transparentności, dostępności informacji oraz ciągłego dialogu z interesariuszami.	Aktualności o realizacji zadań; postęp rzeczowo-finansowy; obsługa MRS; protokoły i raporty z konsultacji; sprawozdawczość z implementacji dokumentów środowiskowo-społecznych; ogłoszenia przetargowe; dane kontaktowe; sekcja FAQ.	Wszyscy interesariusze Projektu.	Portale internetowe BKP i właściwych RZGW; tablice ogłoszeń w urzędach gmin i sołectwach; komunikaty elektroniczne; korespondencja bezpośrednia; obsługa procedury MRS; cykliczne spotkania informacyjne.	W sposób ciągły przez cały okres trwania Projektu.	BKP, JRP, KWT, wykonawcy robót oraz inżynierowie nadzoru (zgodnie z przypisanym zakresem kompetencji).	Pełna zgodność z wymogami ESS10; stały dostęp stron do informacji; operacyjna obsługa MRS; kompletna archiwizacja procesu partycypacji.

9.2 Potrzeby interesariuszy, metody zaangażowania i kanały komunikacji

JRP dostosowuje metody dialogu oraz kanały komunikacji do specyfiki i potrzeb poszczególnych grup interesariuszy. Dobór narzędzi partycypacyjnych opiera się na analizie poziomu zainteresowania Projektem, realnych możliwości uczestnictwa stron oraz barier w dostępie do informacji.

Realizacja przedsięwzięcia przebiega w złożonym kontekście społecznym. Na obszarach objętych analizą wariantową występuje wzmożone zainteresowanie opinii publicznej oraz zróżnicowanie stanowisk poszczególnych stron, co wymaga elastycznego kształtowania procesu konsultacyjnego. W warunkach, w których formuła otwartych spotkań ogólnych mogłaby ograniczać merytoryczną dyskusję, JRP wdraża alternatywne, bezpośrednie formaty kontaktu, m.in. indywidualne spotkania doradcze z PAP, stacjonarne lub mobilne punkty informacyjne, panele eksperckie czy wizyty studyjne. Zastosowane formy dialogu każdorazowo gwarantują interesariuszom możliwość swobodnego wyrażenia opinii, uzyskania wyjaśnień oraz wnoszenia uwag.

W przypadku uwarunkowań wymagających szczególnego wsparcia procesu komunikacji, JRP może powierzyć prowadzenie rozmów neutralnemu facylitatorowi, mediatorowi lub lokalnej organizacji cieszącej się autorytetem społecznym. Jeżeli kanały informacyjne oparte na strukturach samorządowych bądź mediach lokalnych wykazują ograniczoną skuteczność z uwagi na ich bezpośrednie zaangażowanie w dyskurs wokół inwestycji, JRP identyfikuje alternatywne ścieżki dotarcia do interesariuszy i określa je w operacyjnym PZI. Dobór optymalnych metod partycypacji wraz z uzasadnieniem ich adekwatności do lokalnych uwarunkowań społecznych JRP przedstawia w PZI, kierując się wytycznymi zawartymi w podrozdziale 8.1.

W sytuacji gdy osoba dotknięta Projektem (PAP) lub inny interesariusz rezygnuje z udziału w konsultacjach, JRP odnotowuje ten fakt w dokumentacji procesu partycypacji oraz rejestrze prowadzonym dla danego zadania, stosując środki racjonalne i proporcjonalne do skali zaangażowania, w tym alternatywne kanały komunikacji. Odmowa uczestnictwa nie zwalnia JRP z obowiązku udostępniania informacji o przedsięwzięciu ani z zapewnienia dostępu do procedury MRS.

Z uwagi na złożoność planowania systemów ochrony przeciwpowodziowej oraz naturalne zróżnicowanie stanowisk stron co do proponowanych wariantów technicznych i lokalizacyjnych, w Projekcie przyjęto proaktywny model komunikacji na każdym etapie prac analityczno-koncepcyjnych. Celem tego podejścia jest zapewnienie, aby PAP oraz pozostałe grupy interesariuszy otrzymywały rzetelne informacje i miały możliwość znaczącego udziału w procedurach od najwcześniejszych faz procesu – gdy rozważane są warianty alternatywne, a kluczowe rozstrzygnięcia inżynieryjne nie zostały jeszcze sfinalizowane.

Interesariuszom zapewnia się bieżący i łatwy dostęp do informacji o celach Projektu, przebiegu procedur planistycznych, uwarunkowaniach techniczno-środowiskowych oraz działaniach podejmowanych przez BKP, JRP i projektantów w celu unikania bądź ograniczania oddziaływań środowiskowo-społecznych. Zakres ten obejmuje w szczególności: kryteria identyfikacji i oceny wielowariantowej, optymalizację rozwiązań pod kątem ograniczenia zajęcia nieruchomości oraz środki rozważane w celu uwzględnienia uwag i wniosków zgłaszanych przez interesariuszy.

W miarę postępów prac projektowych proces konsultacji obejmuje porównawczą ocenę wariantów. Interesariuszom przedstawia się wstępne koncepcje inżynieryjne, wyniki modelowania hydraulicznego, analizy środowiskowo-społeczne oraz uzasadnienia wyboru lub odrzucenia poszczególnych rozwiązań. W przypadku gdy dane warianty zostaną uznane za technicznie niewykonalne, niedopuszczalne środowiskowo, nieuzasadnione ekonomicznie lub niezapewniające wymaganego poziomu ochrony przeciwpowodziowej, przyczyny ich wykluczenia podlegają jednoznacznemu wyjaśnieniu. Zainteresowane strony są również informowane o tym, w jaki sposób uwagi zgłoszone podczas konsultacji wpłynęły na kształt rozwiązania preferowanego oraz dobór działań minimalizujących.

W procesie konsultacji uwzględnia się fakt, że przedsięwzięcia z zakresu ochrony przeciwpowodziowej wymagają planowania i oceny w skali całego dorzecza i zlewni. W ramach dialogu wyjaśnia się powiązania funkcjonalne między poszczególnymi zadaniami w szerszym systemie zarządzania ryzykiem powodziowym, co pozwala interesariuszom zrozumieć rolę lokalnych inwestycji w osiąganiu ogólnych celów ochrony przeciwpowodziowej.

Poniższa tabela określa minimalne wymagania dotyczące metod i kanałów komunikacji dla poszczególnych kategorii interesariuszy. JRP może stosować narzędzia wykraczające poza ten katalog, dostosowując je do specyfiki danego zadania. W odniesieniu do kategorii zidentyfikowanych jako grupy szczególnie wrażliwe JRP wdraża dodatkowe środki zaangażowania określone w podrozdziale 8.4. Po każdej turze konsultacji JRP przekazuje interesariuszom informację zwrotną o sposobie uwzględnienia ich uwag w decyzjach dotyczących Projektu.

Tabela 6 Potrzeby interesariuszy, metody zaangażowania i kanały komunikacji

Kategoria interesariuszy	Potrzeby informacyjne	Metody angażowania	Kanały komunikacji
Rolnicy i producenci rolni (PAP)	Zakres i harmonogram pozyskiwania gruntów; zasady wyceny i ustalania odszkodowań za nieruchomości oraz uprawy; kwestia ciągłości płatności bezpośrednich z UE i działania osłonowe; możliwości dalszego prowadzenia gospodarstwa; dostęp do gruntów zamiennych i programów wsparcia; zasady korzystania z MRS.	Imienne zawiadomienia i bezpośrednie działania informacyjne; indywidualne spotkania doradczo-konsultacyjne; dobór formuły rozmów do potrzeb zainteresowanych; możliwość udziału neutralnego facylitatora lub mediatora.	Bezpośredni kontakt imienny (spotkania, korespondencja); tradycyjne kanały informacyjne (formy pozaelektroniczne); serwis internetowy JRP (komunikaty ogólne, przy priorytecie kontaktu bezpośredniego w sprawach majątkowych).
Mieszkańcy i właściciele nieruchomości (PAP)	Zakres przejmowania nieruchomości; zasady ustalania uprawnień i wypłaty odszkodowań w ramach planu PPNiP; warianty relokacji oraz dostępne pakiety wsparcia; zasady korzystania z MRS.	Indywidualne spotkania informacyjno-konsultacyjne; dostosowanie formuły oraz terminów rozmów do potrzeb i dostępności stron; możliwość zaangażowania neutralnego facylitatora lub mediatora.	Bezpośredni kontakt imienny; tradycyjne kanały informacyjne; serwis internetowy JRP (informacje ogólne, z zachowaniem bezpośrednich relacji w sprawach odszkodowawczych).
Przedsiębiorcy i pracownicy (PAP)	Harmonogram i zakres procedur majątkowych; zasady rekompensaty z tytułu utraconych korzyści (*lucrum cessans*) oraz pokrycia kosztów relokacji działalności; warunki utrzymania ciągłości	Indywidualne spotkania konsultacyjne; możliwość udziału neutralnego mediatora lub facylitatora.	Bezpośredni kontakt roboczy; serwis internetowy JRP.

Kategoria interesariuszy	Potrzeby informacyjne	Metody angażowania	Kanały komunikacji
	prowadzenia działalności; dostęp do MRS.		
Użytkownicy gruntów i zasobów bez udokumentowanego tytułu prawnego (PAP)	Zakres przysługujących uprawnień; procedury identyfikacji i włączenia do systemu kompensacyjnego; zasady korzystania z MRS.	Bezpośrednie spotkania konsultacyjne; proaktywne i dostosowane do specyfiki grupy działania informacyjne JRP.	Bezpośredni kontakt; tradycyjne kanały informacyjne; serwis internetowy JRP.
Władze gminne na obszarze inwestycji (PAP)	Zakres i harmonogram przedsięwzięcia; wpływ na mienie komunalne oraz ustalenia PO i MPZP; procedury zbywania nieruchomości gminnych; płaszczyzny bieżącej współpracy. W zadaniach nieinfrastrukturalnych: zakres funkcjonalny i harmonogram wdrażania systemów oraz centrów zarządzania.	Robocze narady koordynacyjne; korespondencja urzędowa; udział w postępowaniach administracyjnych.	Korespondencja urzędowa; bezpośrednie kontakty robocze; Biuletyn Informacji Publicznej (BIP).
Jednostki samorządu terytorialnego szczebla powiatowego i wojewódzkiego (OTH)	Zakres i harmonogram robót; oddziaływanie na obszar jednostki samorządowej; procedury formalnoprawne. W zadaniach nieinfrastrukturalnych: zakres funkcjonalny i harmonogram wdrażania systemów oraz centrów zarządzania.	Spotkania robocze; oficjalna korespondencja administracyjna.	Korespondencja urzędowa; Biuletyn Informacji Publicznej (BIP).
Administracja rządowa i organy wojewódzkie (OTH)	Zakres przedsięwzięcia; dokumentacja techniczna oraz środowiskowo-społeczna; harmonogram procedur formalnoprawnych. W zadaniach nieinfrastrukturalnych: zakres, funkcjonalność i harmonogram wdrażania systemów oraz centrów zarządzania.	Narady instytucjonalne; oficjalna korespondencja urzędowa; udział w postępowaniach w sprawie decyzji środowiskowych (DŚU) oraz zezwoleń realizacyjnych (PNRI/ZRID).	Korespondencja urzędowa; Biuletyn Informacji Publicznej (BIP); bezpośrednie kontakty robocze.
KOWR (OTH)	Zakres pozyskiwania nieruchomości rolnych Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa; harmonogram postępowań; dostępność i parametry gruntów zamiennych.	Robocze narady koordynacyjne; oficjalna korespondencja urzędowa.	Korespondencja urzędowa; bezpośrednie kontakty robocze.
Zarządcy lasów i obszarów chronionych (OTH)	Oddziaływanie na ekosystemy leśne i formy ochrony przyrody (w tym obszary Natura 2000); katalog działań mitygujących i kompensacji przyrodniczej; wczesne uzgodnienia projektowe minimalizujące kolizje. W zadaniach nieinfrastrukturalnych: zakres, funkcjonalność i harmonogram wdrażania działań.	Spotkania robocze; korespondencja urzędowa i procedury uzgodnieniowe.	Korespondencja urzędowa; bezpośrednie kontakty robocze.
Zarządcy infrastruktury technicznej i sieciowej (OTH)	Zakres i harmonogram robót kolidujących z uzbrojeniem terenu; warunki techniczne i trasy przebudowy sieci. W zadaniach	Narady techniczne i koordynacyjne; korespondencja formalnoprawna.	Korespondencja urzędowa; bezpośrednie kontakty robocze.

Kategoria interesariuszy	Potrzeby informacyjne	Metody angażowania	Kanały komunikacji
	nieinfrastrukturalnych: parametry techniczne i harmonogram wdrożeń.		
Społeczności lokalne w zasięgu oddziaływań fazy budowy (PAP)	Zakres i harmonogram robót budowlanych; prognozowane uciążliwości budowlane; środki minimalizujące oddziaływania; zasady korzystania z MRS.	Powszechne udostępnianie informacji; wykorzystanie bezpośrednich i niezależnych lokalnych kanałów informacyjnych.	Serwis internetowy JRP; media lokalne; tablice ogłoszeń w urzędach gmin i sołectwach.
Społeczności nadrzeczne poniżej budowli piętrzących w strefie symulacji fali	Kwestie bezpieczeństwa budowli piętrzących; parametry fali powodziowej (czas dopływu, zasięg, głębokość i prędkość); progi ostrzegawcze i systemy alarmowe; trasy ewakuacji i miejsca zbiórki; zadania służb i dane kontaktowe; dostęp do MRS.	Powszechne udostępnianie informacji; cykliczne komunikaty informacyjne; warsztaty techniczne z instytucjami odpowiedzialnymi; spotkania informacyjno-edukacyjne; konsultacje założeń planu EPP.	Tradycyjne kanały informacyjne (formy pozaelektroniczne); serwis internetowy JRP; lokalne środki przekazu; sołeckie tablice ogłoszeń.
Organizacje pozarządowe i media (OTH)	Założenia, cele i prognozowane skutki Projektu; dokumentacja środowiskowo-społeczna; wyniki konsultacji i sposób odniesienia się do wniosków interesariuszy; dostęp do MRS. W zadaniach nieinfrastrukturalnych: zakres, funkcjonalność i harmonogram wdrażania systemów.	Otwarte spotkania informacyjne; publiczne wyłożenie dokumentacji; obsługa zapytań prasowych i wniosków o informację publiczną.	Serwis internetowy JRP; media lokalne i regionalne; oficjalne profile w mediach społecznościowych.
Beneficjenci ochrony przeciwpowodziowej (OTH)	Zakres, postępy i harmonogram inwestycji; docelowy poziom bezpieczeństwa i korzyści dla społeczności; dostęp do MRS. W zadaniach nieinfrastrukturalnych: harmonogram wdrożenia centrów kryzysowych i systemów ostrzegania.	Powszechne udostępnianie informacji; okresowe komunikaty o postępach prac; warsztaty techniczne; spotkania informacyjne; konsultacje założeń systemów wczesnego ostrzegania.	Serwis internetowy JRP; media lokalne; gminne i sołeckie tablice ogłoszeń.
Użytkownicy zadań o charakterze instytucjonalnym i nieinfrastrukturalnym (OTH)	Zakres i funkcjonalność wdrażanych systemów oraz centrów monitoringu; harmonogramy implementacji; procedury operacyjne i koordynacyjne; programy szkoleń personelu; dostęp do MRS.	Robocze narady koordynacyjne; warsztaty techniczne z instytucjami partnerskimi; sesje szkoleniowe; konsultacje protokołów operacyjnych.	Oficjalna korespondencja urzędowa; bezpośrednie kontakty międzyinstytucjonalne; serwisy internetowe JRP i podmiotów partnerskich.

9.3 Strategia zaangażowania grup wrażliwych

Osoby należące do grup wrażliwych mogą napotykać dodatkowe bariery w dostępie do informacji oraz w uczestnictwie w konsultacjach. W takich przypadkach standardowe metody angażowania mogą okazać się niewystarczające, co uzasadnia zastosowanie podejścia zróżnicowanego, dostosowanego do specyfiki i potrzeb poszczególnych grup.

Szczegółowe środki angażowania grup wrażliwych określono w PZI dla każdego Zadania.

W poniższej tabeli zestawiono minimalne wymagania dotyczące ograniczania barier w dostępie do informacji oraz w uczestnictwie w konsultacjach.

Tabela 7 Minimalne wymagania dotyczące usuwania barier w zaangażowaniu interesariuszy

Rodzaj bariery	Wymagania minimalne w Projekcie (PZŚS / RZI)
Bariery cyfrowe i komunikacyjne	Zapewnienie alternatywnych kanałów informacyjnych niezależnych od Internetu; stosowanie prostego języka; umożliwienie zgłaszania uwag ustnie lub telefonicznie, z zachowaniem pisemnego zapisu; zapewnienie tłumacza języka migowego w razie potrzeby.
Bariery architektoniczne i przestrzenne	Wybór miejsc spotkań w budynkach dostępnych dla osób z niepełnosprawnościami; w uzasadnionych przypadkach zapewnienie możliwości konsultacji w miejscu zamieszkania PAP, telefonicznie lub za pośrednictwem przedstawiciela albo opiekuna; dostosowanie formy zaangażowania do ograniczeń PAP.
Bariery związane z czasem i opieką	Dostosowanie harmonogramu i formatu spotkań do dostępności osób opiekujących się dziećmi lub osobami pozostającymi na utrzymaniu.
Bariery ekonomiczne	Organizowanie konsultacji w sposób minimalizujący koszty ponoszone przez PAP.
Ograniczona możliwość bezpośredniego udziału w procesie decyzyjnym (dzieci i młodzież)	Umożliwienie wyrażania opinii za pośrednictwem uproszczonych, dostosowanych do wieku i bezpiecznych kanałów komunikacji.
Uwarunkowania kulturowe i społeczne	Współpraca z interesariuszami za pośrednictwem kanałów i form komunikacji zgodnych z lokalnymi normami; w razie potrzeby angażowanie zaufanych lokalnych pośredników, takich jak liderzy społeczności lub lokalne organizacje, w celu wsparcia działań informacyjnych i budowania zaufania do procesu zaangażowania.
Uwarunkowania prawne i administracyjne	Przedstawianie w przystępny sposób informacji o obowiązujących procedurach i prawach PAP; oferowanie wsparcia w wypełnianiu formalnych wniosków; wskazanie osoby kontaktowej z JRP, która będzie prowadzić PAP przez kolejne etapy administracyjne.
Uwarunkowania związane z płcią	Zapewnienie, aby zarówno kobiety, jak i mężczyźni w gospodarstwie domowym mieli niezależny dostęp do informacji oraz możliwość samodzielnego wyrażania opinii, w tym podczas negocjacji dotyczących odszkodowań; nieograniczanie kontaktu wyłącznie do członka gospodarstwa domowego formalnie posiadającego tytuł prawny do gruntu lub nieruchomości.
Uwarunkowania instytucjonalne i związane z reprezentacją	Uwarunkowania instytucjonalne i systemowe mogą ograniczać dostęp niektórych grup do organów publicznych lub MRS, a także utrudniać niezależne uwzględnienie ich opinii w procesach decyzyjnych. Minimalne wymagania obejmują ułatwianie dostępu do formalnych instytucji i MRS, na przykład poprzez wsparcie ze strony JRP, a także proaktywne identyfikowanie grup objętych takimi uwarunkowaniami oraz bezpośrednie i niezależne pozyskiwanie i rejestrowanie ich opinii, zamiast polegania wyłącznie na reprezentacji przez innych członków społeczności lub instytucje, które mogą nie odzwierciedlać w pełni ich interesów.

9.4 Upublicznienie informacji

JRP ujawnia informacje o Projekcie interesariuszom w odpowiednim czasie oraz w przystępnej i zrozumiałej formie. Ujawnienie informacji poprzedza konsultacje społeczne – interesariusze muszą mieć wystarczająco dużo czasu na zapoznanie się z dokumentami przed wyrażeniem swoich opinii. Zgodnie z minimalnymi wymogami ustawowymi prawa polskiego okres konsultacji społecznych wynosi 21 dni w przypadku dokumentów ramowych na poziomie Projektu (RZI, RPNiP, RZŚS, ESCP) oraz 30 dni w przypadku dokumentów na poziomie zadań (PZI, OOŚS, PZŚS, PPNiP), podczas których ujawniony dokument pozostaje dostępny do zapoznania się z nim i zgłaszania uwag; okres obowiązujący dla każdego dokumentu określono w Tabeli 6.

JRP zapewnia, że ujawniane informacje są dostępne dla osób korzystających z kanałów tradycyjnych (pozaelektronicznych), zgodnie z zasadami określonymi w Rozdziale 8.3. Zasady konsultacji dotyczące RZI zostały opisane w Rozdziale 6. W Tabeli 6 przedstawiono wymogi dotyczące ujawniania informacji w odniesieniu do dokumentów środowiskowych i społecznych Projektu; ponadto w trakcie przygotowywania i realizacji zadań JRP ujawnia i ogłasza prezentacje

Projektu i jego wariantów, spotkania zorganizowane w celu ich przedstawienia, regularne spotkania ze społecznością lokalną oraz spotkania organizowane w odpowiedzi na obawy zgłaszane przez społeczność, zgodnie z etapami zaangażowania określonymi w Tabeli 3.

W przypadku zadań związanych z budową, modernizacją lub eksploatacją budowli piętrzących i zbiorników retencyjnych, JRP zapewnia proaktywne upublicznienie i przystępne wyjaśnianie kluczowych informacji dotyczących ryzyka powodziowego społecznościom położonym w dolnym biegu rzeki. Ujawnianie takich danych następuje na etapie umożliwiającym znaczące zaangażowanie interesariuszy, jest kontynuowane przez cały cykl życia Projektu oraz obejmuje: mapy zasięgu zalewu w scenariuszu awarii budowli piętrzącej, czasy dopływu czoła fali powodziowej do poszczególnych lokalizacji, prognozowane głębokości wody i prędkości przepływu, stany ostrzegawcze i alarmowe, trasy ewakuacji i wyznaczone miejsca zbiórki, a także role władz lokalnych, służb ratowniczych i wyznaczonych osób do kontaktu ze strony społeczności.

Tabela 8 Wymogi dotyczące ujawniania informacji

Dokument	Poziom	Terminy i zasady upubliczniania	Kanały udostępniania	Język publikacji
RZI	Projekt	21-dniowy okres konsultacji społecznych; włączenie uwag i publikacja wersji ostatecznej przed oceną Projektu przez Bank Światowy (*Appraisal*).	Serwisy internetowe BKP i JRP; siedziby właściwych RZGW.	polski i angielski
RPNiP	Projekt	21-dniowy okres konsultacji społecznych; włączenie uwag i publikacja wersji ostatecznej przed oceną Projektu przez Bank Światowy (*Appraisal*).	Serwisy internetowe BKP i JRP; siedziby właściwych RZGW.	polski i angielski
RZSŚ, ESCP	Projekt	21-dniowy okres konsultacji społecznych; włączenie uwag i publikacja wersji ostatecznej przed oceną Projektu przez Bank Światowy (*Appraisal*).	Serwisy internetowe BKP i JRP; siedziby właściwych RZGW.	polski i angielski
PZI	Zadanie	Zgodnie z harmonogramem zadania; 30-dniowy okres konsultacji społecznych; włączenie uwag przed sfinalizowaniem dokumentu.	Serwisy internetowe BKP i JRP; właściwe jednostki organizacyjne RZGW; tablice ogłoszeń.	polski i angielski
OOŚS i PZŚS	Zadanie	Zgodnie z harmonogramem konsultacji zadania określonym w PZI; 30-dniowy okres konsultacji społecznych; włączenie uwag przed sfinalizowaniem dokumentu.	Serwisy internetowe BKP i JRP; właściwe jednostki organizacyjne RZGW; tablice ogłoszeń.	polski i angielski
PPNiP (projekt)	Zadanie	Zgodnie z harmonogramem konsultacji zadania; 30-dniowy okres konsultacji społecznych; włączenie uwag przed sfinalizowaniem dokumentu.	Serwisy internetowe BKP i JRP; właściwe jednostki organizacyjne RZGW; tablice ogłoszeń; prasa lokalna.	polski i angielski
EPP	Zadanie	Zgodnie z harmonogramem konsultacji zadania; 30-dniowy okres konsultacji społecznych; włączenie uwag przed zatwierdzeniem dokumentu.	Serwisy internetowe BKP i JRP; właściwe jednostki organizacyjne RZGW; tablice ogłoszeń; urzędy gmin; prasa lokalna; bezpośrednie powiadomienia mieszkańców w strefie zalewu falą awaryjną w dolnym biegu rzeki.	polski i angielski

Po każdej turze konsultacji JRP informuje zainteresowane strony o tym, w jaki sposób ich opinie wpłynęły na decyzje dotyczące Projektu. Zaktualizowane dokumenty zawierają rozdział podsumowujący przebieg konsultacji oraz sposób odniesienia się do otrzymanych uwag. Po każdej istotnej zmianie zakresu Projektu JRP udostępnia zaktualizowaną dokumentację.

Niezależnie od ustawowych wymogów dotyczących instrumentów środowiskowo-społecznych, w Projekcie prowadzony jest ciągły dialog z interesariuszami przez cały cykl życia. Zaangażowanie stron odbywa się na kluczowych etapach decyzyjnych: podczas identyfikacji i oceny wariantów, optymalizacji preferowanego rozwiązania, prezentacji wstępnych i ostatecznych koncepcji, opracowywania modelowania hydraulicznego, pozyskiwania nieruchomości, a także przy rozpoczęciu prac i przez cały okres realizacji robót.

Dodatkowe działania informacyjno-konsultacyjne są organizowane w każdym przypadku, gdy pojawią się istotne obawy interesariuszy, zaproponowane zostaną znaczące modyfikacje rozwiązań lub gdy sygnały zgłoszone do MRS wskażą na potrzebę dalszych rozmów. Podejście to ma na celu zapewnienie interesariuszom realnej możliwości przedstawienia swojego stanowiska i wniesienia wkładu przed podjęciem wiążących decyzji inwestycyjnych — w tym dotyczących rozwiązań technicznych i lokalizacji — a także w trakcie samej realizacji Projektu, zgodnie ze standardem ESS10.

10 Mechanizm rozpatrywania skarg (MRS)

10.1 Definicja i cel mechanizmu rozpatrywania skarg (MRS)

Mechanizm Rozpatrywania Skarg (MRS) to otwarty i łatwo dostępny system umożliwiający przyjmowanie, rejestrowanie, rozpatrywanie oraz sprawne załatwianie spraw zgłaszanych przez interesariuszy. W ramach MRS przyjmowane są wszelkie sygnały dotyczące kwestii środowiskowych i społecznych związanych z przygotowaniem oraz realizacją Zadań — w tym skargi, wnioski, pytania i uwagi.

Ten sam mechanizm spełnia również wymogi Standardu ESS5 w zakresie obsługi spraw dotyczących pozyskiwania nieruchomości, przesiedleń oraz odszkodowań. Szczegółowe procedury postępowania w tych kwestiach regulują Ramy Pozyskiwania Nieruchomości i Przesiedleń (RPNiP) oraz Plany Pozyskania Nieruchomości i Przesiedleń (PPNiP) opracowywane dla poszczególnych Zadań.

MRS pełni pięć podstawowych funkcji:

- Zapewnia osobom dotkniętym oddziaływaniem Projektu realny dostęp do ochrony ich praw i zgłaszania zastrzeżeń.
- Ułatwia wczesne wykrywanie i rozwiązywanie problemów środowiskowych oraz społecznych, a także kwestii technicznych, finansowych, przetargowych i kontraktowych.
- Buduje zaufanie społeczne do Projektu.
- Gwarantuje bezpieczny i poufny kanał zgłaszania spraw związanych z nadużyciami i molestowaniem seksualnym (SEA/SH), prowadzony z poszanowaniem podmiotowości i bezpieczeństwa osób poszkodowanych.

- Stanowi bezpośrednie źródło opinii i uwag interesariuszy o Projekcie.

Projekt obejmuje wiele Zadań realizowanych w różnych lokalizacjach i przez różnych wykonawców. Dlatego MRS musi być każdorazowo dostosowany do specyfiki, skali oraz poziomu ryzyka środowiskowego i społecznego konkretnego Zadania lub grupy Zadań. Mechanizm uruchamia się na możliwie najwcześniejszym etapie prac nad Zadaniem, zapewniając odpowiednie zaplecze kadrowe i finansowe.

W tym rozdziale określono minimalne wymogi oraz zasady obowiązujące każdy MRS tworzony w ramach Projektu. Szczegółowe procedury operacyjne dla poszczególnych Zadań powstają na podstawie wzoru MRS z Załącznika 8 do RZSŚ i muszą być w pełni zgodne z zasadami ramowymi opisanymi poniżej. [link do Załącznika 8 do RZSŚ]

Opisany w niniejszych RZI mechanizm służy wyłącznie społecznościom lokalnym oraz interesariuszom zewnętrznym. Jest całkowicie niezależny od mechanizmu skarg pracowniczych, który działa według zasad określonych w Procedurach Zarządzania Zasobami Ludzkimi (LMP) zgodnie ze standardem ESS2.

MRS nie zastępuje krajowych postępowań administracyjnych ani sądowych i w żaden sposób nie ogranicza prawa do dochodzenia roszczeń na drodze prawnej.

10.2 Struktura MRS w ramach Projektu

Niniejsze Ramy Zaangażowania Interesariuszy (RZI) określają minimalne wymagania, zasady, zakres, wymagania organizacyjne oraz standardy sprawozdawczości dla wszystkich mechanizmów rozpatrywania skarg w ramach Projektu. Każdy mechanizm MRS opracowany na poziomie Zadania musi być zgodny z tymi wymaganiami. Wzór mechanizmu MRS na poziomie Zadania, zapewniający spójność we wszystkich Zadaniach, znajduje się w Załączniku 8 do RZSŚ.

Kompleksowy plan MRS na poziomie Zadania jest opracowywany przez właściwą JRP odrębnie dla każdego Zadania w ramach Projektu. Określa on szczegółowe procedury operacyjne, kanały sprawozdawczości, ramy czasowe oraz strukturę organizacyjną właściwą dla danego Zadania. MRS na poziomie Zadania podlega zatwierdzeniu przez BKP przed rozpoczęciem realizacji Zadania. Biorąc pod uwagę skalę Projektu oraz wielopoziomową strukturę MRS na poziomie Zadania, BKP – we współpracy z JRP – będzie prowadzić dokumentację dotyczącą MRS (w tym dokumentację spraw, status oraz dane dotyczące sposobu ich rozstrzygnięcia) w ujednoliconym formacie dla wszystkich Zadań, w miarę możliwości przy wsparciu dedykowanego systemu zarządzania sprawami, w celu ułatwienia monitoringu i raportowania na poziomie całego Projektu.

Mechanizm rozpatrywania skarg dla zewnętrznych interesariuszy działa niezależnie od mechanizmu rozpatrywania skarg pracowników. Mechanizm rozpatrywania skarg pracowników jest ustanawiany i obsługiwany przez Wykonawcę zgodnie z Procedurami Zarządzania Pracą (LMP), zgodnie z wymogami Standardu ESS2. Zewnętrzny interesariusz może korzystać wyłącznie z mechanizmu rozpatrywania skarg opisanego w niniejszym rozdziale.

10.3 Zasady ogólne

Wszystkie systemy MRS ustanowione w ramach Projektu działają zgodnie z poniższymi zasadami:

- Zakres i rodzaj mechanizmu rozpatrywania skarg są proporcjonalne do skali ryzyka i skutków danego Zadania. Mechanizm rozpatrywania skarg dla Zadań o większej skali lub wyższym ryzyku środowiskowym i społecznym może wymagać bardziej rozbudowanych struktur i zasobów. Mechanizm rozpatrywania skarg dla Zadań o mniejszej skali może być prostszy. Proporcjonalność nie zwalnia mechanizmu rozpatrywania skarg z obowiązku spełnienia wszystkich minimalnych wymagań określonych w niniejszych RZI.
- Korzystanie z MRS jest bezpłatne dla skarżącego. JRP pokrywa wszystkie koszty związane z przyjmowaniem i rozpatrywaniem skarg.
- System rozpatrywania skarg jest dostępny dla wszystkich zainteresowanych stron bez dyskryminacji. Skargi przyjmowane są w formie pisemnej, ustnej, elektronicznej oraz telefonicznej. System rozpatrywania skarg uwzględnia potrzeby grup szczególnie wrażliwych, w szczególności osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób o ograniczonej sprawności ruchowej.
- Dane osobowe skarżącego są chronione zgodnie z przepisami o ochronie danych. Tożsamość skarżącego nie jest ujawniana bez jego zgody, chyba że wymaga tego prawo.
- Żadna osoba nie ponosi negatywnych konsekwencji w wyniku złożenia skargi.
- Skargi są rozpatrywane obiektywnie i bez stronniczości.
- Procedury MRS są publicznie dostępne. Składający skargę otrzymuje informacje na temat postępów w rozpatrywaniu sprawy, osoby odpowiedzialnej za jej rozpatrzenie oraz wiążących terminów.
- Wszystkie działania są dokumentowane w rejestrze MRS.
- MRS ustala wiążące terminy na trzech poziomach: potwierdzenie otrzymania skargi, udzielenie odpowiedzi tymczasowej oraz wydanie ostatecznego rozstrzygnięcia. Składający skargę otrzymuje regularne informacje na temat statusu sprawy. Składający skargę ma prawo zwrócić się o ponowne rozpatrzenie sprawy, jeśli nie jest zadowolony z jej rozpatrzenia. W takim przypadku MRS zapewnia ponowne rozpatrzenie sprawy.
- MRS może przewidzieć mediację jako opcję dla skarżącego, który jest niezadowolony z proponowanego rozwiązania. Decyzja o wszczęciu mediacji należy do skarżącego. Mediacja nie zastępuje procedury odwoławczej.
- MRS nie ogranicza dostępu do środków odwoławczych o charakterze administracyjnym i sądowym. Składający skargę zachowuje prawo do dochodzenia roszczeń za pośrednictwem tych kanałów na każdym etapie postępowania.

10.4 Zakres działania MRS

MRS służy do przyjmowania i rozpatrywania spraw zgłaszanych przez zainteresowane strony w związku z oddziaływaniem środowiskowym i społecznym Projektu. Zapewnia osobom dotkniętym realizacją inwestycji prosty i powszechnie dostępny sposób zgłaszania problemów oraz skarg przez cały okres trwania Zadania.

Każdy MRS działa jako pojedynczy punkt kontaktowy dla wszystkich spraw związanych z danym Zadaniem. Obejmuje to: skargi i sygnały o naruszeniach, wnioski i postulaty, pytania oraz prośby o informację, a także bieżące opinie i uwagi dotyczące prowadzonych działań.

Zakres merytoryczny każdego MRS obejmuje co najmniej:

- wpływ na środowisko i otoczenie społeczne na etapie projektowania oraz realizacji robót, a także szersze kwestie techniczne, finansowe, przetargowe i związane z realizacją umów,
- wywiązywanie się przez JRP z obowiązków informacyjnych i komunikacyjnych,
- pozyskiwanie nieruchomości oraz wypłatę odszkodowań,
- przebieg procesu przesiedleń i przywracania źródeł utrzymania,
- zachowanie personelu zatrudnionego przez JRP, Konsultanta oraz Wykonawcę.

Mechanizm rozpatrywania skarg utworzony dla danego Zadania pełni jednocześnie funkcję procedury wymaganej przez Standard ESS5 w zakresie przesiedleń oraz przez Standard ESS8 w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego. Z kolei mechanizm skarg pracowniczych, funkcjonujący na poziomie kontraktów, działa całkowicie niezależnie, zgodnie z wymogami ESS2.

W ramach MRS przyjmowane są również skargi dotyczące wykorzystywania seksualnego, nadużyć i molestowania seksualnego (SEA/SH), jeśli wynikają one z realizacji danego Zadania. Zgodnie z zasadami Banku Światowego sprawy te podlegają odrębnej, bezpiecznej i w pełni poufnej procedurze, prowadzonej z poszanowaniem podmiotowości oraz bezpieczeństwa osób poszkodowanych (*survivor-centered approach*). W takim przypadku obowiązują zmienione zasady rejestracji zgłoszeń — MRS nie gromadzi danych umożliwiających identyfikację osoby poszkodowanej. Pierwszym i najważniejszym krokiem MRS po przyjęciu zgłoszenia SEA/SH jest skierowanie poszkodowanego do odpowiednich placówek wsparcia. Szczegółowe zasady postępowania w tych sprawach opisano w Rozdziale 9.8.

Zakres właściwości MRS obejmuje także sprawy, które z mocy prawa należą do wyłącznej kompetencji innych organów — m.in. odwołania od decyzji administracyjnych, wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy lub uchylenie decyzji, skargi do sądów administracyjnych oraz postępowania przed organami nadzoru i ścigania. W takich sytuacjach MRS rejestruje wpływ zgłoszenia i wskazuje wnioskodawcy właściwą drogę prawną, nie zastępując jednak tych postępowań ani nie ingerując w ich merytoryczny wynik.

10.5 Minimalne wymagania organizacyjne

JRP określa jasne role, obowiązki i uprawnienia wszystkich osób zaangażowanych w funkcjonowanie MRS, zgodnie z wymogami ESS10. Każdy MRS ma wyznaczonego Koordynatora MRS i jest wspierany zasobami kadrowymi oraz finansowymi proporcjonalnymi do skali i ryzyka danego Zadania. Struktura MRS opiera się na zrozumieniu kwestii, które mogą zostać podniesione przez interesariuszy w odniesieniu do danego Zadania, w oparciu o ocenę środowiskową i społeczną przeprowadzoną w ramach ESS1.

Koordynator MRS samodzielnie rozstrzyga proste sprawy, natomiast sprawy złożone oraz wnioski o ponowne rozpatrzenie kieruje do Komitetu MRS. MRS jest powiązany ze strukturami decyzyjnymi Projektu, dzięki czemu zidentyfikowane kwestie mogą być niezwłocznie rozpatrywane przez osoby uprawnione do podejmowania decyzji.

Każdy MRS posiada multidyscyplinarny Komitet MRS, który rozpatruje sprawy przekazane przez Koordynatora, a także sprawy, w których skarżący złożył wniosek o ponowne rozpatrzenie. Skarżący ma prawo wystąpić z takim wnioskiem, co skutkuje ponownym rozpatrzeniem sprawy przez Komitet. Funkcja przyjmowania skarg powinna być oddzielona od funkcji prowadzenia postępowania wyjaśniającego – zadania te powinny być realizowane przez różne osoby.

Skład Komitetu MRS jest określany dla każdego Zadania i dokumentowany w Rejestrze MRS. Z reguły nie obejmuje on przedstawicieli PAP, jako członków stałych lub uprawnionych do głosowania, ponieważ w kontekście małych, zżytych społeczności lokalnych osoby pełniące lokalne funkcje publiczne (np. sołtysi) są zazwyczaj same dotknięte skutkami Zadania, co mogłoby spowodować konflikt interesów. Zamiast tego zrozumienie przez MRS sytuacji społeczności dotkniętej Projektem oraz powiązania z tą społecznością zapewniają (i) konsultacje prowadzone przez Koordynatora MRS lub Komitet z osobami uznanymi lokalnie (np. sołtysami, organizacjami społecznymi) w celu zebrania istotnych informacji kontekstowych dotyczących sprawy, przy czym osoby te nie uczestniczą w jej rozstrzyganiu; (ii) prawo skarżącego do tego, by podczas rozpatrywania jego sprawy towarzyszyła mu wybrana przez niego osoba zapewniająca wsparcie (np. członek rodziny lub przedstawiciel organizacji społecznej), zgodnie z podejściem skoncentrowanym na osobie poszkodowanej, stosowanym w sprawach dotyczących SEA/SH na mocy Rozdziału 9.8.

Bezstronność Komitetu MRS jest dodatkowo zabezpieczona przez prawo skarżącego do wnioskowania o ponowne rozpatrzenie decyzji, a także przez dostęp do niezależnych mechanizmów, w tym do Służby Rozpatrywania Skarg Banku Światowego oraz do sądów.

Jednostka ds. wdrażania projektu (JRP) zapewnia ciągłość działania MRS na różnych etapach realizacji Zadania. Uzgodnienia dotyczące ciągłości działania MRS na etapie budowy są potwierdzane przed rozpoczęciem prac.

Wszyscy pracownicy zaangażowani w funkcjonowanie MRS przechodzą regularne szkolenia. Szkolenia te obejmują co najmniej:

- cele i zasady funkcjonowania MRS,
- role i obowiązki poszczególnych pracowników,
- procedury przyjmowania skarg oraz

- politykę zerowej tolerancji dla działań odwetowych wobec osób składających skargi.

Wszyscy pracownicy Wykonawcy muszą ukończyć obowiązkowe szkolenie dotyczące SEA/SH przed rozpoczęciem prac.

Rozpatrywanie zgłoszeń dotyczących SEA/SH jest powierzone wyznaczonej osobie, innej niż osoba przyjmująca pozostałe skargi. Rola tej osoby ogranicza się do bezpiecznego przyjęcia zgłoszenia i skierowania osoby poszkodowanej do odpowiednich instytucji wspierających – wyznaczona osoba nie prowadzi dochodzenia w sprawie SEA/SH. Rozpatrywanie tych zgłoszeń opiera się na podejściu skoncentrowanym na osobie poszkodowanej, w którym bezpieczeństwo i dobre samopoczucie osoby dotkniętej przemocą są traktowane priorytetowo, zgodnie z wymogami Banku Światowego. Szczegółowe wymagania organizacyjne dotyczące procedury SEA/SH zostały określone w Rozdziale 9.8.

Nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem wszystkich MRS w ramach Projektu sprawuje BKP, która weryfikuje ich zgodność z wymogami niniejszych RZI. BKP nie ingeruje w merytoryczne rozstrzyganie poszczególnych spraw.

10.6 Dostępność i kanały zgłaszania skarg

Każdy MRS działa wielokanałowo. Dostępne kanały obejmują zarówno formy tradycyjne, jak i elektroniczne, a także możliwość złożenia skargi podczas spotkań konsultacyjnych i wizyt terenowych personelu Projektu. Procedury składania skarg są proste i zrozumiałe dla wszystkich zainteresowanych stron.

Każdy MRS posiada co najmniej jeden stacjonarny punkt przyjmowania skarg zlokalizowany na obszarze objętym Zadaniami. We wszystkich punktach przyjmowania skarg udostępniony jest papierowy formularz skargi wraz z informacjami opisującymi dostępne kanały, terminy rozpatrywania oraz prawa składającego skargę.

Każdy MRS przyjmuje skargi anonimowe. Skargi anonimowe są rozpatrywane na równi ze skargami imiennymi. W przypadku braku danych kontaktowych nie można przekazać skarżącemu informacji zwrotnej – MRS informuje skarżących o tym ograniczeniu w swojej ulotce informacyjnej.

Każdy MRS dokumentuje skargi ustne. Osoba przyjmująca skargę sporządza pisemną notatkę, która jest niezwłocznie wpisywana do rejestru MRS.

Każdy MRS jest dostosowany do potrzeb różnych grup, w szczególności osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób o ograniczonym dostępie do narzędzi cyfrowych.

JRP podaje do wiadomości publicznej informacje o mechanizmie rozpatrywania skarg (MRS), w tym o dostępnych kanałach zgłaszania, terminach rozpatrywania oraz prawach składającego skargę, na stronie internetowej Projektu, w punktach informacyjnych PAP oraz w urzędach gmin na obszarze objętym Zadaniem. Informacje te są aktualizowane po każdej istotnej zmianie w mechanizmie MRS.

Zgodnie z wymogami Banku Światowego każdy mechanizm rozpatrywania skarg zapewnia bezpieczne i poufne kanały zgłaszania przypadków SEA/SH, w tym możliwość zgłoszenia anonimowego. JRP informuje społeczność oraz personel Projektu o tych kanałach. Osoba, która

doświadczyła przemocy, jest informowana o wszelkich obowiązkach prawnych wynikających z prawa polskiego, nakładających na instytucje Projektu obowiązek zgłaszania takich przypadków.

10.7 Terminy rozpatrywania skarg

Każdy MRS określa wiążące terminy rozpatrywania spraw. Zgodnie z wymogami ESS10 terminy te obejmują trzy etapy: potwierdzenie odbioru, informację o stanie sprawy oraz ostateczne rozstrzygnięcie. Są one podawane do wiadomości publicznej w materiałach informacyjnych dotyczących mechanizmu MRS.

MRS rejestruje każdą skargę niezwłocznie po jej otrzymaniu i w tym samym terminie potwierdza jej wpływ skarżącemu.

Każdy MRS przewiduje tryb przyspieszony dla spraw prostych, tryb standardowy dla spraw niewymagających szczegółowego postępowania wyjaśniającego oraz tryb rozszerzony dla spraw złożonych, które wymagają zebrania dokumentacji lub opinii ekspertów. Niniejsze RZI określają maksymalny termin na ostateczne rozpoznanie sprawy wynoszący 30 dni od momentu rejestracji skargi; PZI dla danego Zadania może wyznaczyć krótszy termin, uwzględniając skalę i ryzyko związane z Zadaniem. Szczegółowe terminy dla poszczególnych trybów określa odpowiednio PZI.

Zgodnie z wymogami ESS10, jeżeli dotrzymanie obowiązującego terminu nie jest możliwe, koordynator MRS informuje skarżącego o przyczynach opóźnienia i uzgadnia z nim nowy termin. Zasada ta dotyczy spraw wymagających koordynacji z wieloma podmiotami lub przeprowadzenia szczegółowego postępowania wyjaśniającego.

Składający skargę ma prawo wystąpić o ponowne rozpatrzenie sprawy w określonym terminie od dnia otrzymania odpowiedzi. Komitet MRS zajmuje ostateczne stanowisko bez zbędnej zwłoki od dnia wpływu wniosku. Terminy dla obu tych czynności są określone w PZI.

Zgłoszenia dotyczące SEA/SH nie podlegają standardowym terminom. Koordynator MRS kieruje osobę, która doświadczyła przemocy, do odpowiednich usług wspierających natychmiast po przyjęciu zgłoszenia.

10.8 Specjalna procedura dotycząca SEA/SH

Niniejszy rozdział należy czytać łącznie z Ramami odpowiedzialności i reagowania w zakresie SEA/SH, wymaganych zgodnie z RZSŚ oraz LMP. Przed zatwierdzeniem mobilizacji dla każdego Zadania JRP weryfikuje, czy plan PZŚS Wykonawcy zawiera ramy odpowiedzialności i reagowania spełniające wymogi określone w RZSŚ.

Każdy MRS zawiera specjalną procedurę postępowania w przypadku zgłoszeń dotyczących wykorzystywania seksualnego i nadużyć seksualnych (SEA) oraz molestowania seksualnego (SH), działającą niezależnie od standardowej procedury MRS. Zgodnie z wymogami Banku Światowego opracowanie i wdrożenie tej procedury opiera się na podejściu skoncentrowanym na osobie poszkodowanej, w którym jej bezpieczeństwo i dobrostan są traktowane jako priorytet na każdym etapie.

Wszelkie działania dotyczące osoby, która doświadczyła przemocy, są podejmowane wyłącznie za jej świadomą zgodą. Zasada ta dotyczy dorosłych osób, które doświadczyły przemocy. W przypadku osób małoletnich pierwszeństwo ma dobro dziecka – zespół MRS niezwłocznie angażuje odpowiednie służby zajmujące się ochroną dzieci.

MRS nie prowadzi postępowań wyjaśniających w sprawach dotyczących wykorzystywania seksualnego i przemocy seksualnej (SEA/SH). Rola MRS ogranicza się do:

- przyjęcia zgłoszenia,
- skierowania osoby, która doświadczyła przemocy, do odpowiednich instytucji wspierających,
- oceny zdolności pracodawcy do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego, w tym ryzyka i konsekwencji wynikających z prawnych obowiązków zgłaszania na gruncie prawa polskiego, w szczególności w przypadkach dotyczących osób małoletnich, zgodnie z LMP,
- powiadomienia BKP we wszystkich przypadkach.

BKP powiadamia Bank Światowy o wszystkich przypadkach SEA/SH, bez wyjątku, zgodnie z wymogami Wytycznych reagowania na zdarzenia środowiskowe i społeczne (ESIRT), wymienionymi w Planie zobowiązań środowiskowych i społecznych Projektu (ESCP).

Zgodnie z wymogami Banku Światowego MRS informuje osobę, która doświadczyła przemocy, o wszelkich obowiązkach prawnych wynikających z prawa polskiego dotyczących zgłaszania takich przypadków organom ścigania.

MRS zapewnia ponadto kilka bezpiecznych i poufnych kanałów zgłaszania przypadków SEA/SH, w tym możliwość zgłoszenia anonimowego. MRS nie podejmuje prób identyfikacji ani nawiązania kontaktu z anonimową osobą poszkodowaną.

Rejestr MRS gromadzi wyłącznie następujące informacje dotyczące zgłoszeń SEA/SH:

- charakter zdarzenia,
- informacje o powiązaniach sprawcy z Projektem,
- wiek i płeć osoby, która doświadczyła przemocy, o ile są one dostępne za zgodą tej osoby,
- informację, czy osoba poszkodowana została skierowana do instytucji wspierającej.

MRS nie rejestruje żadnych innych danych, które mogłyby umożliwić identyfikację osoby, która doświadczyła przemocy. Dokumentacja dotycząca SEA/SH jest przechowywana w oddzielnej części rejestru MRS, objętej ograniczeniem dostępu.

Zgodnie z wymogami Banku Światowego MRS kieruje osobę poszkodowaną do odpowiednich instytucji wsparcia natychmiast po otrzymaniu zgłoszenia. Przed rozpoczęciem realizacji Zadania JRP identyfikuje dostępne lokalne instytucje wspierające w ramach MRS. Lista ta jest aktualizowana w trakcie realizacji Zadania.

Każdy Wykonawca przyjmuje kodeks postępowania wyraźnie zakazujący SEA/SH, co musi być wyraźnie wskazane w warunkach kontraktu. Przed rozpoczęciem prac cały personel Wykonawcy przechodzi obowiązkowe szkolenie dotyczące SEA/SH. Ukończenie tego szkolenia jest

weryfikowane przez JRP przed rozpoczęciem prac na podstawie list obecności lub certyfikatów szkoleniowych dostarczonych przez Wykonawcę; JRP odpowiednio informuje o tym BKP.

Wskaźniki dotyczące sprawozdawczości z zakresu SEA/SH są przekazywane oddzielnie do BKP i Banku Światowego. Dane przekazywane na zewnątrz są anonimizowane i agregowane. Wskaźniki SEA/SH nie są podawane do wiadomości publicznej.

10.9 Monitoring i raportowanie w zakresie MRS

Każdy MRS prowadzi scentralizowany rejestr wszystkich zgłoszeń, zawierający dane niezbędne do bieżącego monitorowania ich statusu oraz terminowości załatwiania. Rejestr obejmuje wszystkie skargi — zarówno te rozpatrywane w ramach MRS, jak i przekazywane do organów zewnętrznych. BKP współpracuje z JRP przy prowadzeniu jednolitego systemu zarządzania sprawami na poziomie poszczególnych Zadań. System ten opiera się na standaryzowanych formularzach, spójnych kategoriach klasyfikacji skarg i kontaktów z interesariuszami oraz ujednoliconych terminach raportowania, co zapewnia rzetelny monitoring i zbiorczą sprawozdawczość dla całego Projektu. Narzędzie jest wdrażane stopniowo, wraz z uruchamianiem kolejnych Zadań, a następnie rozwijane w miarę zmian skali i liczby prowadzonych prac.

Dane osobowe skarżących podlegają ochronie zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych. Zgłoszenia dotyczące SEA/SH są ewidencjonowane w wydzielonej, poufnej części rejestru z ograniczonym dostępem, bez powiązania z pozostałymi sprawami. Wpisy w rejestrze przechowuje się do momentu zakończenia i ostatecznego rozliczenia danego Zadania.

Każdy MRS podlega regularnemu monitorowaniu na podstawie wskaźników ilościowych i jakościowych określonych w PZI (wskaźniki dotyczące SEA/SH monitoruje się odrębnie). JRP systematycznie sprawdza, czy kanały kontaktu są funkcjonalne, skuteczne i łatwo dostępne dla osób objętych oddziaływaniem inwestycji, ze szczególnym uwzględnieniem grup wrażliwych. Zgodnie z wymogami ESS10 JRP analizuje dane z rejestru MRS, aby podnosić standardy środowiskowo-społeczne Projektu i ograniczać ryzyko powtarzania się tych samych problemów.

Koordynator MRS przygotowuje okresowe raporty wewnętrzne z działania mechanizmu i przekazuje je do BKP. BKP scala dane ze wszystkich Zadań i przesyła zbiorcze zestawienia do Banku Światowego.

Zgodnie z ESS10 JRP publikuje zanonimizowane dane o zgłoszeniach i podjętych działaniach w regularnych sprawozdaniach ze spotkań oraz konsultacji z interesariuszami. Dane dotyczące SEA/SH trafiają wyłącznie do BKP oraz Banku Światowego i nie są podawane do publicznej wiadomości.

Wnioski z monitoringu MRS stanowią podstawę do aktualizacji RZI. W przypadku zidentyfikowania wad systemowych w funkcjonowaniu mechanizmu, JRP niezwłocznie wdraża działania naprawcze.

11 Monitoring i raportowanie

11.1 Wskaźniki monitorowania zaangażowania interesariuszy

Monitorowanie realizacji PZI prowadzone jest przez JRP w sposób ciągły przez cały okres realizacji Zadania, na podstawie dokumentacji powstającej w związku z działaniami dotyczącymi zaangażowania interesariuszy.

Jednostka Realizacji Projektu (JRP) korzysta z trzech podstawowych narzędzi monitorowania. Pierwszym z nich jest dokumentacja spotkań i konsultacji — każde działanie związane z zaangażowaniem interesariuszy jest dokumentowane w formie protokołów, notatek lub list obecności, które stanowią podstawę potwierdzenia realizacji harmonogramu.

Drugim narzędziem jest rejestr MRS, pełniący funkcję centralnej bazy danych obejmującej wszystkie skargi dotyczące Zadania wraz z informacjami o stanie ich rozpatrzenia.

Trzecim narzędziem jest monitorowanie kanałów informacyjnych Projektu, obejmujące okresową weryfikację dostępności i aktualności informacji na stronie internetowej Projektu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP), a także analizę zasięgu publikowanych komunikatów.

Skuteczność wdrażania PZI ocenia się za pomocą wskaźników koncentrujących się na mierzalnych aspektach procesu oraz zarządzania relacjami z interesariuszami.

Wskaźniki ilościowe (rezultaty):

- przestrzeganie harmonogramu zaplanowanych działań komunikacyjnych;
- terminowość informowania o konsultacjach;
- liczba przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych oraz liczba uczestników;
- liczba działań związanych z zaangażowaniem interesariuszy na poszczególnych etapach realizacji Projektu;
- liczba skarg dotyczących Mechanizmu Rozpatrywania Skarg (MRS), z podziałem na kategorie, status rozstrzygnięcia oraz liczbę skarg przekazanych do wyższej instancji;
- skuteczność systemu MRS, rozumiana jako liczba skarg rozpatrzonych i zamkniętych w terminie, adekwatność zasobów, świadomość personelu oraz przejrzystość obowiązujących procedur;
- kompletność dokumentacji z przeprowadzonych działań, w tym protokołów i list obecności (cel: 100%).

Wskaźniki jakościowe (rezultaty):

- poziom zadowolenia interesariuszy z odpowiedzi na zgłoszone skargi i uwagi, oceniany na podstawie okresowych opinii lub ankiet.

11.2 Harmonogram i format sprawozdawczości

Konsultant sporządza regularne raporty dotyczące wdrażania PZI dla danego Zadania i przekazuje je JRP. Raporty obejmują wykaz działań związanych z zaangażowaniem interesariuszy przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym, podsumowanie najważniejszych kwestii zgłaszanych przez interesariuszy oraz działań podjętych w odpowiedzi, stan wskaźników monitorowania, a także zestawienie skarg zgłoszonych w ramach MRS. Częstotliwość i format sprawozdawczości wewnętrznej określa PZI, adekwatnie do skali i etapu realizacji Zadania.

Dane dotyczące zaangażowania interesariuszy oraz systemu MRS są uwzględniane w raportach z realizacji Projektu. Raporty te zawierają skumulowane wartości wskaźników, podsumowanie najważniejszych obaw interesariuszy oraz podjętych działań, a także zagregowane dane z systemu MRS.

RZI jest aktualizowany, jeżeli przyjęte metody zaangażowania okażą się nieskuteczne, przy formalnych przejściach między etapami realizacji Projektu lub gdy zmiana zakresu Projektu powoduje włączenie nowych obszarów albo grup interesariuszy.

12 Załączniki

12.1 Załącznik 1 – Formularz skargi

FORMULARZ SKARGI
Ważna informacja: • Procedura jest bezpłatna. • Skargę można złożyć anonimowo • Nie poniesiesz żadnych negatywnych konsekwencji • Jeśli podasz swoje dane kontaktowe, odpowiemy na Twoją skargę.
DO WYPEŁNIENIA PRZEZ BIURO PROJEKTU *Data otrzymania:* *Nr sprawy:*
Dane zgłaszającego:
☐ Zgłaszam ANONIMOWO – nie wypełniaj poniższych pól, przejdź do sekcji „TREŚĆ SKARGI”
☐ Podaję dane Imię i nazwisko: ..... Adres: ..... Telefon: ..... E-mail: ..... ☐ Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych w celu rozpatrzenia skargi przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w ..... W jaki sposób możemy się z Państwem skontaktować? ☐ Telefonicznie ☐ E-mailem ☐ Pocztą ☐ Osobiście ☐ Nie oczekuję odpowiedzi
Opisz, co się wydarzyło i na czym polega problem:
Załącznik: Klauzula RODO

12.2 Zarys planu zaangażowania interesariuszy (PZI)

Niniejszy załącznik określa wymaganą strukturę oraz minimalną treść Planu Zaangażowania Interesariuszy (PZI), który należy opracować dla każdego Zadania w ramach Projektu.

Wszelkie prace nad PZI koordynuje BKP. BKP posiada doświadczenie w realizacji projektów ochrony przeciwpowodziowej w Polsce finansowanych przez Bank Światowy, a także zna procedury Banku Światowego. Działa w ramach struktur PGW WP.

BKP zarządza zadaniami JRP w zakresie realizacji Zadań w ramach Projektu. Zapewnia JRP wsparcie techniczne, wspiera prace przygotowawcze oraz nadzoruje i ocenia postęp prac w ramach Projektu. Pełni również rolę koordynatora w zakresie powiadamiania Banku Światowego w RZI.

Jednostki Realizacji Projektu (JRP) odpowiadają za realizację zadań związanych z przygotowaniem PZI, w tym w szczególności za:

- przygotowanie całego procesu zaangażowania interesariuszy, w tym PZI;
- identyfikację interesariuszy oraz analizę ich potrzeb w zakresie informacji i uczestnictwa;
- organizowanie i prowadzenie konsultacji społecznych;
- wdrażanie i obsługę MRS;
- monitorowanie postępów realizacji oraz przygotowywanie sprawozdań na potrzeby monitorowania;
- koordynowanie prac wszystkich służb zaangażowanych w przygotowanie i wdrożenie PZI.

W przygotowaniu i wdrażaniu PZI JRP wspiera konsultant wsparcia technicznego wybrany zgodnie z procedurami Banku Światowego. Konsultant wspiera JRP na wszystkich etapach prac — od przygotowania PZI aż po jego zakończenie i zamknięcie.

PZI dla danego Zadania musi zawierać co najmniej następujące elementy.

1. Wykaz skrótów i słowniczek

Wykaz skrótów użytych w dokumencie oraz słowniczek podstawowych pojęć i terminów.

2. Wprowadzenie

Opis Zadania, w tym jego lokalizacji, zakresu rzeczowego, etapu przygotowania i realizacji oraz związku z Projektem. Wskazanie podstaw prawnych i standardów regulujących zaangażowanie interesariuszy, w tym wymagań Standardu ESS10 Banku Światowego oraz przepisów prawa polskiego.

3. Cele PZI

Opis celów operacyjnych zaangażowania interesariuszy w ramach danego Zadania oraz zasad prowadzenia tego procesu.

4. Identyfikacja i analiza interesariuszy

4.1 Metodyka

Opis metodyki zastosowanej do identyfikacji i analizy interesariuszy w ramach Zadania.

4.2 Osoby dotknięte realizacją Projektu (PAP)

Identyfikacja osób dotkniętych realizacją Zadania (PAP), podzielonych na co najmniej dwie grupy: osoby dotknięte zajęciami nieruchomości oraz inne osoby dotknięte negatywnymi skutkami realizacji Zadania.

4.3 Inne zainteresowane strony

Identyfikacja innych zainteresowanych stron, podzielonych na podgrupy istotne dla danego Zadania, obejmujące co najmniej: organy administracji publicznej na szczeblu gminnym i powiatowym, organy administracji publicznej na szczeblu wojewódzkim i krajowym, zarządców infrastruktury technicznej, organizacje pozarządowe oraz media.

4.4 Grupy wrażliwe

Identyfikacja grup i osób wrażliwych na wykluczenie z procesu konsultacji, wraz z opisem głównych barier utrudniających dostęp do informacji i udział w procesie decyzyjnym.

5. Program zaangażowania interesariuszy

5.1 Podsumowanie działań przeprowadzonych podczas przygotowywania PZI

Podsumowanie działań związanych z zaangażowaniem interesariuszy przeprowadzonych przed przyjęciem PZI — w formie tabeli zawierającej co najmniej: rodzaj działania, datę, miejsce, uczestników, najważniejsze poruszone kwestie oraz sposób ich uwzględnienia.

5.2 Metody, narzędzia i harmonogram konsultacji

Tabela dotycząca zaangażowania interesariuszy, obejmująca wszystkie etapy realizacji Zadania (projektowanie, budowa, eksploatacja), z podziałem na: etap realizacji, grupy odbiorców, przedmiot konsultacji lub przekaz, metodę konsultacji, odpowiedzialność oraz częstotliwość lub harmonogram. W przypadku Zadań związanych z bezpieczeństwem zapór i zbiorników wodnych rozdział ten powinien obowiązkowo obejmować konsultacje ze społecznościami położonymi poniżej obiektu, w celu weryfikacji założeń Planu gotowości na wypadek sytuacji awaryjnej (EPP) oraz zebrania lokalnych danych dotyczących powodzi historycznych, dróg spływu wód, obiektów wrażliwych, ograniczeń w przemieszczaniu się oraz możliwości ewakuacji.

5**.3 Strategia uwzględniania opinii grup wrażliwych**

Opis środków dostosowanych do potrzeb i barier każdej zidentyfikowanej grupy wrażliwej, zapewniających jej pełny i rzeczywisty udział w procesie konsultacji.

6. Odpowiedzialność za realizację działań związanych z zaangażowaniem interesariuszy

Opis struktury organizacyjnej służącej wdrażaniu zaangażowania interesariuszy w ramach Zadania oraz roli wszystkich podmiotów uczestniczących w działaniach informacyjnych i konsultacyjnych, w tym władz gmin, na które oddziałuje Zadanie.

7. Mechanizm Rozpatrywania Skarg (MRS)

Opis zakresu rzeczowego MRS dla danego Zadania.

Potwierdzenie, że Mechanizm Rozpatrywania Skarg (MRS) dla danego Zadania spełnia minimalne wymagania określone w Rozdziale 9 niniejszych RZI.

Wskazanie, z podaniem funkcji, koordynatora MRS, składu Komitetu MRS oraz wyznaczonej osoby odpowiedzialnej za sprawy SEA/SH. Opis obowiązków związanych z każdą z tych ról.

Wykaz wszystkich kanałów przyjmowania skarg wraz z danymi kontaktowymi. Lokalizacja i godziny pracy stacjonarnych punktów przyjmowania skarg. Opis rozwiązań dostosowanych do potrzeb grup wrażliwych.

Tabelę wiążących terminów rozpatrywania skarg, obejmującą: termin rejestracji i potwierdzenia odbioru, terminy rozstrzygnięcia w trybie przyspieszonym, standardowym i złożonym oraz termin wydania decyzji w następstwie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Opis etapów procedury rozpatrywania skarg, obejmujący co najmniej: przyjęcie i rejestrację skargi, ocenę i klasyfikację, rozstrzygnięcie merytoryczne albo przekazanie sprawy do organu zewnętrznego, poinformowanie skarżącego o wyniku, zamknięcie sprawy oraz procedurę odwoławczą.

Opis odrębnej procedury dotyczącej SEA/SH, obejmujący: wykaz lokalnych usług wsparcia wraz z danymi kontaktowymi, ograniczone wymogi rejestracyjne, procedurę kierowania osoby ocalałej do właściwych usług wsparcia oraz sposób zgłaszania wskaźników SEA/SH.

Opis sposobu upubliczniania informacji dotyczących MRS — kanały, format, terminy publikacji oraz procedury aktualizacji.

Opis wskaźników monitorowania MRS oraz harmonogramu sprawozdawczości.

8. Monitoring i raportowanie

Opis narzędzi wykorzystywanych do monitorowania wdrażania PZI w ramach Zadania, wskaźników monitorowania oraz harmonogramu i formatu sprawozdawczości. Opis podstaw aktualizacji PZI.